

יפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבן קשה

בס"ד | גליון 45 | שבט תשפ"א

ירחון חסידי ברסלב

אבל בזה תשתדלו להשקות אילנות

תורת אמת

רשמי הוד וסקירה מצולמת חלק ממעמדי הסיום השונים של ה'עמוד היומי' משולב בתיאור השתלשלות ייסוד הרעיון

ייסורים באהבה

סיפור ההתקרבות ומסע חייו המופלא של החסיד ר' יצחק וינברג ז"ל בחכמה תקווה ואמונה

אדרוש ואבקש

החתיירה וחיפוש האמת של הר"ר אליעזר סאוויצקי שליט"א עד להתקרבות לאור האורות

מאחורי הפרגוד

של הקמת הדפוס המחתרתי בביתו של מוהרנ"ת להפצת המעיינות במסירות נפש שאין כדוגמתה

מדור חדש!

בעקבות

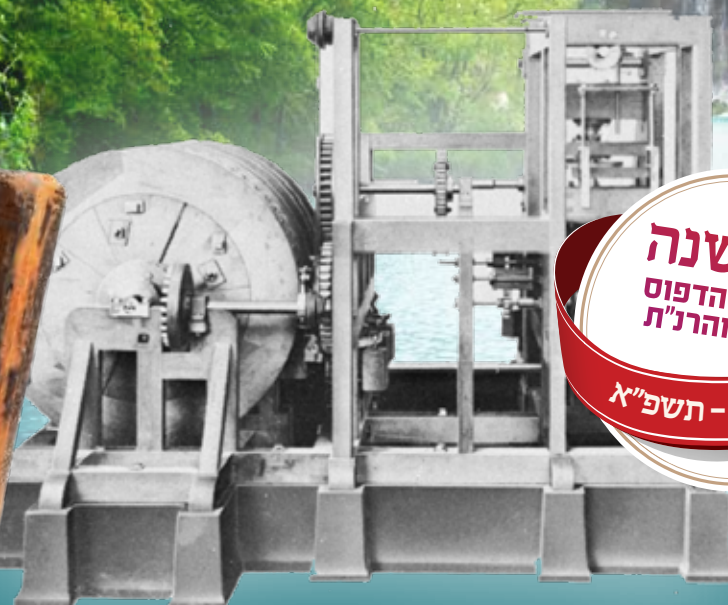
הרועה

מדור חדש לליבון ענין ה'התקשרות לצדיק'

200 שנה

להקמת הדפוס בבית מוהרנ"ת

תקפ"א - תשפ"א

בגליון:

20 עסק ההדפסה

הצצה אל מאחורי הקלעים של הקמת הדפוס
בביתו של מוהרנ"ת לרגל מלאות 200 שנה

28 כשיתקבל ספרי

סקירת ההתחלה ויסוד עניין ה'עמוד היומי'
בליקוטי מוהר"ן שהפך לנחלת הכלל

34 מליקווד לאומן

חיפוש והשתוקקות בדרכו של הר"ר אליעזר
סאוויצקי לאורו של הנחל נובע

44 תמיד בשמחה

סיפור חייו המפעים של הר"ר יצחק וינברג
לרגל עשור להסתלקותו

מדורים:

דעת זקנים

ענייני ה'תורה הזמנית'

עצת העצות

התבודדות פרק ב'

משיב לשואל

איך זוכים להתמדה?

נפשי בשאלתי

התחדשות וצעקה

ההולכים בתורה

הזמנית

סדרת מאמרי עיון בתורה י"ז

בעקבות הרועה

פרק א' הקדמה

ניצוץ של אור

נר תמיד' באומן

יז"ל ע"י מערכת אבקשה

טל': 02-539-63-63

פקס: 077-318-0237

כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

עיצוב גרפי: א. שפירא

הגליון מודפס ע"י
מ.א. הפקות דפוס -
כל סוגי ההדפסות
במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר
משתלמת במיוחד
פנו לטלפון
052-7631367

ילד שעשועים

שימו לב אל הנשמה
מאמר

המטבע שהכריעה את
הקף
ספור

תגלון פתגמין
שעשעון

עמוד 52

הכל מתחיל למטה

'להשליך את השכל' הוא מייעץ, לדעת שגם אם אתה בטוח שאין לך תקווה, אין זאת אלא לפי הבנתך הדלה. שכן מחמת מעשיך הלא טובים' הגעת לחשוב שאין כאן נחמה.

○○○

והרופא הרחמן אין קץ, מתעקש וזועק שואג ולוחש, שגם ב'שאל' יכולים עדיין להפוך את הכל. גם מי שנמצא במקומות רחוקים, אם ישכיל להביט למרחקים, יוכל להבין שבוודאי יש פה כוונת מכוון, שחפץ ובחר ואבה תהילה דווקא מגושי עפר, קרוצי חומר'.

וּכְשֶׁמִגְלִין הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת הַמְּלָבֵשׁ בְּתַכְלִית הַהִסְתָּרָה, מְגַלִּין תּוֹרָה גְּבֵהָ מֵאֵד, כִּי שֵׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ תּוֹרָה גְּבֵהָ מֵאֵד דִּיקָא, דְּהֵינּוּ סַתְרֵי תּוֹרָה שְׁהִיא, כְּבִיכּוֹל, ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ בְּלִי לְבוּשׁ בְּחִינַת וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מְלַאָּךְ אֲנִי וְלֹא וְכוּ'. שְׂבָאֶרְץ מִצְרַיִם שְׁהִיא שֵׁם הַתְּגַבְּרוּת הַסְּטָרָא אַחְרָא הִיא שֵׁם דִּיקָא מְלַבֵּשׁ ה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ, כְּבִיכּוֹל, וְכוּ', עֵינַי שָׁם. זֶה בְּחִינַת הַכְּנַעַנִת מְלָכּוֹת הָרְשָׁעָה, מְלָכּוֹת עֲמָלָק, שְׁהִיא כְּנַגְדַּת מְלָכּוֹת דְּקִדְשָׁה שְׂרׁוּדָף אֶת מַחְנֵהָ דָן, עֵינַי שָׁם. (ליקוטי הלכות ראש חודש ג)

התייאשונו מלנסות להיות 'גיבורים', שמסדרים בכוחות עצמם. הבה ונבטל את דעתנו כתלמידים הגונים, אשר בדעת רבם בוטחים וסומכים. וגם אם יצעק 'עמלק' ויתעקש כי אין סיכוי, נסכים אתו כי אכן לפי דעתנו צודקים דבריו בבירור, אולם לא מפיו אנו חיים, אל התורה הקדושה ודברי הצדיקים הם-המה לנו מקור לכל הדברים.

גם כשהנתונים יראו על הפסד גמור, לא נתייאש. נמשיך לחפש נדע כי אין תקלות עלי אדמות, אין מקום שאינו מכוסה בהשגחה העליונה המדוייקת והמדוקדקת. מכל מקום עולה ניגון מיוחד משלו, היישר אל כסא הכבוד, שורש הבריאה.

○○○

בכוח אותו חודש גדול בו הפציע לעולם אורה של הלבנה הנצחית, שאת דעתה השליכה בתכלית, נתחדש להתחיל אף אנו להיות מקבלים, להקשיב לקול הרועה הרחמן הדורש וחפץ בטובתנו הנצחית, את הנקודה הטובה שמתגלית בתוך האפילה, יעלה לשורשה במהרה, גם יגלה את הכלי שכשמניחים אותו על בהמה כה גסה, הוא מתחיל לשורר מנגינה ערבה.

כֵּן אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂזׁרְעִין הַגֵּרְעִין בְּאֶרֶץ וְהָאֶרֶץ הוּא בְּחִינַת שְׂפָלוּת, בְּחִינַת אֵין, וְשֵׁם נִתְּבַלָּה הַגֵּרְעִין עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּאֵין וְאֶפֶס וְלֹא נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ כִּי אִם מְשֻׁהוּ בְּעֵלְמָא וְאֵין נִכְלָל הַדְּבָר הַנּוֹרֵעַ בְּאֵין סוּף. עַל יְדֵי שְׂנִתְבַּלָּה וְנִתְפָּשֵׁט מִגְשָׁמֵיטוֹ וְאֵין חוֹזֵר וְשׁוֹב מִשָּׁם מֵאֵין לֵישׁ וְחוֹזֵר וְנִתְחַדֵּשׁ בְּיַתֵּר שְׂאֵת. עַד שֶׁיִּצְאָ וְגָדֵל וְצוֹמַח מִמֶּנּוּ אֵילָן גָּדוֹל וְכִי־צֵא, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְשׁוֹם דְּבָר שֶׁיִּחְזֹר וְיַעֲלֶה לְשָׂרְשׁוֹ הָרֵאשׁוֹן הַלְתַּבְּטַל בְּאוֹר הָאֵין סוּף וְלִהְיֶה חֲדָשׁ שֵׁם (ליקו"ה כלאי הכרם ב).

שום דבר לא צריך עוד להתרחש בזירה, מאומה לא אמור להשתנות. האדמה הקפואה מתמיד - תישאר כך עוד פרק זמן ממושך. הגלעין השוכב בלי ניע זמן כה רב, יאלץ בעל-כורחו לעמוד בנסיון ההמתנה. לא נדרש שינוי ממשי בשביל להציל את המצב. האדמה אינה אמורה להפוך למצע משי מרופד. הגרעין הרקוב אינו מוכרח להפוך בין רגע לפרח טרי וירקרק.

השינוי אמור להיות בראש. בדעת. במחשבה. חסר רק מי שיבוא וילחש באוזן פנימה את הסוד הגלוי, את העובדה שיום יבוא ויתברר כי הריקבון הגרוע והמתקדם ביותר, הוא-הוא שורש ההתחדשות הכי עמוקה. ששורש הדין הוא גם שורש ההמתקה.

○○○

'גם בשאל תחתיות יכולים להיות סמוכים אליו יתברך', קרא רבינו. 'הקיצו ורננו שוכני עפר', ביאר תלמידו הגדול.

משפטים נשגבים אלו, סתומים וחתומים - לכאורה תמוהים הדברים: אם מצוי האדם קרוב לה' יתברך, מה טעם יש לקרוא למקום בו הינו הוא שרוי בשם 'שאל תחתיות?!' אם האדם עודנו 'שוכן עפר', ועדיין לא התרומם ולא התעלה, מה מקום יש לנגינה ולרינה בשפלות מצבו. ואכן, אנו - קרוצי חומר - לא נוכל לעולם להשיג זאת בשלמות. דל מוחנו מהכיל את שני ההפכים הקוטביים כל כך. בעינינו נדמה הדבר לסתירה מנוגדת. ברם, מאמינים אנו כי בשכל אלוקי, אין כל סתירה בדבר. הקושי הינו רק מחמת קוצר המשיג ואינו פוגם כלל בעומק ה'מושג'.

○○○

מי שחוכך ידיים בסיפוק וחוגג על סתירה זו בהנאה, הינו לא אחר מאשר מיודעינו - ה'אגגי הקדמון', שהיכרות לנו עמו כבר מיום היות ישראל לגוי ראשון. אם יש סתירה, לוחש הוא בזדון, התשובה היא פשוטה וברורה: 'בוודאי שאינו בנמצא'...

את ארסו הוא תוחב בליבות החלושים והנפולים, יורה לתוכם חיצים וזיקים, כובש עוד שטחים בפסיעות גסות, ואכן נראה כי לגרוע יותר אין מה לצפות.

'המצב קשה מאי פעם' לוחשים הזקנים. אחרי ירידה שכזו מה מקום יש לעלייה?! מה כבר אפשר לחדש לנו שאין אנו יודעים!?

○○○

ו'התלמיד הגדול' חושף ומגלה את הסוד והעצה למצוקה הקשה: אם אתה לא מצליח להבין לבד את מה שפה מתרחש, עצתך היא רק לשוב ולחפש. שכן כל מי שאין בו דעת מספקת כדי להבין את מצבו לאשורו ואת הפתרון, אין לו עצה אחרת מלבד להיתלות ולהיסמך על הרופא הכי גדול.

מציע לכולם ללכת בעקבותיו, להתבטל ולהישפל עד עמקי העפר. אולם לא בפני העמלקי הארור, אלא בפני מי שבכוחו אפשר להפוך הכל לתיקון.

זעת זקנים

לקט אמרים ומעשיות נפלאים
מאוצר שיחותיו וסיפוריו של החסיד
הישיש ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל
(בתרגום משפת האידיש)

נושאי ה'תורה הזמנית' - תורה י"ז קמא

(ר' נחמן בורשטיין: הוא נמנה בין אנשי שלומינו?) כן, הוא מאנשי
חברתו של ר' פנחס, אלא שהוא היה יהודי פשוט.

סיפר לי חמי שאותו יהודי היה יושב בין אנ"ש, ובכל עת
שדיברו מהרבי והוא ידע שמדברים מהרבי, נשתנו פניו, היהודי
הזה - תכף כשמתחילים לדבר מהרבי פניו משתנים! הוא יודע
שמדברים מהרבי, למרות שהוא לא הבין מה תוכן הדברים, אלא
שהוא ידע שכעת מדברים מהרבי, תכף נשתנו פניו!

הייתה לו אמונה כה חזקה ברבי, שתכף שנודע לו שמדברים
מהרבי פניו משתנים! אצל הרבי היו יהודים פשוטים שעשו
כל כך טוב, הם פעלו כל כך טוב, שגדולים עוד יתביישו מהם!
התמימות של הרבי שהם הכניסו בעצמם, פעל בצורה כל
כך טובה, שנתאר לעצמנו כזה מין 'עבודה', יהודי שקם בחצות
לילה, הרי לא כל אחד מסוגל לקום בחצות, לרתום עצמו
לעגלה, ולסובב בית בתי העיירה קיבליטש, בביצות, בגשמים
ובשלגים!

הרי זה נורא, הרי זו עבודה של אחד מן הגדולים, האם זה
דבר של מה בכך?! לקחת עניים ולדאוג לחימום ביתם, כמה
זה חשוב! הרי זה נורא! לעסוק בעבודה כזו, ומרצונו! האם
מישהו חייב אותו לעשות זאת?! מי חייב אותו לעסוק בזה?!
התמימות בעניין של הרבי, יכולה לגלות כזה מין 'אמת', כזו
'עבודה' ש'גדולים' יכולים להתבייש ממנו!

ישראל אשר בך אתפאר

'לא הביט און ביעקב'

ר' מאיר טפליק'ער.. רבי נתן דרש אצלו בשלום אנשי
שלומינו.

שלוש ארבע רחובות ארוכים, זו כל העיירה 'טפליק'... רבי
נתן היה בקי בכל מה שקורה בעיירה טפליק...

הוא שאל ודרש בשלומם של אנשי שלומינו, הוא החל
לשאול את ר' מאיר:

"מה שלום פלוני ומה נעשה עמו?"

ור' מאיר מעקם פרצופו.

"ומה שלום פלוני?" - ור' מאיר שוב עיקם פרצופו!

הרגשת אור הצדיק - צדקה

הקדוש ברוך הוא ריחם עלינו, אנו קרויים על שמו של הרבי,
הרבי הכין עבורנו כאלו ספרים נפלאים, ספרים אלו ביכולתם
לעשות מהאדם - להעמיד את האדם על רגליו - הספרים הללו!
לשקוע בספרי רבינו ולעשות מהתורות תפילות!

עלינו לשנן לעצמנו את גדולתם של ספרי רבינו, גדלותו של
הספר 'ליקוטי מוהר"ן', גדלותם של הספרים 'סיפורי מעשיות'
'וליקוטי הלכות'!

אביו של נאשקע (נחמן) רוסיש'ער היה אדם פשוט, בעל
תשובה, ברם כשהוא ניגש ללמוד 'סיפורי מעשיות', הוא
החזיק את הספר 'סיפורי מעשיות' ותוך כדי לימוד דמעות זלגו
מעיניו, נחלי דמעות זלגו מעיניו, האם הוא הבין את לימודו?!
כל הפירושים והרמזים שאנו יודעים הוא לא ידע, לכוון פירוש,
רמז, הוא לא ידע, תכף כשהוא התחיל לומר את המילים של
סיפורי מעשיות, כבר זלגו דמעות מעיניו.

את הסיפור הבא סיפר חמי ר' אהרן קיבליטש'ער, בעיירה
'קיבליטש' התגורר יהודי שמלאכתו הייתה 'צורף פרסאות
סוסים', עוד הכרתי את בנו, אולם לעת זקנותו הוא חדל
מלעבוד. הוא היה קם בכל לילה בשעת 'חצות', ולאחר אמירת
'תקון חצות' הייתה לו 'עבודה', בעיירה קיבליטש התגוררו
ברובם עניים, כשהגיעו ימות החורף לא היה באפשרותם
לרכוש עצים להסקה, היה אותו יהודי עורך סיבוב ביום, הוא
לקח 'עגלה' ורתם עצמו לעגלה במקום הסוס, הוא שימש
בתפקיד 'סוס', הוא סובב ברחובות העיירה וביקש "יהודים תנו
לי 'חתיכת עץ"! יהודים נתנו לו, הוא לקח עגלה מלאה עצים,
ובכל לילה לאחר אמירת 'תקון חצות' הוא עבר בין בתי העניים
והשליך פנימה עצים שיהיה להם במה לחמם את ביתם ביום
הבא, העניים כבר ידעו שהצורף יבוא וישליך חתיכת עץ, ולכן
השאירו את דלת ביתם פתוחה.

כך הוא סובב בכל יום, זו הייתה עבודתו לאחר אמירת תקון
חצות, לקח את עגלתו, רתם עצמו, והלך באמצע הלילה לאחר
חצות לחלק עצים בבתי העניים, הוא לא רצה לחלק עצים
ביום מחשש שמא העני יתבייש, זהו - סיפר לי חמי שזו הייתה
עבודתו, זו 'עבודה' טובה!

הפירוש
הפשוט
הוא, יהודי
שמנענע
עם פאותיו!
זהו, בעת
שהנך הולך
פאותיך
מתנענעות,
יש לקדוש
ברוך הוא
נחת רוח
מכך! לקב"ה
יש נחת
רוח מנענוע
פאותיך,
לך בדרכי
התמימות
והפשיטות!
אתה מרגיש
שאתה 'לא'
- - מנענוע
פאותיך
יש להשמ
יתברך
נחת רוח!

אותו יהודי
היה יושב בין
אנ"ש, ובכל
עת שדיברו
מהרבי
והוא ידע
שמדברים
מהרבי,
נשתנו פניו,
היהודי
הזה - תכף
כשמתחילים
לדבר מהרבי
פניו משתנים!
הוא יודע
שמדברים
מהרבי,
למרות שהוא
לא הבין מה
תוכן הדברים,
אלא שהוא
ידע שכעת
מדברים
מהרבי, תכף
נשתנו פניו!

עינינו של הרבי הוא בצורה שונה, אצל הרבי יש 'בעלי בתיים'! יש אנשים שה'שאלו תחתיות' לא מספיק להם! ישנם 'בני עליה'! הרי הרבי אמר "היכן שיש איזה טוב הוא חייב להתקרב אלי!"

אצל הרבי יש את כל סוגי האנשים! ומכל אלו נהיה 'משכן'! אחד גותן 'מנורה שלימה', אחד מביא 'כיכר זהב', אחד מנדב 'קרב קטן'! אלא שבמשכן היו צריכים גם את ה'קרב הקטן', כשחסר 'קרב קטן' אין שלימות למשכן!

במשכן היו צריכים 'חמישים קרסי זהב', אילולי אלו היו חסרים לא היו יכולים להעמיד את המשכן, היה חסרון! ברם כשנכנסים לצדיק, 'והיה המשכן אחד', כל המשכן מתאחד, או אז נבנה המשכן!

לאחר מעשה זה כבר הבין רבי נתן שבעינינו של הרבי לא שייך לומר 'גדולים במעלה', 'קטנים במעלה' - לכל אחד יש שייכות!"

רבי נתן קירב כאלו אנשים, שממש, בזמננו הם היו מחוץ למחנה, עמי ארצות! אינני יודע אם הם ידעו להתפלל כלל!

ר' נתן הבין שענינו של הרבי הוא, "הרבי צריך כל אחד! הביאו 'קרב'! אפילו פחות מ'קרב'!"

במשכן היו גם 'קרסי נחשת', קרסים עשויים מנחשת, לא מזהב, קרסים אלו פחותים בערכם.

'נענוע עם הפאות'

(השואל: מה הפירוש בתורה י"ז "ויש לפעמים שאיזה פחות שבישראל עושה נענוע עם הפאה שלו?) נענוע עם הפאה! מדוע הנך צריך לחפש פירושים? אמור בתמימות! מדוע הנך מחפש פירושים? הוא מנענע פאותיו - ולהקב"ה יש נחת רוח מכך! הנך מחפש פירושים?! למד בתמימות - היהודי מנענע בפאותיו - והקב"ה רווה נחת רוח מכך, זהו, לפרש זאת בצורה אחרת?)

(ר' נחמן בורשטיין: ר' אברהם שטרנהארץ אמר כך, הוא היה לומד זאת בפשטות, 'נענוע עם הפאה'! והוסיף על כך שבדברי רבינו יש רמז נוסף, אפילו יהודי שאין לו פאות! 'יהודי שמנענע עם 'קצת' יהדותו', לא שזהו הפירוש הפשוט, שמעתי ממנו זאת פעמים רבות) כן כן, זה חידוש יפה, אולם הפירוש הפשוט הוא, יהודי שמנענע עם פאותיו! זהו, בעת שהנך הולך פאותיך מתנענעות, יש לקדוש ברוך הוא נחת רוח מכך!

לקב"ה יש נחת רוח מנענוע פאותיך, לך בדרכי התמימות והפשיטות! אתה מרגיש שאתה 'לא' - מנענוע פאותיך יש להשם יתברך נחת רוח!.

על כל אחד שרבי נתן התעניין, הוא עיקם פרצופו... אמר לו ר' נתן: "נו מאיר, האם אתה הוא היהודי הכשר?" ענה ר' מאיר: "אני? ודאי שלא!" שאלו ר' נתן: "אף אחד? אף אחד?" החל רבי נתן לשאול אותו מתחילה בשלומם של אנ"ש: פלוני, יש לו 'אלו' נקודות טובות! ופלוני, יש לו 'אלו' נקודות טובות! ולך יש גם כן 'קצת טוב'!... רבי נתן סובב הכל הפוך מבתחילה...

אנשי שלומינו היו מתבוננים בסיפור זה ולמדים מדרכו של רבי נתן... כשר' מאיר עיקם פרצופו, אכן היה סיבה לעקם... אכן הייתה סיבה! פלוני לא היה בדרגתו של ר' מאיר ואכן היה סיבה לעקם...

אולם בכל זאת כוונת מוהרנ"ת בזה הייתה ללמדו את דרכו של הרבי, לחפש ולמצוא בכל יהודי וגם בעצמו את החלק הטוב שבו!

'המנין שלכם היה בוקע רקיעים!'

(מתייחס למנין של אנשי שלומינו בעיירה נעמירוב בתחילת התקופתו של מוהרנ"ת ז"ל)

ה'לב' שמוהרנ"ת קיבל אצל הרבי לא שייך לתאר כלל! בערה בו אש! בתחילת ההתקרבות, הוא לא מסוגל היה - הוא היה צריך... הוא לא יכול היה לקרר את ליבו הבווער...

בנעמירוב בעת ההיא התקברו עוד כמה אנשים לרבי, והוקם מנין של אנ"ש, המנין מורכב היה מאנשים פשוטים, 'קדר' וכו' וכו'... הוקם מנין, הם התקברו לרבי!

רבי נתן דיבר עימם, אלא שהוא ראה שאין להם את 'ההרגש' בגדולתו של הרבי, אני יודע? שהם ידעו שזה כזה מין רבי? הם לא ידעו...

היו ביניהם גם 'בני עליה', 'רבי נתן', 'ר' נפתלי', כמו כן ר' ליפא, אלא ששאר האנשים היו אנשים פשוטים...

רבי נתן ראה, הוא מתקבץ יחד עם כולם, אלא שהוא הרגיש שזו 'בטלה'... אין להם את 'הרגש והשגה' ברבי.

בכל עת שהוא היה בא לרבי (מנעמירוב לברסלב), היה הרבי שואל אותו: "מה שלום המנין שלכם?"

אולם ר' נתן ראה שאין זה המנין אליו הוא התכוון... אין להם הרגש והשגה ברבי... והמנין התבטל!

בפעם הבאה כשרבי נתן היה צריך לבוא לרבי הוא חשב לעצמו, הרי זה נורא! הרי הרבי ישאלני: "מה שלום המנין שלכם...!"

כשרבי נתן נכנס לרבי, הרבי לא שהה בחדרו, ברם על השולחן הייתה מונחת 'פיתקא' (בכתב ידו של הרבי) ועליה כתוב: "מה אומר לכם, המנין שלכם היה בוקע רקיעים!!"

ר' נתן כבר קיבל תשובה, עוד בטרם בואו של הרבי הוא כבר ראה מה כתוב שם!...

'קרסי נחשת'...

או אז ראה רבי נתן, שבעינינו של הרבי לא שייך לומר: "רק כשהשני עומד בדרגתי אזי יש לי שייכות עימו!"

איך להתחדש באמת? ולמה דווקא 'עמלק'?

רק תישאר זקן, לוחש 'עמלק' בלב, ישן, עצוב, מיושב. אך ביום בו הבריאה כולה מתחדשת והשרף עולה באילן, נצא למסע של התחדשות שמיועד גם למי שמרגיש שאבד עליו הכלת. ואיך כל זה קשור לצעקת 'הצילני'?! | **מדריך להתחדשות וצעקה**

רצוננו. אמור מעתה, כשיהודי נופל לידי זקנה ומאבד את הלב הרצון והחשק - הרי שהעיקר חסר מן הספר! ולכן זעק רבינו: "האלט טער מען ניט זיין!! (=זקן אסור להיות!) הן צדיק זקן הן חסיד זקן!

סור מרע: בעניין זה ההתחדשות היא ממש קריטית לבל יאבד האדם את עולמו לגמרי ח"ו, כי ברגע שהאדם מאבד את ה'פרישקייט' ה'התחדשות' במלחמתו עם היצר או עם הקשיים והמניעות, ונמנע מלחטוף טוב בעבודת השי"ת, ממילא הוא ילך ויאבד את כוחו, ויתקרר עוד, עד שישלים עם המצב ויריס ידים מתוך ייאוש ח"ו. [לא תמיד זה קורה בנוגע לכלליות יהדותו של איש ישראלי, לפעמים מדובר רק ביחס לתחומים מסויימים] ועל דבר זה צווח רבינו ככרוכיא, את זעקתו המדהדת מסוף העולם ועד סופו, "גיוואלד זייט אייך ניט מייאש"! (= "אהה, אל תתיאשו!") כאשר עיקר כוונתו היא שלא לאבד את התקווה אף פעם, ולא להפסיק מלהתחדש, להתחיל כל פעם מחדש!

א וקעת לשאלתך "איך עושים את זה?"

הנה לפניך בס"ד כמה עצות פרקטיות, שיוכלו לסייע בעדך להסיר ממחשבתך את מחשבות העבר, אשר המה היו בעוכרינו, הם הם המפילים זקנה על האדם. שהרי אדם שתיפול עליו שכחה מוחלטת מכל מה שהוא יודע, ומוחו פשוט יימחק לגמרי מכל הזיכרונות האצורים בו, לא יסבול כמובן ממחלת הזקנה (ראה שיחה כו). - לכן כל מה שעלינו לעשות הוא: לנסות לשכוח מכל העבר, ולהסתכל על כל מציאות חיינו בהסתכלותם של הצדיקים, שידעו את האמת שכל רגע וק"ו כל יום נעשים 'חדשות' לגמרי, ואין שום השלכה או ראייה משעה אחת לרעותה!

א. כלל ידוע הוא אשר "אחר הפעולות נמשכים הלבבות", לכן תשתדל לקום בבוקר בזריזות ולעשות תנועות גוף המביעות 'התחדשות' וזריזות. כך גם במשך שאר כל היום, לפני כל סדר ולפני כל עבודה תעשה תנועות של זריזות עם הידיים וכיוצא. תעשה את עצמך כאילו זו היא הפעם הראשונה שהינך עומד לעשות את ה'עובדא' הבאה, ותתפעל מכך, ובהמשך הזמן זה באמת ישפיע על תחושות ליבך (שם, שיחה ב): "אמר, טוב שיאמר האדם בשעת ההתבודדות: היום אני מתחיל להתדבק בך ויעשה בכל פעם התחלה חדשה", רבינו גילה לנו את הכוח האדיר הטמון בדיבור, שעל ידו אפשר אפילו להשבית קנה שרפה (רובה) שלא תוכל לירות (לק"א צו). לכן, תשתדל להיות רגיל עם הדיבור הנ"ל גם בשאר היום. ולמשל לפני שהינך נעמד לתפלת מנחה, תאמר לעצמך בפה מלא ובשמחה: "אה, הנה כמה נפלא, אני הולך להתפלל מנחה כזו שעדיין מעולם לא טעמתי את טעמה", וכיוצא בזה מילים אשר ידברו על לבך ויכניסו בך רוח של התחדשות.

■ בתקופה האחרונה אני מרגיש מיושב וחסר טעם כמו פרי יבש וחסר הדר. מספרי רבינו אני מבין שישנה עצה שנקראת 'התחדשות', ואני רואה שכתוב על כך שזה עיקר היסוד לעבודת ה', ועוד לשונות מופלגים. אני רק לא מבין מה רוצים ממני? אני ממש לא חדש, אני זקן ומיושן. ובפרט שכתוב שם 'להתחיל מחדש כמה פעמים בכל יום' איך עושים את זה?

א על זקני אני ש שבכל דור - שגילם הכפיל את מספר שנות חיין בשבע שמונה פעמים - ראו רעננות והתחדשות מופלאה, ורוח צעירה פיעמה בקרבם בכל תחומי החיים ובכל עניני עבודת ה' - ויש על כך המון עובדות נפלאות - ואתה בחור צעיר כותב על עצמך "אני ממש לא חדש, אני זקן ומיושן" אתמהה?!

בן נעורים יקר: מצד גופך הינך טרי ורענן וכוחותיך - כוחות הגוף והנפש גם יחד הם בשיא פריחתם. לגבי נשמתך שהיא חלק אלוך ממעל, לא שייך כלל מושג של זקנה ויושן, שהיא הרי למעלה מן הזמן וכלליו וחוקיו. מי א"כ שכנע אותך ופלא אותך ב'מושב זקנים', חנים על לא דבר...? אין זה אלא דמיון שווא, מעשה תעתועים מתחבולותיו של אותו 'זקן וכסיל', המכניס לאדם תחושות זקנה בכסילות גמורה!

ב כתבת שמספרי רבינו אתה מבין שעצת ההתחדשות היא עיקר ויסוד גדול בעבודת ה' - אכן כך נוכח הדבר הן לגבי 'עשה טוב' והן בעניין 'סוד מרע'. והדברים צועקים מכל פינה בליקו"ה, וכמעט מכל מכתב בעלים לתרופה, ונפרט:

עשה טוב: ברגע שיהודי מאבד את ה'פרישקייט', ההתחדשות וההתפעלות וכו', הרי הוא הופך להיות מאותם אנשים ש'ישנים את ימיהם, ואף שנדמה לעולם שהם עובדים את השם ועוסקים בתורה ובתפלה, אעפ"כ כל עבודתם אין להשי"ת נחת מהם, כי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם ולעלות למעלה" (לק"מ ס'). שהרי זהו עיקר היסוד של עבודת ה', וכפי שכותב רבינו הקדוש: "מי הוא שיכול לומר שיעבוד את השם - לפי גדולת הבורא יתברך, שום מלאך ושרף אינו יכול להתפאר זאת שיוכל לעבוד אותו יתברך. רק העיקר הוא ה'רצון', להיות רצוננו חזק ותקיף תמיד להתקרב אליו יתברך" (שיחה ר"ן נ"א). שהרי השי"ת הוא שלם בתכלית השלימות ואין בו שום חיסרון ח"ו. ללמדך שחלק ה'עשייה' של המצוות והמעשים טובים שלנו לא נותנים לו דבר, אלא ש'רחמנא ליבא בעי', הוא רוצה את הלב והרצון שלנו העומדים מאחורי 'עשיית' המצוות, אשר מהם עולה לו נחת רוח שנעשה

כידוע] מאלוקיו. הוא מבקש להשמיד להרוג ולאבד את הקשר שבין היהודי לבין אביו שבשמים לגמרי, עד שלא יוכל עוד להתגלות חלק מלכות ה' האמור להתגלות מאותו יהודי, - ורק משום זה הוא גם מסית ומדיח את האדם לשאר תאוות ולכל מיני רע. - אך הכל בכוונה אחת ויחידה: לקלקל למלך את מלכותו עד שלא ייזכר שמו חלילה בלבות בני אדם ועל כן "מלחמה לה' בעמלק" ואין השם שלם ואין הכיסא שלם עד שימחה שם עמלק מן העולם.

ולכן - כותב מוהרנ"ת - הוא מכונה בשם 'ראשית' כמו שכתוב, "ראשית גויים עמלק, כי מכוון הוא את מלחמתו כנגד 'יוצר בראשית' עצמו, וכנגד ישראל המגלים בעולם את משנתו ונקראים ג"כ 'ראשית'. והוא השורש וה'ראשית' של כל הרע באשר הוא מגייס את כל מתנגדי המלכות למיניהם שישמשו עבור מטרותיו - להפיל כביכול את המלך עצמו, ולכן איננו טועים כלל וכלל כאשר אנו מפנים אליו אצבע מאשימה, ו'מפילים' עליו את כל הרעות החולות העוברים עלינו. כי הוא השורש והראשית, והוא זה העומד מאחורי כל כוחות הרע שבעולם ומְתַחַזֵק ומגביר אותם, בכדי ללחום בסופו של דבר עם המלך עצמו.

כך הוא פוגש אותנו כמעט יום יום בחיים, הוא חכם להרע ויש לו תכנית מסודרת ואכזרית, בהתחלה הוא מכניס בלב ישות וגאווה ובכך מתחיל הוא לנתק את היהודי שלא יתבטל למי שמנהיג בכל רגע את הבירה כולה, אלא יטעה כאילו הוא ישות בפני עצמו, והוא יכול למלוך ולמשול אפילו על אחרים וכ"ש על עצמו ועל מאורעות חייו (ראה תורה י').

משהטיל בלב את הגאווה המאוסה, הרי הוכשרה הדרך להפיל את האדם לפגם הברית רח"ל (ראה תורה יא' וקל' ועוד), ובכך מנתק הוא עוד יותר את הקשר והברית עם המלך (תורה נח' ועוד הרבה).

ולאחר שפוצע באכזריותו את האדם בפגמי הברית, קל לו מאד להפיל את האדם לתוך עצבות ומרה שחורה (וכפי שאמר מוהרנ"ת שכוונת היצר אינה בהכרח בחטא עצמו אלא בעצבות שתיגרר עי"ז וראה תורה כג' וקסט' ועוד), ובכך מתרחק עוד יותר מהש"ת באופן של כעס כלפיו רח"ל. מכאן כבושה לו הדרך להפיל את האדם לידי זקנה ויאוש (מובא הרבה בלק"ה), בכך רוצה הוא להכניס את האדם במצבו הביש לדרך אל-חזור אליו יתברך רח"ל.

וכשרובצת על הלב מעמסה כבדה של עצבות פגמים וייאוש, אזי הדרך הקלה ביותר להשתחרר מכך הוא 'חכמות ואפיקורסות' [וכעין שאמרו חז"ל לא עבדו ישראל ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות]. ובכך רוצה העמלקי הארור להשלים את מלאכת המרידה במלכות שמים (ראה תורה יט' ועוד).

ואל תטעה לחשוב ש'חכמות ואפיקורסות' הוא דבר רחוק מבחור ממוצע, לא כך הוא כי יש לכל אחד אפיקורסות בלב (שיחות הר"ן), אלא שהדרך כלל זה בעדינות: לא כ"כ מתיישב על הלב מציאות השגחתו יתברך בכל פרט, לא ברור במאת אחוזים.

ה' יתברך יצילנו ממנו במהרה!

כל מה שעלינו לעשות הוא: לנסות לשכוח מכל העבר, ולהסתכל על כל מציאות חיינו בהסתכלותם של הצדיקים, שידעו את האמת שכל רגע וק"ו כל יום נעשים 'חדשות' לגמרי, ואין שום השלכה או ראייה משעה אחת לרעותה!

ג) מחלת ה'זקנה' זקוקה לתרופה קבועה ויומיומית. תרופה זו הלא נמצאת בין העלים המרפאים של מכתבי מוהרנ"ת - קבע לך שיעור יומי בספר זה ותראה תוצאות נפלאות.

ד) מומלץ לערוך מידי פעם שינויים קלים בסדר היום, אשר דבר זה משפיע רוח של רעננות על פני כל היום. ולדוגמא: להחליף כל תקופה סידור תפילה חדש [עם פירוש אחר]. להחליף מקום או זמן לשעת ההתבודדות הקבועה. לקבל על עצמך כל תקופה איזה הנהגה טובה אחרת [במגוון ענינים: ברכות, אכילה, תפלה, תורה, שמירת עינים, בין אדם לחבירו, וכו' וכו']. להוסיף שיעור קצר ומעניין לשיעורי הקבועים. לשנות במעט את סדר הדברים בסדרי השיעורים הקבועים. ליצור קשר חדש עם חבר טוב לעבודת ה' - וכל כיוצא בזה.

ה) עצות אלו מועילות בעיקר ל'התחדשות' בהתחלה, היינו בעניין עשה טוב הנ"ל. אבל לגבי ההתחדשות במלחמה עם הרע, שם עיקר העצה הוא לצעוק הרבה אל השי"ת שיציל אותנו מקליפת המן עמלק, העומד עלינו לכלותינו עם ארס ה'זקנה' שלו, (אנ"ש המליצו: עמלק מלשון אמליקע"ר (=מיושן) שהלא הינו זקן ישן נושן...), ובכך נעבור בס"ד לתשובה על שאלתך הבאה:

ב. כשאני שומע על המנהג של אנ"ש לצעוק ארבעים יום קודם פורים לה' 'הצילני וכו'" ואני רואה בספרים כמה דיו נשפך בגנותו, אני מהרהר בליבי, מי זה 'עמלק' הזה? איפה הוא פוגש אותי בחיים? אני יודע שיש לי הרבה צרות ובעיות בחיים, יש לי הרבה מניעות קשות בעבודת ה', אבל למה להפיל את הכל על אותו 'עמלק'?

תשובה ב. משל למלך אדיר, אשר כדרכה של מלכות מתוקנת הקיפוהו תדיר כמה מיני שרי מלוכה ויועצים שונים, ותיכון מלכותו מאד. ויהי היום, ויקומו עוררים על המלכות, כאשר כת אחת מתנגדת על התנהלותו של שר האוצר, ואחרת קראה תיגר על השר הממונה על חוקי המלוכה והמשפט, אחרים טענו כי יועץ פלוני אינו חכם דיו, ואיש מלוכה אלמוני נוהג ממניעים ונגיעות אישיות וכו'...

אך מתנגד אחד היה לו למלך, שהיה אויבו המר ביותר, באשר שהניף דגל מרד במלך בכבודו ובעצמו, ורק משום כך הצטרף גם לשאר מתנגדי המלכות ונתן להם כל הזמן כח וגיבוי לטענותיהם, אך עיקר כוונתו - שלא כמותם - הייתה אחת ויחידה, - להרבות כמה שיותר חיצים נגד ה'מלכות', בכדי להפיל בסופו של דבר את המלך עצמו - מובן כי עיקר דאגתו של המלך הייתה, איך להינצל מאויב אישי זה, ולהכניעו עד כלותו לגמרי.

אם אמנם רבו כמו רבו הקליפות, וכוחות הרע הסובבים את נפש איש הישראלי, אשר כל כוונותיהם היא, להשחית ולקלקל פרט זו או אחר מקדושת יהדותנו - כל קליפה ומטרותה, אך לא כן איש צר ואויב 'המן' - עמלק' הרע הזה - אשר הוא קורא תיגר כלפי מעלה, ומטרותו היא להפיל את המלך עצמו, וזאת ע"י ניתוק עם ישראל [שהם הם כל התגלות מלכות ה' בעולם

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הק', וכיוצ"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

ההתבודדות היא דרך חיים

זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד, עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לֹא רַחֵם אֶרְחַמְנֹהוּ" (פירוש הפסוק הוא: בן יקר עד למאוד יש לי, ילד שעשועים. כאשר אני מדבר עמו, אני נזכר בו, ואזי 'המו מעי לו' ואני מרחם עליו. והנה מובא במדרש ולהתעמק מעט על הפסוק). והנה מובא במדרש בפרשת ויקרא (א.ג.) ב' דרכים בפירוש הפסוק: דרך אחת שהפסוק מדבר אף על דיבור של תינוק כבן שתיים או שלוש שנים, שגם בכזה דיבור הקב"ה מתפעל וכביכול 'וצא מגדרו'. ודרך שניה שמדובר על דיבור של ילד כבן ארבע או חמש שנים.

רבי נתן כותב שקיבל מכך התחזקות גדולה, מפני שראה שאף כאשר אין לאדם דיבורים, עדיין ה' יתברך מתפאר ומתגאה בו. אף אם כעת האדם מרגיש כתינוק, ללא דיבורים מעבר להברות חסרות פשר, עדיין עליו לדעת שהשי"ת ברחמיו מסתכל ומתמוגג מנחת - - -

שלחתי גם פטיש...

מובא בחיי מוהר"ן (תמ"א) משל על נסיך שאביו המלך ציווה עליו להביא אבן מהחצר אל גג ביתו. כאשר פתח הנסיך את שער החצר, חשכו עיניו: בחצר הזדקר סלע ענק. אין לי שום סיכוי לקיים את רצון אבי, וְנִצְטָעַר הַבֵּן מְאֹד.

"וּלְבַבְנִי הוּא לֵב הָאָבִן. וְהוּא אָבִן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד וְאֵי אֶפְשֶׁר לְהָרִים אוֹתוֹ לְהֵשִׁים יְתִבֵּר בְּשׁוּם אֶפֶן." 'מלכי', בוכה הנשמה, 'כמה כואב, איני יכולה לרדת כך לעולם. כיצד אשא את לב האבן הכבד הזה?!

"אהובי", מסביר המלך לבנו המבולבל, "היעלה בדעתך שאתן לך משימה שאינך יכול לה? כוונתי היתה שתיקח את הפטיש המונח בסמוך לסלע ותנתץ את הסלע לחתיכות קטנות, אותן תוכל בהחלט לשאת ולקיים את משימתך"

"נשמה יקרה, לא אתן בידיך תפקיד שאינך יכולה לו. כוונתי הייתה רק שתיקחי את הפטיש ותשברי את אט את לב האבן. בסוף תוכלי בהחלט להצליח במשימתך."

"וְהַפְטִישׁ הוּא הַדְּבִיר, עַד כַּאֲן הַמְּשָׁל. וְהַבֵּן."

קו פתוח

אין לתאר את גודל מעלת הדיבורים, ברוחניות ואפ' בגשמיות. דיבור מייצר קירבה. הדיבור יכול להיות בהתבודדות ובמשך שעות היום. בכל פעם שאפשר, טוב לתפוס עוד דיבור קטן, בקשה או הודיה.

מה מפליא היה לראות את גדולי אנ"ש מימי

רוח הקודש

כל דיבור עם ה' יתברך גורם נחת-רוח והנאה לקב"ה ומגיע לדרגה גבוהה ונשגבת עד לאין שיעור. זאת ניתן לראות כאשר לומדים את דברי רביה"ק הכותב (ליקו"מ קמא קנו) שדיבורים אלו הם רוח הקודש.

'רוח הקודש' אין הכוונה לראות מלאכים... משמעות הדבר שכאשר אדם זוכה לרוח הקודש אזי נעשה למרום יותר, נושם אוויר מזוכך שנפרד מכל הזיהום והבלבול שהעולם מספק לנו. רוח הקודש זה ישוב הדעת, צלילות הנמשכת ממקום גבוה יותר.

כל דיבור בהתבודדות, אף אם הוא חלוש וחסר עוצמה, יש בו בחינה של רוח הקודש. ואם רביה"ק כותב שיש בדיבורי התבודדות רוח הקודש, עלינו לדעת שזה לא 'עוד בחינה', אלא בפשטות ממש. עלינו להכניס למוחנו שמעתה ואילך לא צריך יותר לתור אחר סגולות שונות כדי לזכות לרוח-הקודש, כי אם לעשות את המוטל: לדבר ולהיפגש בקביעות עם השי"ת.

רבי נתן מאריך עד למאוד בגודל מעלת החידוש בדיבור, לא להישאר בדיבורים הקבועים. שכן מטרת ההתבודדות היא לייצר קו חדש עם בורא העולם. לדאבונו, כיום רובנו לא מצליחים ליצור קו זה עם בורא העולם דרך התפילות הקבועות. היצר אורב בפתח כל ברכה בשמו"ע, מחכה בכליון עינים להפיל אותנו שוב. כך אנו שוב ושוב פוסעים 'עושה שלום' ביושב. זה עצוב, ואכן עלינו להתחזק בכך.

אולם יתרון ההתבודדות, שהדיבורים חדשים ובלתי מוכרים לאויב, הוא אינו יכול להתמין שתיפול ברשתו, כיון שהאדם עצמו אינו יודע אלו דיבורים יהיו לו. לכן מה טוב אם יתאמץ האדם לחדש בכל פעם דבר חדש, כלומר: לבל יהיה בקיבועו של דיבורים קבועים, וכמו"כ שלא יסדר לעצמו רבע שעה ראשונה להודיה, לאחר מכן בקשה וכו' - שכן בזה מאבד את כל הנקודה של ההתבודדות, המייצרת את עצמה תוך כדי דיבורים. זה הדרך שהמתבודד סולל. בורא דיבורים. מייצר. לפעמים הפעולה נראית קשה יותר מאשר להוציא מים מסלע - אולם למעשה יש סייעתא דשמיא מיוחדת בעניין.

רביה"ק מדרוך אותנו: אל תצפה להתעוררות הלב, או לדיבורים חזקים שיבואו פתאום. התחל לדבר בפשטות, מה שעל ליבך כעת. ההתלהבות תבוא, אולי, לאחר מכן. כעת, בשלב זה, הפעל והתנע את המנועים המיושבים.

המו מעיי - - -

רבי נתן כותב בעלים לתרופה (מכתב רנ"ז): "הַבֵּן יְקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֵלֵךְ שְׁעִשׂוּעִים כִּי מִדֵּי דְבָרֵי בֹן

עצת העצות

נתיב לא ידעו עיט

נתיבות ומסילות בדרכי קנין ההתבודדות

פרק ב'

תוצאת ספק - ניסיון

כמעט ואין יהודים שיש להם התלבטות בבוקרו של יום אם להתפלל שחרית או לא. אין ספק שלרבים קשה הדבר, אך זאת ידוע לכל: מתפללים אף אם קשה. אין יהודי בלא שחרית.

נסיון נוצר כאשר האדם עצמו אינו ברור בתוכו האם בסופו של דבר יקיים את המצווה או לא. לכן יהיו אנשים שלא יקפידו על מצוות שהאדם דש בעקביו, לעומת דברים בסיסיים אחרים, עליהם כל יהודי מקפיד.

ההבדל מתייחס לרמת הוודאות שבלב האדם: כאשר קובע בעצמו שמקיים את המצווה והי מה - אזי בעז"ה יקיימה, אולם כאשר הוא עצמו מסתפק בכך, מביא על עצמו פרצה המזמינה מזיקים.

אולם כאשר מבינים שאין מושג של קירבה אמיתית לה' יתברך בלי התבודדות, ושחיים בלי קרבת אלוקים אינם חיים, אזי משקיעים את כל המאמצים כדי לחיות כראוי ולזכות לאיכות חיים, למקום גבוה יותר.

ביכולתי לכך!

כאשר יוצאים למלחמה מוכרחים לנצל את כל המשאבים ומירב הכוחות. לא ניתן יהיה להתייצב במלחמה עקובה מדם, כמו זו, ולחשוב בה בעת אודות הכרם החדש שנטע - "הַאִישׁ הַיָּרֵא יֵרָא וְיִרְבֵּה לֵבָב לֵבָב וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ". במלחמה אמיתית, העולם החיצון נמצא מחוץ לתחום.

רכרוכיות הלב היא הנשק החזק של האויב. היצר משתמש בספק ואי הוודאות למען מטרתו, בידועו שאדם שאינו ברור בתוכו - לא יצליח לעמוד בקשיים הרבים שיקומו עליו.

אם רוצה אתה לילך בעצת הצדיקים ולזכות לקרבת אלוקים - החלטת וקבע לעצמך בתוקף: כן, אעשה זאת בעזרת הבורא. אצא למלחמה על אויבי, והי ה' אלוקי עמדי, עד אכניע האויבים ואנצח. וכמאמר הכתוב "שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל אֲתֶם קְרִבִים הַיּוֹם לְמִלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם אֵל יְיָ לְבַבְכֶם אֵל תִּירְאוּ וְאֵל תַּחַפְזוּ וְאֵל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם: כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם".

אותו 'מצנן רותחין' מנסה לגרום ליהודי לחשוב ש'מתבודד' זה מושג נושן שכיום אין לו כל משמעות למעשה כי אם ליהודים נשגבים ורמי-מעלה (אלו שעושים 'תיקון חצות'...) זאת מבקש עמלק להחדיר בנו, על ידי לחישות שקטות של אי אימון בכוחות שהקב"ה שלח לנו: 'אינך מסוגל לכך'... 'ראה כיצד אין לך דיבורים ואתה יושב בלי מעש'... 'חבל על זמנך היקר'...

עלינו להפסיק את הגלגל הזה ולהטיל 'סטופ'. הגיע הזמן לומר ולהצהיר לעצמנו, לבורא ולכל המעוניין לשמוע: כן! ביכולתי להצליח! בחסדי הבורא ובעזרתו אעשה זאת!

נוציא מהספקות את עצת העצות. נצהיר שאנו נכללים בתלמידי רבינו הק', שאנו רוצים קירבת אלוקים - ואז תהיה הדרך פשוטה, מאירה ואפשרית בעז"ה.

חסיד ברסלב - מתבודד. הרוצה קרבת אלוקים - מתבודד. זו אומנותינו. אין דרך אחרת, היא היחידה. והמתוקה ביותר.

קדם, כיצד תפסו תמיד כל שניה עם הקדוש ברוך הוא, כמהו 'לעוד' פיסה של ישוב הדעת. זה כל מה שהיה להם בחייהם. תמיד היו עם 'קו ישיר' ופתוח עם ריבוננו של עולם. אף פעם לא אמרו - כעת הדלת נסגרת, 'גמרת' התבודדות'... המשיכו ללא הפסק רצף אחד של אהבה וקשר עם ה' יתברך.

זו היתה מטרתו של רבינו הק'. את זה רצה להביא לעולם. יהודי הקשור לקב"ה בעבודות נצח.

עבודה זו היא מנת חלקו של כל יהודי. אין היכול לומר: איני יכול לדבר עם קוני. אין מושג כזה. בקרב כל אחד חבויים אוצרות הצריכים להתגלות. וזה בהחלט מחייב.

המוטל עלינו הוא לחנך ולהתחנך לכך ע"י שנרגיל את עצמנו ומשפחתנו לדבר עם ה' יתברך בשפה נעימה ובצורה עקבית, דבר יום ביומו. כל בית יהודי שנקרא על שם רבינו הק' עליו להיות ספוג בקרבת אלוקות. 'אני יוצא להתבודד' - אמור להיות מהמשפטים הכי שימושיים בבית...

אנו הרי בנים של הקב"ה. הבה נגלה ונביע זאת. להיות בן במלוא משמעות המילה. אם אתה צריך הקשבה, פינוק... דבר. אין ממי להתבייש... תרגיש בבית.

ההתבודדות אינה 'עוד עצה'

חיים ועקיבא, שני ידידי-אמת, החלו להתחקות יחדיו אחר דרך ההתבודדות הקסומה.

ויהי לאחר תקופה ארוכה, והנה דבר פלא: חיים פרש אחר תקופה קצרה מכל עניין ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו. מאידך, עקיבא חבירו זוכה לצאת למפגש אישי עם בורא העולם כל יום, בעקביות ובהתחדשות נפלאה. בזמני גילוי לב יוכל לספר, כי ככל שהזמן עובר, חש חיבור פנימי ותוספת הרגש בהתבודדות.

שינוי קיצוני התחולל בעקיבא: בעבר היה קצר-רוח וממהר, ועתה נעשה למיושב ונעים שיחה; אדם היודע היטב מה רוצה לפעול בחייו.

בהבחנה ראשונה התוצאה תמוהה: מדוע עקיבא זוכה להישגים כבירים - ואילו חיים חבירו, עמו התחיל את המסע, נותר מאחור? היכן נוצר ההבדל?

ברם התוצאה היתה ברורה כבר בתחילת הדרך: בעוד שעקיבא הכין את עצמו לעבודה מאומצת ו'הפשיל שרולים' תוך שחיזק ליבו והתפלל שיזכה להגיע למטרה הנכספת - חיים ספק כפיים בהנאה: ב"ה הוא מנסה 'עוד עצה טובה'.

אך כאשר ההתלהבות הראשונית שקעה והקשיים החלו לצוץ בזה אחר זה, פרש חיים מיידית בראותו שעצה זו אינה פשוטה ליישום, כמו עצות נוספות. 'אם כך, ניחם עצמו, מה טוב יהיה אם אקיים עצות אחרות הבאות בנקל'.

אולם שמעונועקיבא, שחש שדווקא כאן טמון האוצר, החדיר אל ליבו שזו היא מלחמת חייו, יעבור מה שיעבור. אין סיכוי שאחיה בלי קשר אמיתי ועקבי עם בוראי, אמר וחיזק את ליבו, 'לא אתן לנפילות ונסיונות להרפות ידי ולהחלישני ח"ו. הן נשמתי תלויה בזה. אשאג, אצעק, אתפלל. אתעקש עד יחוס מלכו של עולם וישמע תפילתי'.

הרי עומדים כעת בחמשה עשר בשבט. ראש השנה לאילנות. הגרעין קמל ונרקב, מיואש לגמרי, אבל רק מתוך כך צומח ועולה אילן המעלה פירות. "כי האדם עץ השדה". זו הדרך. המתן. ומתוך הקושי יצנץ פרי הדיבור.

הדיבור מחייב להיות כן ואמיתי, נוקב. זו התועלת הגדולה שיש בדיבורי ההתבודדות. לעיתים יש דבר מסוים שהאדם עצמו אינו מודע אליו, ורק ע"י שמדבר על כך עם השי"ת ומוציא לחלל העולם את מחשבותיו - חושף אותם אף לעצמו

סדרת מאמרים קצרה ללימוד התורה על פי כלל הראשון - 'מיניה וביה' מוגש ע"י כולל ליקוטי מוהר"ן ביתר עילית מאמר א'

תמצית מהלך ה'תורה'

וההנהגה שיש לכלליות הבריאה (עיין בסוגריים שכן כתב מוהרנ"ת).

והצדיק משיג ומוצא את הרצונות על ידי ההתפארות של השי"ת שמתפאר בישראל, כי הצדיק מוצא בישראל את ההתפארות בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות. כי כל העולם כולו נברא רק בשביל ישראל שעלה במחשבה תחילה, דהיינו שהשי"ת **צפה** ההתפארות שיקבל מישראל בכלל ובפרט פרטיות, אפילו ממושעי ישראל. ומכיוון שההתפארות של ישראל היא שורש הבריאה, ממילא על ידי ההתפארות הכללית משיג הצדיק את הרצון של כלליות הבריאה, ועל ידי ההתפארות הפרטית שבכל אחד מישראל, הצדיק משיג את הרצון בכל פרטי הבריאה וכן על דרך זה גם בפרטי פרטיות.

ג] ועל ידי התגלות ההתפארות מתגלה היראה, כי ההתפארות היא בחינת תפילין, וכמו שהתפילין של ישראל יש בכוחם להפיל יראה, כך גם התפילין של השי"ת מפילים יראה. רק החילוק הוא שהתפילין של ישראל מפיל יראה על עמי הארץ, אבל התפילין של השי"ת מפילים יראה על כל העולם ואפילו על שנאני שחק.

כי גם אם מקודם היו הכול חרדים מהמלך, אבל כשהמלך מתגלה עם בגדי התפארותו, נופל יראה יותר, כי הראיה יש בכוח להביא התפעלות ביראה יותר מאשר **ידיעה** שבאה על ידי **שמיעה** (שמספרים לאדם גדולת המלך).

וכל בחינה של התגלות המלך בבגדי התפארותו הינה כיום המלכת המלך, יום גנוסיה דמלכא שהעם מקבל את **מלכות המלך**, שאז נופל יראה גדולה על כל מי שרואה את המלך, מחמת **שנולד** בחינת **המלכות**. אבל אחרי התגלות היראה המלך מתרצה דווקא מתוך היראה לכל מי שהתיירא ממנו ומגלה לו את אהבתו ומחלק לו מתנות ומרומם קרנו. ואם כן יוצא שהתגלות וקבלת האהבה והיראה היא על

מצית דברי רבינו במאמר 'ויהי הם מריקים שקיהם' שזורים בכמה רמזים המקשרים את דברי תורתו מרישא לסיפא והוא כעין הקדמה למאמרים הבאים בסייעתא דשמיא

ת

א] עניין המאמר בפשטות, שהצדיק רוצה לתקן עולם במלכות שדי, להביא את כל העולם **ליראה ואהבה** בכל האופנים של יראה ואהבה בכלליות ובפרטיות, אפילו בבחינות הרחוקות ביותר, הן אצל ישראל והן אצל אומות העולם. ובזה רבינו פותח את המאמר שאי אפשר **לקבל** יראה ואהבה (בכל הבחינות של היראה ואהבה שיתבארו אחר כך בדברי המאמר) כי אם על ידי צדיקי הדור. כי צדיק הדור הוא זה **שמגלה** את היראה ואהבה **מהכיסוי וההסתרה** שיש על היראה והאהבה.

בכדי לבאר איך על ידי הצדיק מתגלה היראה והאהבה ומקבלים אותה, פונה רבינו לבאר באריכות בכמה מדרגות כיצד מתגלה היראה והאהבה על ידי הצדיק.

ב] בתחילה רבינו מבאר את סדר התגלות היראה והאהבה במדרגה הכללית של ישראל.

כי הצדיק מבקש ומחפש תמיד אחר הרצונות של ה' יתברך בכלל הבריאה, בפרט הבריאה ובפרטי פרטיות של כל פרטי הבריאה. בכל קומות דומם צומח חי מדבר, שבכולם יש שינויים רבים לאין מספר, בין כל פרט ופרט, וגם בכל בפרט ופרט בפני עצמו יש שינויים, שבכולם מחפש הצדיק את הרצון מפני מה השי"ת רצה כל דבר בתמונתו שזה צורתו, בכוחותיו ובטבעו שהם הנהגותיו.

וכן **בכלליות הבריאה** הצדיק מחפש ומבקש את הרצון מפני מה כלליות הבריאה (היינו כל הד' עולמות) נבראה **בתמונה והסדר**

ידי הצדיק שהוא המגלה את ההתפארות.

[ד] על ידי מעשים רעים נתחשך השכל של האדם בכסילות (דעות **נפסדות** וחכמות נכריות), שעל ידי זה **נחשך** לאדם אור הצדיק, שאינו **רואה** ומבין וטועם אורו הגדול של הצדיק, אדרבה הוא חושך אצלו עד שבבחינה מסוימת הוא כביכול רוצה למכור את הצדיק בשמחה רבה. חושך זה יכול להגיע אל האדם גם כאשר הוא סמוך ממש אצל הצדיק, אפילו שבאמת אור הצדיק הוא כעין שער גן עדן, עם כל זה אצלו הוא חושך.

ועל ידי זה נחשך אצלו גם היראה והאהבה שהם בחינת שמים אש ומים, כי מחמת שנחשך אצלו אור הצדיק שעל ידו מקבלים את היראה והאהבה (תכלית ה**טוב**), ממילא נחשך היראה והאהבה.

[ה] אכילה בכשרות יש בכוחה **לזכך** את השכל ו**לרומם** אותו, בכוח האיכלה לכפר על מעשים הרעים ולתקן את המוח מעכירותו, אך דווקא באכילה יש גם בחינה של יניקת הכסילות והקליפות, כי שולחנו של **כל אחד** הוא בבחינת מזבח, והמזבח עומד בחלקו של טורף, דהיינו או שעל ידי האכילה טורפים את הקליפות או שהקליפות טורפים את האדם, ולכן אם פגמו בפגם המזבח מתקלקל השכל יותר וצריך לתקן את פגם המזבח כדי שיוכלו לאכול בכשרות כראוי.

[ו] ולתקן פגם המזבח הוא על ידי גרים, והגרים בעצמם יש בהם כמה בחינות (גרים, בעלי תשובה, זרע הילודים), כמו שיתבאר לקמן. אך עיקר

הגרים הוא עניין חזרת הניצוץ הקדוש **למקומו** שהוא עצמו נפל על ידי פגם המזבח והוא זה שמחיה את כל העבודה זרה, כי גם שם יש בחינת ניצוץ קדוש בבחינת 'בכל **מקום** מוקטר ומוגש לשמי'. ועל ידי הגרים נשלם פגם המזבח.

אך לעשות גרים זה דבר קשה, כי הגויים **רחוקים מאוד מישראל** וכן רחוקים **מקדושת ישראל**, וגם הם רחוקים **מאמונת ישראל**, אז איך אפשר להשמיע להם דיבורי אמונה שישמעו ויתקרבו לישראל (ומובן בפשטות שהריחוק הוא בעיקר בבחינה רעיונית ולא בבחינה

של מרחק גשמי). ובשביל זה צריך לשלוח להם בחינת כתב שעל ידי זה יוכלו **לשמוע** את הדיבור של **מי שיכול לדבר**.

ועניין הכתב הוא לשלוח את הדיבורים בבחינת כתב, כי הדיבורים נחקקים באוויר עד שנכתבים בספריהם, אבל כשי רוח סערה שאי אפשר לשמוע את הדיבור, אז גם הכתיבה שנעשית על ידי הדיבור אין יכולה להיכתב כלל בספריהם.

[ז] אך על ידי צדקה נעשה אוויר הנח והזך, כי הצדקה היא 'לוקחת' נפשות, דהיינו היא עושה **אהבה** ורעות בין הנותן למקבל, ועל ידי זה נעשה **רוח אהבה** ביניהם שהיא אתדבקות רוחא ברוחא. וככל שמתרבה יותר הצדקה בין אנשים נעשה שטח יותר גדול של אוויר נח וזך רוחני, שעל ידי זה הדיבורי אמונה של הצדיק שיכול לדבר יכולים לעוף באותו שטח עד שהם הולכים ונכתבים בספרי העכו"ם.

ועל כן עיקר סגולת ופעולת **מעשה** הצדקה היא כשנותנים אותה לצדיק אמיתי, שהוא **כלול** מכמה נפשות ישראל, כי על ידי הצדקה שנותנים לו **לבד** מרחיבים ומגדילים את השטח של האוויר הנח והזך מאוד, ועל ידי זה הדיבורים של אותו צדיק יכולים ללכת מאוד למרחוק.

[ח] ועל ידי שהדיבורים נכתבים בספרי העכו"ם, מדינה ומדינה ככתבה, אזי **רואים** ומוצאים העכו"ם בספריהם היפך אמונתם ועל ידי זה הם מתגיירים. אך לא כל מי שמעיין באלו הספרים מוצא היפך אמונתו, כי לא כולם מתגיירים, אלא רק חלק מהעכו"ם רואים היפך אמונתם. כי רק אלו שהיו בבחינת הכובשים שכבשו את הטוב של ישראל הם אלו שמתגיירים.

כי העכו"ם על ידי שכבשו את ישראל תחת ידם, הן מצד גזירות שגזרו על ישראל שלא לקיים מצוות, והן בבחינת מיסים וארנוניות, או שמנעו מישראל **טובות**. על ידי זה הם כבשו חלק מנשמות ישראל ממש תחת ידם (שזה בחינה כעין ה**ניצוץ הקדוש** שנופל בפגם המזבח), ובתחילה זה הטוב זוכר את מעלתו מהיכן הוא הגיע הגם שמבחינת

כי הצדיק מבקש ומחפש תמיד אחר הרצונות של ה' יתברך בכלל הבריאה, בפרט הבריאה ובפרטי פרטיות של כל פרטי הבריאה. בכל קומות דומם צומח חי מדבר, שבכולם יש שינויים רבים לאין מספר, בין כל פרט ופרט, וגם בכל בפרט ופרט בפני עצמו יש שינויים, שבכולם מחפש הצדיק את הרצון מפני מה השי"ת רצה

התשובות לשאלות אלו, כפי שיתבאר במאמרים הבאים, הינם רק מתוך קשרי התורה, כי הם מבוארים מתוך דברי רבינו בעצמו בתורה זו, ומבלי להקדים הקדמות ממקומות אחרים או מתורות אחרות או להסתמך על ידיעות ויישובים שאינם מתורה זו.

[א] הפליאה הגדולה במאמר (שכבר נזכרה בדברי ראב"ן בביאור הליקוטים), שהנה מדברי רבינו מבואר שעיקר החיפוש של הצדיק הוא למצוא את כל הרצונות שיש בכלל הבריאה ובפרטי הבריאה ובפרטי פרטיות של כל פרט בבריאה, בסדר שלהם בכוח שלהם בתמונה שלהם וכו' וכו'. ולמשל רבינו מביא אריה ויתוש וכן כל הצמחים והאילנות. ולשם כך הוא מחפש אחר ההתפארות שעל ידה הוא מוצא את הרצונות.

והנה כל גילוי היראה והאהבה בא על ידי ההתפארות, אז איך יכול להיות שההתפארות היא כביכול בבחינה יותר נמוכה מהרצונות, ושכל חיפוש ההתפארות הוא כדי למצוא את הרצונות, הלא אדרבא עיקר החיפוש צריך לכאורה להיות אחרי ההתפארות שעל ידה באים ליראה ואהבה?

[ב] מה בכלל מרוויח הצדיק על ידי מציאת הרצונות, כי הרי לא נתבאר בפירוש בדברי רבינו שום תכלית שיוצאת מעצם מציאת הרצון, ומה אכפת לצדיק מפני מה האריה צורתו וכוחו שונים מהיתוש?

[ג] איך בכלל מגיע האדם למעשים רעים, הלא כל זמן שהצדיק מגלה היראה והאהבה אמור להיות האדם רחוק מאוד ממעשים רעים מחמת יראת ה' ואהבתו, וכן מהם אותם מעשים רעים עליהם מדבר רבינו באות ג'? [ד] איך שייך עניין הגירות כל אחד מאיתנו, ומהי הבחינה של מציאה בספרים שייכת לכל אחד ואחד מאיתנו?

[ה] כיצד כלליות כל התורה בהמשכה מעניין הגרים מסבירה ביתר ביאור את כל עניין ההתפארות והשגת היראה ואהבה בתחילת התורה?

מעשיו ומקומו הוא רחוק מאוד, אך אחרי שהם מתגברים עליו וכובשים אותו יותר הוא שוכח את מעלתו מהיכן הוא בא. אבל לעל ידי שמוצא הטוב הזה בספריהם היפך אמונתם, על ידי זה הוא נזכר שהוא נמשך מהמחשבה תחילה ושאינו נתייעץ ונמלך השי"ת בבריאת העולם ועל ידי זה הוא משתוקק לחזור למקומו כי הוא רואה שעתה הוא הולך לכיליון והפסד. ומחמת שהוא כבר קשור עם הרע חזק הוא תולש בחזירתו מהרע בעצמו.

ואלו הם שתי הבחינות שיש בגרים: הבחינה הראשונה זה **הטוב** בעצמו ששב למקומו, שזה בבחינת בעלי תשובה. הבחינה השנייה היא הרע שנתלש יחד עם הטוב שזה בבחינת הגרים.

[ט] אך יש עוד בחינה של גרים, שכאשר הרע רואה שהטוב מתגבר יותר ודוחק את הטוב לתוך ההעלמה בפנימיות המחשבה, ואז על ידי **ההולדה שנולד** מפנימיות המחשבה ששם הוא גנוז ונעלם, מתגלה הטוב בילודים, שאצלם הטוב גובר על הרע ועל ידי זה הם מתגיירים.

ועל ידי כל בחינות הגירות, על ידי זה נשלם פגם המזבח, שעל ידי זה אפשר לאכול בכשרות כראוי, שעל ידי זה מאיר השכל באור הצדיק שעל ידו מתגלה ההתפארות ועל ידי זה זוכים ליראה ואהבה.

עד כאן התבאר עצם מהלך התורה בתמצית ממש, בלא כל הפסוקים והראיות, בלא כל הפרטים וההרחבות שבדברי רבינו וללא

ההלבשות שרבינו מלביש בסוף המאמר את כל ההקדמות הנוראות הללו על מאמר 'רב ספרא משתעל' ועל הפסוק 'זיהי הם מריקים שקיהם'

ועתה יש להתפלא בכמה פליאות עיקריות, שהם יהיו עיקר היסוד למאמרים הבאים בגיליונות הבאים, כי הם כעין שערים להיכנס בעומק נועם דבריו הקדושים בתורה זו, ועל ידם נוכל לראות איך שכל התורה מרישא לסיפא מתבארת בכמה אופנים וגילוי עצות חידשות שלא מבוארות בפירוש בדבריו הקדושים

התשובות לשאלות אלו, כפי שיתבאר במאמרים הבאים, הינם רק מתוך קשרי התורה, כי הם מבוארים מתוך דברי רבינו בעצמו בתורה זו, ומבלי להקדים הקדמות ממקומות אחרים או מתורות אחרות או להסתמך על ידיעות ויישובים שאינם מתורה זו

באדיבות מכון משיב לשואל

מדור
מיוחד
לבני חו"ל

איך זוכים ל'התמדה בתורה'?

הר"ר יחיאל מיכל ליכטענשטיין שליט"א

מענטש דארף זיין גרייט צו טוהן אפילו נאר 'אביסל', און 'נאר' אזוי קען ער זיך רוקן מער און מער אין די דרכי הקדושה!
דאס איז שטארק נוגע פאר אונזער אויבנדערמאנטע שאלה וועגן 'התמדה'. ווייל רוב ביטולים וועלכע קומען אונטער בשעת'ן לערנען, און דער מענטש פאלט אדורך מיט זיי, איז עס געווענליך צוליב א געוויסע חלישות הדעת אז ער האט שוין 'ממילא' אנגעוואוירן דעם באגריף פון א 'מתמיד', ווייל ער האט דאך שוין אביסל מבטל תורה געווען היינט, געשמועסט, פאר'חלום'ט, אדער ער איז פארמאטערט און קען נישט היינט גענוג 'מעיינ'ן זיין, און אזוי ווייטער אן א שיעור דוגמאות. ווען דער מענטש זאל כסדר לעבן מיט די זאך - אז איך בין דא נאר אויף 'אריינצוכאפן' אסאך 'אביסלעך' - 'אביסל' לערנען, 'אפאר שורות' גמרא, 'אביסל' עיון, אא"וו. וואלט ער במשך די צייט זיך איינגעקויפט "פילע אוצרות"!!!

קיצור הדברים בתרגום חופשי ללשה"ק

שאלה איך זוכים להתרגל להתמיד בתורה? גם אברך או בחור שכבר יש להם סדרים קבועים, אבל רוצים לזכות באמת להתמדה שלמה, לנצל כל רגע?

תשובה לגבי עצם הנקודה של התמדה מצויות עצות רבות בספרים הקדושים, כאן ניגע בנקודה שקשורה גם לכל ענייני עבודת ה' בכללות. ר' נתן מקשה בהלכות תרומות ומעשרות הלכה ג' שהרי כל אדם אם נשאל אותו באמת, מהו רצונו הפנימי? בוודאי שהוא יענה שרק עבודת ה'. אם כן, למה למעשה אנחנו לא רואים את כולם עובדים את ה' בכל מאודם.
היוצא מתשובתו שם בקצרה: ישנם שני סוגי יצר הרע. אחד היצר הרע הרגיל והמוכר שמסית את האדם לתאוות ומעשים רעים. השני, יצר הרע שמשכנע את האדם שיחשיב רק 'שלימות'. שלא יעריך מעשים קטנים, רצונות, ומצוות שנראות פשוטות וקלות. ואם בלימוד עסקינן, הוא משכנע את האדם שהערך בלימוד הוא רק בלימוד שעה רצופה, סדר שלם, מסכתא אחת. הוא לא נותן לשמוח בדברים הקטנים. כן הדבר בכל ענייני עבודת ה'.
נקודה זו נוגעת מאד כשרוצים לזכות ל'התמדה'. אם נלך בדרך הישר ונשתדל להחשיב תמיד כל מעט טוב שאנו זוכים לחטוף, ולא נתבלבל מכך שהיום אנחנו עייפים או מותשים או כהנה וכהנה, ואין בכוחנו לעיין כראוי או ללמוד משך זמן מכובד. רק תמיד נחטוף כל הזדמנות לקצת תורה, כמה שורות גמרא, עוד איזה פרק משניות. כך בוודאי נזכה להיכנס לעולם של 'התמדה התורה' ולחטוף אוצרות רבים.

שאלה וואס איז די עצה זיך צו איינגעוואוינען אין 'התמדה בתורה', איבערהויפט א בחור אדער א אינגערמאן א בן תורה וועלכער איז קבוע צו לערנען כמה שעות א טאג - ווי אזוי קען מען זיך שטארקן קעגן די פארשידענע סארט ביטולים וועלכע זענען זיך כסדר מתגבר אויף אים?

תשובה אויף די עצם 'התמדה בתורה' איז דא אסאך עצות אין די ספרים הקדושים, ובפרט אין ספרי רביז"ל, און מען קען אסאך מאריך זיין דערין. מיר ווילן אבער דא בארירן איין געוויסע נקודה וועלכע איז זייער משמעות'דיג לגבי דעם ענין; רבי נתן ז"ל אין ליקוטי הלכות שמועסט אויס בכלל וועגן אלע חלקים פון אידישקייט, תשובה, תפלה, תורה, צדקה, אא"וו. ער פרעגט א קשיא: ווען מ'וועט צוגיין צו מענטש, זאל זיין ווער ס'זאל זיין, און מ'וועט אים פרעגן: "צו ווילסטו טאקע זיין אן ערליכער איד? טוהן די רצון השם אזוי ווי ס'דארף צו זיין?", וואלט ער זיכער באשטעטיגט מיט א פולע מויל, אן קיין שום ספק, דען וועלכער איד וואס איז א פשוט'ער מאמין בהשם, פארשטייט נישט אז דאס איז סוף-כל-סוף דער איינציגער אמת'ער תכלית אויף דער וועלט און כל-שכן אויף יענער וועלט? אזוי ווי מיר זאגן טאקע ביי סליחות "הכל חפצים ליראה את שמך", איז אויב אזוי - פרעגט ר' נתן - פארוואס זעהט מען נישט רוב וועלט זאל זיך טאקע פירן אזוי, און זיך באפלייסן אין אלע ענינים פון עבודת השם?
רבי נתן ערקלערט די זאך שיין באריכות. און וואס עס קומט ארויס פון זיינע רייד: אז עס איז דא צוויי יצר הרע'ס, איינס - די פשוט'ע וועלכע ציהט אים צו כל מיני תאוות העולם, און די צווייטע וועלכע איז שטערקער - אז דער מענטש איז נאר מחשיב 'שלימות', ער וויל 'שפירן' אז ער האט טאקע באמת עפעס 'אויפגעטוהן' מיט זיין מוטשעניש; אז ער לערנט תורה - איז עס נאר אינטערעסאנט אז ער האט געלערנט 'אסאך', געענדיגט א 'גאנצע מסכתא', געלערנט 'אפאר שעה ברציפות'. אז ער דאווענט - איז עס אים נאר ווערד אויב האט ער 'באמת מכוון געווען' די דאווענען. צדקה - האט נאר א חשיבות אז מ'געבט א גרעסערע סכום. שבירת התאוות איז נאר אויב מ'טוהט עס 'אייביג'. דאגעגן: 'אין דיבור' פון די תורה הקדושה, 'עטליכע מינוט' לערנען, אריינכאפן 'אביסל כוונה' ביים דאווענען, א 'פרוטה לצדקה', 'אין תאוה'לע' ווינציגער, דאס האט נישט קיין חשיבות ביי אים, און דעריבער פארלירט דער מענטש גאר אסאך! ווייל די עיקר התגברות אויפ'ן יצר הרע, בפרט ביי די וואס הייבן אן אריינגיין אין עבודת השם, 'מוז' צוגיין אויף דעם אופן - אז דער

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שכול
מכל השבעה רועים"

הַעֲקֹר וְהַיְסוּד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בוֹ!

בס"ד אנו עומדים בפתחה של סדרת מאמרים תחת השם "בעקבות הרועה", כשבסדרה זו ננסה ללבן לבאר ולסדר את הסוגיא היסודית והמרכזית בחסידות ברסלב: 'ההתקרבות וההתקשרות לצדיק', כפי שהיא מתבארת בספרי רבינו ומוהרנ"ת וכתבי התלמידים.

על הצורך בסדרה זו, ועל מה שיבואר בה - במאמר שלפניכם.

אחר סדרת המאמרים הקודמת, בהם יצאנו "בעקבי הצאן", תלמידי ואנשי רבינו בכל הדורות, ללמוד את היחס הנכון לשלל סוגיות בוערות בחסידות ברסלב, התעורר הצורך לצאת "בעקבות הרועה" ולהיכנס פנימה יותר בהיכל מלך, לברר ולבאר את הסוגיא היסודית והמרכזית ביותר בתורתו של רבינו, וממילא גם בחייהם של חסידי ברסלב: סוגיית ההתקרבות וההתקשרות לצדיק, על כל פרטיה וענפיה.

העיקר והיסוד שהכל תלוי בו

כל 'בר בי ברסלב דחד יומא' יודע ש"התקשרות לצדיק" איננה דבר נוסף ברשימה הארוכה של הנושאים המדוברים בספרי ברסלב, אלא "העיקר והיסוד שהכל תלוי בו".
וכלשון רבינו:

העקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות חס ושלום מדבריו ימין ושמאל.

(ליקוטי מוהר"ן, קכג)

ובאמרו "שהכל תלוי בו" - אכן כוונתו ל"הכל" ... שכן, כל יהדותו של האיש הישראלי תלויה בהתקרבותו לצדיק, וכלשון רבינו:

כְּשֵׁאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דְּבַר הַצָּרִיךְ לוֹ לַיהוּדוּתוֹ, בְּפֶרֶט כְּשֶׁצָּרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת דְּבַר גְּדוֹל הַצָּרִיךְ לַיהוּדוּתוֹ, שֶׁכֵּל יְהוּדוּתוֹ תְּלוּי בָּזֶה, כְּגוֹן לְנִסְעֵי לְצַדִּיק אֲמִתִּי.

(ליקוטי מוהר"ן, סו)

וְאֲשֶׁרֵי לְמִי שֶׁזֹּכֵר לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק הָאֲמִתִּי בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּחַיִּים חַיָּוִתוֹ, כִּי הַבְּעַל דְּבַר מְנִיחַ אֶת עַצְמוֹ עַל זֶה מְאֹד לְמוֹנֵעַ אֶת הָאָדָם מִזֶּה כֵּל יְמֵי חַיָּו חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁעָקַר שְׁלֵמוֹת קִדְשֵׁי יְהוּדוּתוֹ תְּלוּי בָּזֶה.

(ליקוטי עצות מהדורא בתרא, צדיק פז)

גם אם ספרי רבינו מלאים מזן אל זן בעצות נפלאות ודרכים רבים לעבודת ה', הרי שגולת הכותרת היא: ההתקרבות וההתקשרות לצדיק.

שכן:

ההתקרבות וההתקשרות להצדיק הוא כלליות דכלליות של כל העבודות והעצות והמדרגות הקדושות, כי זאת ידוע שאחרי כל הטובות שעשה רבנו וזכרנו לברכה עמנו בהתורות והמעשיות והשיחות והעצות שגלה לנו, שיכולים לזכות על ידם למה שיכולים לזכות שאין למעלה מזה - אף על פי כן כחו הגדול והעצום גבוה הרבה הרבה מאד שאין לשער מכל מה שגלה, ואפילו ממה שלא גלה וכו'. ואם כן, ההתקרבות בעצמו והדבקות להצדיק, גבוה הרבה הרבה יותר גם ממה שיכולים לזכות על ידי עצותיו הקדושות.

(מאמר התקשרות לצדיק האמת)

וכפי שאנו רואים בדברי מוהרנ"ת, שלאחר שהולך ומונה את נפלאות תורתו של רבינו

אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְבַאֵר בְּכֵתָב וּבְעַל פֶּה עַד הֵיכֵן מִגִּיעִים טוֹבוֹת וְחֲסָדִים שֶׁל אֱלֹהֵי הַתּוֹרוֹת וְהַתְּפִלוֹת וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַשִּׁיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכוּ' וְכָל קִדְשֵׁי הַהִשְׁאָרָה שֶׁהִשְׁאִיר בְּזֶה הָעוֹלָם.

הרי הוא מסיים וכותב:

ועל כלם - גדל כחו הקדוש העוז והגבור וכו' העולה על הכל! אשר הבטיחנו והזהירנו לסמוך על כחו הנורא.

(עלים לתרופה, מכתב מיום א' וירא תקצ"ג)

כך שלמעשה:

ההתקרבות וההתקשרות להצדיק האמת הוא יסוד כל היסודות ושרש כל השרשים אשר אין למעלה מזה! ואין לשער גדל זאת הזכיה שהיא למעלה מכל הזכיות, ועקר גדלת האדם היא רק כפי שזכה להתקרב ולהתקשר לצדיק האמת. וגם עקר הגאולה הוא על ידי ההתקרבות לצדיקים... ובחינת שלמות הנפש, תכלית שלמותה הוא רק על ידי התקרבות הצדיקים. ובכל מה שנתגגע ונעמל בחיינו לא נשיג השלמות הנפש כפי שנשיג על ידי ההתקרבות לצדיקים.

(מאמר התקשרות לצדיק האמת)

ואכן:

זה כמעט רבו ככלו [של ה]ספר לקוטי מוהר"ן, שמובאר רב כחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלמות.

(מכתב רבי געצ"י)

בליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות נזכר ה"צדיק" אלפי פעמים, ללא גוזמא, כשגם ב'ספר המידות' וגם ב'ליקוטי עצות' -

א. כשהכוונה אינה דווקא ל'נסיעה' אלא להתקרבות אליו (אשר הנסיעה היא האמצעי לבוא ולהתקרב אליו) וכלשון מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "כשצריך לעשות דבר שכל יהדותו תלוי בו דהיינו 'להתקרב' לצדיק האמת" (ליקוטי הלכות, חלוקת שותפות ג, א).
ב. מאת רבי שמואל הורביץ ז"ל.

וכהמשך לכך, גם ב'ליקוטי עצות בתרא' וב'אוצר היראה' - הערך 'צדיק' הוא בעל מספר הסעיפים הגדול יותר מכל שאר הערכים'. כשכמובן, לא מדובר רק במספר ו'כמות', אלא גם ובעיקר, ב'איכות' ופנימיות הדברים; מאות ואלפי גילויים מופלאים, הוראות והדרכות, בענין ההתקרבות וההתקשרות לצדיק.

"אבקשה את שאהבה נפשי"

אם לא די בכך, הרי שבספרי רבינו ומוהרנ"ת מודגש שוב ושוב: ההתקרבות לצדיק, היא עבודה תמידית של חיפוש בלתי פוסק! בתורתו האחרונה שאמר רבינו עלי אדמות, כשבועיים לפני הסתלקותו לרום גזי מרומים, לימד על חובת החיפוש אחר הצדיק, והזהיר לאמר:

צְרִיכִין לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחַר מְנַהֵיג אִמְתִּי כֹּהַ, וְצְרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ שִׁינְיָה לְהִתְקַרֵּב לְמְנַהֵיג אִמְתִּי.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ח)

כשלאחר אמירת התורה, הזהיר את מוהרנ"ת "לכתוב אזהרה הגדולה הזאת, שצריכין ליוזר בנפשו מאד מאד לבקש ולחפש הרבה אחרי הצדיק האמת".

וכעדונו של מוהרנ"ת:

רַבְּנֵנוּ זְכוּנוּ לְבְרָכָה קִדְּם הַסְּתַלְקוּתוֹ, שְׂאֵז אָמַר זֹאת הַתּוֹרָה הַגּוֹרָאָה בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה הָאַחֲרוֹן, וְאֵז אַחַר אֲמִירַת הַתּוֹרָה הַנִּלְזָה הַזֶּהִיר אוֹתִי בְּיוֹתֵר לְכַתֵּב אֶזְהָרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, שְׂצְרִיכִין לְזַהֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ הַרְבֵּה אַחֲרֵי הַצְּדִיק הָאֱמֵת.

(ליקוטי הלכות, שלוחין ה, ד)

ועל חיפוש זה משורר החכם מכל אדם:

עַל מִשְׁכָּבִי בְּלֵילוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְּאֵתִי. אֶקוּמָה נָא וְאֶסֹבְבָה בְּעִיר בְּשִׁנְיָה וּבְרַחֲבוֹת אֲבַקֶּשֶׁה אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְּאֵתִי.

(שיר השירים ג, ב-ג)

"בקשתי את שאהבה נפשי" - זה

הצדיק האמת שהוא בחינת משה, וכמו שאיתא במדרש על פסוק זה: 'את שאהבה נפשי, זה משה'. "בקשתי ולא מצאתי" - כי לא במהרה זוכין למצא אותו, כי צריכין יגיעות הרבה זמן זמנים הרבה עד שמוצאין אותו ואת הרוח הקדוש שלו... כי צריכין לבקשו ולחפשו מאד מאד, בעיר ובשוקים וברחובות בכרכים

ובמדינות. כי בכל העסקים שעושים, הן תורה ותפלה ומצוות ומעשים טובים והן משא ומתן ושאר עסקים, צריכין לכוון בכל עשייה שעושים ובכל דרך ועיר וכרך שהולכין: אולי יזכה על ידי עסק ונסיעה זאת למצא את שאהבה נפשו זה משה, שהוא בחינת הצדיק האמת הנ"ל. כי כל חיותו ותקונו ונצחו, וזרעו וכל דורותיו עד סוף כל הדורות, וכל הנפשות והעולמות התלויים בו ובוזרעו, כלם תלויים בהצדיק האמת.

(ליקוטי הלכות, שלוחין ה, טז)

'חיפוש' זה אינו מיועד רק לאלו שעדיין לא זכו להכירו ולהתקרב אליו, אלא אף לחסידי ברסלב הוותיקים...

כי ממה נפשך: אם לא מצאו עדין כלל, בודאי הוא צריך לילך על ידי ועל רגליו לבקשו ולחפשו בכל כחו בכל העולם כלו מקצה ועד קצה, כל ימיו אשר הוא חי על פני האדמה, אולי יוכל למצא חיי נפשו ונצחו על כל פנים יום אחד או שעה אחת לפני מותו. ואם כבר נדמה לו שמצא את הצדיק האמת, בודאי זה צריך לבקש ולחפש עוד יותר ויותר! כי יכול להיות שהוא יושב אצל הצדיק ועדין אורו חשוף אצלו ואינו מרגיש נעימות אמתת עצותיו הקדושים וכו', ומחמת זה הוא רחוק עדין מתקונו.

(שם, ו)

כי באמת צריכין לחפש את הצדיק האמת תמיד אפלו המקרבים אליו, שיזכו להתקרב אליו ביגיעות יותר ויותר, כדי לקבל ממנו יותר ויותר עצות וכו'. כי הצדיק מסתתר בכל פעם מהעולם מחמת קלקולם ונתרחק מהם הרבה, עד שקשה להם לקבל ולינוק מאורו הגדול כי אם על ידי יגיעות ובקשה וחיפוש הרבה. וזה גם בחיינו, מכל שפן אחר הסתלקות לעלא ולעלא, צריכין לחפשו ולבקשו יותר ויותר.

(שם, יב)

כשחיפוש תמידי זה אחר הצדיק האמת, אינו משהו נוסף על כלליות העבודה המוטלת על היהודי בזה העולם, אלא הוא הוא "יסוד ועיקר העבודה המוכרחת ומחויבת לכל נפש מישראל".

וכלשונו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

בְּדָבָר הַגּוֹאֵל שְׂאֵנוּ מְחַכִּים אֵלָיו, נִרְאֶה מְבֹאֵר, שֶׁהוּא גַם יְסוּד וְעֵקֶר הָעֲבוּדָה בְּפִרְטֵיּוֹת, הַמְּכַרְחַת וּמְחַיֵּבֶת לְכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּלְכָל אִישׁ וָאִישׁ, אֵין שׁוּם אִפְּן וְתַחֲבֻלָּה לְגֵאֲלָתוֹ וְהַתְּמַלְאוֹתוֹ לְאַהֲבָה אֶת ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְתוֹנוּעוֹתָיו שֶׁבְּכָל אֶבֶר וָאֶבֶר וּבְכָל חוּשׁ וְחוּשׁ שֶׁבְּכָל רֵגַע וָרֵגַע [אֲשֶׁר עַל זֶה לְבַד יִצְרָנוּ], וְזֹלַת כְּפִי שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּעֲבוּדַת תּוֹרָתוֹ וְתַפְלָתוֹ וּמִצְּוֹתָיו לְמַצֵּא וְלִדְעַת אֶת גּוֹאֲלָנוּ וְצַדִּיקָנוּ שְׂאֵנוּ מְחַכִּים אֵלָיו... יְעַן אֲשֶׁר הוּא לְבַד עוֹלָה עַל כָּלֵם בְּהִשְׁגָּתוֹ אֶת ה', עַד שֶׁגַם כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ מְעוֹלָם דּוֹמִים לְפָנָיו כְּקִלְפַת הַשּׁוֹם'. כִּי לִית מִלְתָּא דָּא תְּלִיא אֶלָּא בְּתִיבְתָּא וְתִשׁוּבַת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּמִ"ט אוֹתִיּוֹת וְשִׁעְרִים, אִם הָיוּ שְׂבִים וּמְמִשִּׁיכִים עֲצָמָם אֵלָיו, שֶׁעַל יְדֵי

ג. להרה"ק מטשעהרין.

ד. סה"כ ב"ליקוטי עצות המשולש": 530 סעיפים. ובספר המידות: 230 סעיפים.

ה. ראה עוד בתורה ל"ט תניינא שם הוא כותב: "וראוי לנו לומר זאת בבכיה, בדמעות שליש, לבכות ולהתגעגע, לבקש ולהתחנן לפניו יתברך, מתי נזכה לזה... אנו צריכין שירחם עלינו השם יתברך ליתן לנו מנהיג רועה נאמן, שיוכל להאיר בנו ידיעה הנ"ל, כדי שנוכל לעבדו יתברך כראוי ולבוא אל התכלית".

ו. עיין חיי מוהר"ן סימן ר"צ.

זו לבד ה'יה גם הוא מלמעלה בשער חמשים נמצא ומגיע אליהם.

(ביאור הליקוטים, השמטות מכת"י)

"ערכם לפניהם כשולחן ערוך"

דא עקא, שכגודל חשיבותה והכרחיותה של סוגיא זו - סוגיית ההתקשרות לצדיק והחיפוש אחריו - כך רבו בה המבוכות והערפילים, ושו"א לים רבים, גדולים וקטנים, הלכו בה' כשנפשם בשאלתם: מי יתן ויבארוה ויסדרוה לפנינו כשולחן ערוך.

ואם לגבי כלליות סחורתו / תורתו, הביע רבינו את רצונו הטהור ואמר:

ברוך השם היא סחורה יפה מאד מאד. וטוב היה שיהיה לחנות זה משרת טוב יפה שיכול להניח ולקפל ולסדר כל חתיכה סחורה יפה עם הקצה לחוץ (כדרך המשרתים המבחרים שמקפלין הסחורה ומניחין קצת לחוץ כדי שיראה הקונה בבואו תכף מהות יופי הסחורה), וכשיבוא אהד לקנות איזה סחורה, יוכל המשרת לחטף מיד ברזוזת אותו המין סחורה שצריך הקונה, ויפתח אותו במהירות לפני הקונה ויהיה מראה לו מיד הוד יופי פאר הסחורה הטובה הזאת.

והנמשל מוכן, שצריכין אהד שיהיה בקי היטב מאד בכל תורותיו שגלה שייכל לסדר כל תורה יפה יפה עם הקצה לחוץ. וכשיבוא אהד וירצה להתקרב ולדבר מתורתו, יוכל להושיט לו מיד איזה תורה שהיא צריך אז כפי ענינו. כי כל תורותיו הם כלליות גדול מאד מאד, שיכולין למצא בהם מה שצריך כל אהד ואהד, רק צריכין אהד שיהיה בקי בהם היטב היטב שייכל להושיט לכל אהד ואהד מה שצריך באותו העת.

(חיי מוהר"ן, שעה)

הרי שכשמדובר ב"העיקר והיסוד שהכל תלוי בו", אשר רבו פארתיו ויתארכו בדיו עד למאד - על אחת כמה וכמה שראוי לנו להשתדל ולטרוח לסדר את כל פרטיו ודקדוקיו וענפיו כשולחן ערוך, דבר דבור על אופניו.

ומהראוי היה להדפיס ספר בשם "צדיק", שיהיה מפרש ומלקט בו כל גדלת ענין התקרבות להצדיק מכל הספרים, ובפרט מספרי רבנו זכרוננו לברכה, וכל הפרטים שיש בענין ההתקרבות, וכל הענינים שיש בזה, הכל כאשר לכל.

(מאמר התקשרות לצדיק האמת)

ואכן, מאחר שלא זכינו שיוזם הרעיון עצמו ושכמותו - חסידי ברסלב אמיתיים ועובדי ה' מופלגים משכמם ומעלה - יתחילו ויסיימו במצווה רבה זו, ויגישו לכל שוחרי

אמת ואמונה תמצית דם נפשם ולבם, מלאכת מחשבת כלולה בהדרה ובניין בנוי לתלפיות לשם ולתפארה - השתדלנו אנו, יתמי דיתמי, "להיות איש" ולערוך כפי יכלתנו, מפי ספרים ומפי סופרים, את השולחן שסידורו נחוץ כיום יותר מאי פעם.

"קנקן חדש מלא ישן"

מלבד עריכת הדברים בצורה ברורה ונהירה, השתדלנו גם להראות את מקורו הטהור של כל מושג וענין שבסוגיא זו, מתורת הנגלה והנסתר. החל מתנ"ך ודברי חז"ל, דרך חכמי המוסר והקבלה, ועד לראשוני החסידות. שכן, כבר העיד רבינו ואמר:

אני קנקן חדש מלא ישן.

(חיי מוהר"ן, רפט)

ועל אף אשר התעלה "על כל הצדיקים שהיו מעולם, להתחדש בהשגתו בהתחדשות נפלא ונורא שלא הייתה עוד כזאת", והוא "קנקן חדש באורייתא דעתידיא לאתגלייא לעתידי לבוא".

כי דע, שכל הדברים שגלה רבנו זכרוננו לברכה, הם הקדמות חדשות לגמרי. [אם אמנם כלם בניינים ומיסדים על כל מצות התורה המקבלות בידינו מכבר, עם כל זאת הם הקדמות חדשות לגמרי].

(ליקוטי הלכות, הקדמת המחבר)

הרי שמאידך: "הוא מלא ישן בפנימיות הנגלה שבתורה אשר ניתנה בכתב ובעל פה", וכלשונו הזהב של רבי אברהם ב"ר נחמן:

כבר הודעתי בדברי כמה פעמים, שעל כל הצדיקים שהיו מעולם, נתעלה ונתרומם משה משיח האמתי, להתחדש בהשגתו בהתחדשות נפלא ונורא שלא הייתה עוד כזאת, וגם אם הוא קנקן חדש באורייתא דעתידי לאיתגלייא וכו', אבל הוא מלא ישן ועתיק דעתיקין, בפנימיות הנגלה שבתורתו יתברך, אשר נתנה בכתב ובעל פה ממשה ליהושע וכו'.

(ביאור הליקוטים, תורה כב, מפתח כא)

כך שכל עצותיו ודרכיו של רבינו לא באו אלא "לחדש את התורה הישנה אשר הורישו לנו אבותינו הקדושים".

כי זאת ידענו שרבנו זכרוננו לברכה כבר אמר ונתפאר, פמוכא בספר חיי מוהר"ן: "אני קנקן חדש מלא ישן", וכל העצות והעבודות אשר ידענו בספרי הקדושים, לא לתורה חדשה יחשבו, כי כל עסקי רבנו ז"ל בדבריו הקדושים לא יהיה רק לחדש את התורה הישנה, בכתב ובפה, אשר הורישו לנו אבותינו הקדושים.

(כוכבי אור, שיחות וסיפורים, כ"ו)

ועל כן, מה טוב ומה נעים למצוא את היין הישן שבקנקן

1. והרי חלק מהשאלות הנפוצות: לשם מה אנו זקוקים לצדיק? מהי 'התקשרות' לצדיק וכיצד משיגים אותה; מהו 'ביטול' והשלכת השכל ומה גדרו הנכון; מהו 'חיפוש' וכיצד עורכים אותו; מהי ה'סמיכה' ההישענות על כוחו של הצדיק, ומה פשר כוחו ויכולתו לכפר עוונות, וכן הלאה.
2. ומובא גם בביאור הליקוטים, תורה י"ב תניינא.

הַנְקָרָא [...] שְׁכַתְבַּבְּהֶקְדָּמְתוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ ... וּבִקְאֻמַּת כְּפִי פְּשִׁטוֹת הַלְשׁוֹן קִלְקַל הַרְבֵּה וְגַרְם מְכַשׁוֹל לְמַעֲיָנִים, הַנוֹגֵעַ בִּיסוּד הָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה שֶׁהוּא עֵקֶר הַכֹּל, כִּי חֲלִילָה לֹמַר כֵּן לְעִשׂוֹת שׁוֹם חֲלוּק ח"ו בֵּינוּ וּבֵין שְׁמוֹ יְהוָה.

וּבִקְאֻמַּת יְדַעְתִּי כִּי גַם הַרְבַּ הַנְּלִי, וְכָל שְׂאֵר הַסְּפָרִים שְׁכַתְבִּיבָהֶם לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה, כְּוַנְתָּם כְּמוֹ שְׁכַתְבִּי. רַק בְּמַחְלָה מְכַבֹּדִים, לְפִי עֲנִיית דַּעְתִּי, קִלְקְלוּ הַלְשׁוֹן שְׂיֻכַּל לְגַרְם חֶסֶד וְשִׁלּוֹם מְכַשׁוֹל לְקוֹרָא בְּסִפְרֵיהֶם, וְהִיָּה טוֹב לָהֶם הַשְׁתִּיקָה מְלַכְתְּבַב לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה. אַךְ מֵאַחַר שְׁכַבְרַב כְּתַבּוּ כְּנִל, הַכְּרַחְתִּי לְהֶאֱרִיךְ קִצַּת לְבַר הָאֲמַת. וְעַל כֵּן בִּקְאֻמַּת, סוּף כָּל סוּף צְרִיכִין רַק לְחֹזֵר לְהָאֲמוּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר, ג, לה)

וכך גם בנושא ה"צדיק":

עלינו להיזהר בלשונו, ולבאר כל מושג וענין בצורה תורנית ומדויקת, לבלי לגרום חס ושלום מכשול לקורא, העלול להיות 'חסיד שוטה' ולהתרחק בחסידותו מהאמונה הפשוטה של כלל ישראל.

שכן, ידענו גם ידענו, שהעיסוק בסוגיית ה"צדיק" עלולה להביא את החסיד השוטה לידי טעות הגובלת בעבודה זרה ממש, וזו אשר אכן גרמה לו לשמעון העמסוני לפרוש מלדרוש את הפסוק "את ה' אלקיך תירא - לרבות תלמידי חכמים",

וְהִיָּה נִרְאֶה בְּעֵינֵי הַחֶכֶם ז"ל, אִם הִיָּה מְרַבֵּה שׁוֹם דְּבַר חֶסֶד וְשִׁלּוֹם מִיְחֻזֵּי כְּבִי רְשׁוּיֹת, וּפֶן יַעֲשׂוּהוּ עֲבוּדָה זָרָה חֶסֶד וְשִׁלּוֹם כִּיֵּן שְׁצִנְתָּה תוֹרָה לִירָא אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן פִּרְשׁ וְרָצָה לְקַבֵּל שְׂכָר עַל הַפְּרִישָׁה כְּדִי לְהוֹרֹת לְתַלְמִידִים שְׁכֻלָּם לְאוֹ דוֹקָא, כְּדִי שְׂאֵל יַעֲמִיקוּ חֶסֶד וְשִׁלּוֹם וְיִבְאוּ לִידֵי מְכַשׁוֹל.

(שו"ת מהרי"ל סימן א)

וכפי אשר כבר הזהירו גדולי החסידות, בבואם לעסוק בסוגיית ה"צדיק", לבלי יבואו התלמידים לשתות מים הרעים ולייחס לצדיק 'כח נפרד בפני עצמו' - וכדבריו, לדוגמא, של רבי צדוק הכהן מלובלין:

מֵה שְׂאֵמְרוֹ ז"ל בְּעֵינֵי מַעֲלַת הַצְּדִיקִים "מִי מוֹשֵׁל בִּי צְדִיק, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גֹזֵר" וְכוּ, וְאֶמְרוּ "עֲתִידִים צְדִיקִים שְׂקִירָאוּ בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא", וְאֶמְרוּ ז"ל דַּעֲקֹב נְקָרָא א-ל ... וְכִיֻּצָּא בְּמֵאֲמָרִים אֵלֶּי הַרְבֵּה - אֵל יִטְעֶה הָאָדָם חֶסֶד וְשִׁלּוֹם לְחֹשֶׁב שֶׁהוּא כֹחַ נִפְרָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, שְׂזָהוּ עֲבוּדָה זָרָה גְמוּרָה כְּדִרְךְ הַעוֹבְדִים לְאָדָם. אֲבָל יָדַע שְׂאֵין עוֹד מְלַבְדוֹ, וְה' יְתַבְרַךְ רוֹצֵה אֶת יִרְאֵי הַמִּיֻּחָלִים לְחֶסֶד וְעוֹשֶׂה רְצוֹנָם וּמְחַשְׁבֵּם בְּיֹתֵר. וְאֵין לְהֶאֱרִיךְ פֶּה בְּבִאוֹר כָּל דְּבָרִים אֵלֶּי, רַק לְהוֹזִיר בְּכָלל לְדַעַת שְׂאֵין שׁוֹם כֹּחַ חוּץ מִמֶּנּוּ יְתַבְרַךְ.

(קונטרס ספר הזכרונות, מצוה ב)

גם רבי אברהם ב"ר נחמן, מדי דברו על אודות הבאת התפילה לצדיק הדור (ליקוטי מוהר"ן, תורה י), הרי הוא מפרש את גדרו הענין בארוכה, לבלי ייכשל הלומד ב"איסור הגדול" של עשיית "שיתוף ואמצעי" בינו לבין השם יתברך. והרי מעט מלשונו:

החדש, וללמוד ולהבין את יסודות סוגיית ההתקשרות לצדיק ממקורותיה הראשוניים שבתורה שבכתב ובע"פ בנגלה ובנסתר".

ובכך אף נסייע בסיוע של ממש לאותם המתקרבים החדשים, אשר בשמעם על חובת ההתקשרות לצדיק, ואת כל מעשה תקפו וגבורתו, ואת אשר גדלו המלך, מלכו של עולם - גם אם אינם כקרח ועדתו הטוענים "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תנשאו על קהל ה'" - הרי הם מתקשים בקבלת והבנת הדברים, בראותם את הקנקן החדש והמחודש אשר לא הורגלו בו מעולם, כל עוד לא ידעו ולא יבינו כי כולו "מלא ישן ועתיק דעתיקין, בפנימיות הנגלה שבתורה אשר ניתנה בכתב ובעל פה ממושה ליהושע".

"חכמים היזהרו בדבריכם!"

צורך נוסף והכרחי ישנו בהבאת המקורות מתוך כללות התורה ש"בכתב ובע"פ שהורישו לנו אבותינו הקדושים" לסוגיא זו של ההתקרבות לצדיק, והוא:

למען לא יבואו התלמידים וישתו מים הרעים, בכך שיובנו הדברים אצלם בצורה שאינה נכונה ומדויקת, ובקל יטעו ויבואו לידי אבק עבודה זרה.

וכפי שכבר הזהירונו חכמינו במשנה:

צורך נוסף והכרחי ישנו בהבאת המקורות מתוך כללות התורה ש"בכתב ובע"פ שהורישו לנו אבותינו הקדושים" לסוגיא זו של ההתקרבות לצדיק, והוא:

למען לא יבואו התלמידים וישתו מים הרעים, בכך שיובנו הדברים אצלם בצורה שאינה נכונה ומדויקת, ובקל יטעו ויבואו לידי אבק עבודה זרה.

וכפי שכבר הזהירונו חכמינו במשנה:

אֲבִטְלִיִן אוֹמְרִי: חֶכְמִים, הִזְהִירוּ בְּדַבְרֵיכֶם! שְׂמָא תְּחוּבוּ חוּבַת גְלוּת וְתַגְלוּ לְמָקוֹם מֵיִם הָרְעִים, וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ, וְנִמְצָא שֶׁם שְׂמִים מִתְחַלֵּל.

(אבות א, יא)

ופירש הרמב"ם:

'מֵיִם הָרְעִים' כְּנִי לְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְאֶמְרוּ: הַשְּׂמָרׁוּ בְּדַבְרֵיכֶם בְּתוֹךְ הַהֶמוֹן וְלֹא יְהִיָּה בְּדַבְרֵיכֶם מְקוֹם שְׂיֻכַּבֵּל פְּרוֹשׁ אַחֵר, מִפְּנֵי שְׂאֵם יְהִי שֶׁם אֲנִשִּׁים כּוֹפְרִים פְּרָשׁוּ אוֹתָם כְּפִי אֲמוּנָתָם, וְהַתַּלְמִידִים כְּבָר שְׂמָעוּ אוֹתָם מֵהֶם וְיִחֻזְרוּ לְאֶפִיקוֹרְסוֹת, וְיִחְשְׁבוּ שֶׁזֶּאת הִיָּתָה אֲמוּנָתָם וְיְהִיָּה בְּזֶה חֲלוּל הַשֵּׁם פְּאֶשֶׁר אֶרֶע לְאֲנִטִּיגְנוֹס עִם צְדוּק וּבִיתוֹס.

(פירוש המשניות לרמב"ם, ט)

וביותר שייכת זהירות זו בדברים עדינים ודקים שבתורת הנסתר, אשר בהם צריכים זהירות יתירה לבלי יובנו הדברים באופן שאינו תואם בתכלית את "האמונה הפשוטה של כלל ישראל".

וכפי שמתבטא מוהרנ"ת לגבי כמה מלשונות המקובלים בענין ה'ספירות':

וּבִקְאֻמַּת בְּעַר אֲנִכִּי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי, וְאִינִי זוֹכֶה לְהִבִּין מֵה שְׂרֵאִיתִי כְּתוּב בְּכֹמֶה סְפָרֵי קִבְּלָה לְשׁוֹנוֹת שְׂאִינִם מְתַקְנִים לְפָנַי, מֵה שְׂמֻחֲלָקִים וְאוֹמְרִים בְּעֵינֵי שְׂמוֹתֵי הַקְדוּשִׁים יְתַבְרַךְ, וּבְפֶרֶט לְשׁוֹן הַסְּדוּר שֶׁל [...]

ט. כשבד בבד נשתדל, כמובן, להציץ מבעד לחרכים להבין ולהבחין, כפי ערכנו, ב"הקדמות החדשות לגמרי" שנתחדשו בדברי רבינו בסוגיא זו, אשר השיגם "בהשגתו בהתחדשות נפלא ונורא שלא הייתה עוד כזאת".

י. "ואמרי לה נחמיה העמסוני" (פסחים כב ע"ב, ועוד הרבה פעמים בש"ס).

הַקְדוּשִׁים הַנֶּאֱמָרִים בְּאֵמֶת, שֶׁהוּ יְסוּד כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה שֶׁבְכֶתֶב וְשֶׁבְעַל פֶּה וְכו'.

וּמִכֵּיּוֹן שֶׁדְּבָרֵי סֵפֶר 'נֶפֶשׁ הַחַיִּים' הֵנ' לֹהֵם נֹגְעִים בִּיסוּדֵי יַעֲקֹבִי אֲמוּנָתָנוּ הַקְדוּשָׁה, הֵרִי שֶׁבּוֹדָאֵי אֵי אֶפְשֶׁר לומר שֶׁהַחֲסִידִים יֵצְאוּ אֲמָרִים אוֹ סוֹכְרִים אַחֲרַת חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְכֵן אֵינן לומר שֶׁדְּרָךְ הַחֲסִידִים בְּנִדּוֹן אֲמוּנָתָם וְהַתְּדַבְּרוּתָם בְּצַדִּיקִים וְחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים כֹּו וּבְדְבָרֵיהֶם הַקְדוּשִׁים, הֵם חֶסֶד וְשְׁלוֹם הַפֶּךָ דְבָרֵי הַקְדוּשִׁים^א

אֲשֶׁר עַל כֵּן, אֵינן לֹנוּ אֵלָּא לְשׁוֹם הַיֵּטֵב אֵל לִבְנוֹ אֵת דְּבַר ה' אֵמֶת בְּפִי הַקְדוּשָׁה, וְלְטָרוּחַ וְלַהֲתַיְגַע בְּכָל כַּחֲנוּ וּמְחַנו לְמִצּוֹא פֶּשֶׁר הַדְּבָרִים כְּהוֹיָתָן. וְכִמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים חֲכָמֵינוּ ז"ל, שֶׁהִטְרִיחוּ אֵת עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי טְרָחוֹת וְיַגִּיעוֹת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמְמוֹן בְּכָדֵי לְהַעֲמִיד דְּבָרֵי סֵפֶר יְחֻזְקָאֵל וְסֵפֶר קֹהֶלֶת וְסֵפֶר מְשָׁלֵי עַל מְכוֹנָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ סוֹתְרִים אֵלָּא מְכוֹנֵי לְדְבָרֵי תּוֹרָה, כְּמִבְּאֵר בְּש"ס שֶׁבַת י"ג ע"ב וּבְדָרְךָ לְמִי ע"ב הֵנ' ל.

(חיי נפש, אות ד)

כלל הדברים:

סוגיית ה"צדיק" צריכה לימוד, ועליה להימסר בצורתה הטהורה מבלי לתת מקום לטעות בה לימין או לשמאל.

'אחרי הדברים והאמת האלה, אוחילה לא-ל אחלה פניו, אשאלה ממנו מענה לשון, לברר מקחו של צדיק, ולסדר "הסחורה היפה מאד מאד" בסידור נאה ונכון, למען יתעורר לבבנו להתקרב מחדש אל הצדיק האמת.

כִּי עֵקֶר חֵייתָנוּ הַנֶּצְחִי וְקִדְשֵׁי יְהוּדוּתָנוּ תְּלוּי בְּזָה, לְהַחֲיוֹת עֲצָמָנוּ בְּכָל עֵת בְּקִדְשַׁת תּוֹרָתוֹ שֶׁכִּינּוּ עַל יְדֵי אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, אוֹר הָאוֹרוֹת, אֲשֶׁר קָרְבָנוּ אֵלָיו יְתַבְּרֶךְ כָּל אֶחָד מִמְקוֹם שֶׁהוּא. וְהוּא רַבְּנוּ, הוּא מוֹרְנוּ, בְּעוֹלָם הָהָה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנֶצַח. אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֲלָקָנוּ!

(עלים לתרופה, מכתב מיום ג' וארא תר"ב)

וְאֵגֶב אוֹרְחָא, נְרָאָה לְעֵנִיית דַּעֲתִי לְכַתֵּב בְּזָה עַל אוֹדוֹת הַמְּבַאֵר מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם שֶׁאֶסוּר לְבַקֵּשׁ מִשׁוּם אָדָם שֶׁיִּבְקֹשׁ וְיִתְפַּלֵּל בְּעַדוֹ, שֶׁיֵּשׁ לְהַתְּפִילָא וְלִתְמַחַ בְּזָה מִכְּמָה מִקְרָאוֹת וּמִאֲמָרֵי חַז"ל, שֶׁמְבַאֵר מֵהֶם שֶׁיִּבְקֹשׁוּ נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמְשֵׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְׁלוֹם וְכו' וּמִשְׁמֹאל הַנְּבִיא וְכו' שֶׁיִּבְקֹשׁוּ וְיִתְפַּלְלוּ בְּעַדָם. [וְגַם עַיִן בְּגֵרְסַת הַב"ח שֶׁבְּמִסְכַּת סוּטָה עַל אוֹדוֹת קָבְרוֹ שֶׁל מִשֵׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְׁלוֹם וְכו' "מִשֵׁה רַבְּנוּ הַתְּפִלָּל בְּעַדְנוּ" וְכו']

וְלִזְאוֹת נְרָאָה מְבַאֵר, שֶׁכָּל דְּבָרֵי חַז"ל עַל אוֹדוֹת הָאֶסוּר הֵנ' ל, הוּא כְּשֶׁמְתַכְּנֵן לְעִשׂוֹת בְּזָה אֵת מִי שֶׁמְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ, לְאֲמַצְעֵי חֶסֶד וְשְׁלוֹם. כִּי דִיקָא בְּזָה, נִמְצָא אֶסוּר גְּדוּל ... כִּי דִיקָא נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִצְטוּיִם וּמִזְהָרִים שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ שׁוֹם שְׁתוּף וְאֲמַצְעֵי בִינִיָּהֶם, עַל אֲשֶׁר בְּאֵמֶת לֹא נִמְצָא כָּלֵל בִּינִיָּהֶם שׁוֹם אֲמַצְעֵי, כִּי הֵם עֲצָמָם הָאֲמַצְעֵי וְהַשְׂכִּינָה כְּפִיכּוֹל. זֹלַת מִצַּד הַמַּעֲלָה וְהַיִּתְרוֹן שֶׁנִּמְצָא בִּינִיָּהֶם בְּעֲצָמָם לְכָל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, כִּי אֵינן שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שְׂוִין [וּבִפְרָט נֶפֶשׁ הַצַּדִּיק הֵנ' ל], בּוֹדָאֵי יֵשׁ לָהֶם לְעוֹרֵר זֶה לָזֶה שֶׁיִּבְקֹשׁ רַחֲמִים כָּל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, כִּי גַם הַחֲכָם וְהַצַּדִּיק בְּעִצְמוֹ מְכַרְח שֶׁיִּבְקֹשׁ מִנִּפְשׁוֹת הַגְּלוּיִם אֵלָיו לְבַקֵּשׁ וְלַהֲתַפַּלֵּל בְּעַדוֹ.

(ביאור הליקוטים, תורה י, ד"ה בלועי דקרח)

וכאשר 'נופפו' המתנגדים לדרך החסידות בדברי ה"נפש החיים"^א על אודות איסור ה'שיתוף', ורצו למצוא בכך סתירה לשיטת החסידים בענין ההתקשרות לצדיק - נזעק רבי גדליה קעניג ז"ל בספרו הידוע "חיי נפש"^ב וכתב:

אֲמָרִים אֲנַחְנוּ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר שְׁתַּהֲיָה שׁוֹם סְתִירָה בֵּין דְּבָרֵי הַקְדוּשִׁים הֵנ' ל לְבֵין שִׁיטַת הַחֲסִידוֹת, כִּי קִבְּלָה בְּיַדֵּי מִבֵּית אָבָא מֵאֲרֵי וּמִבֵּית רַבִּי ז"ל שֶׁאֵינן סֵלַע הַמַּחֲלָקַת שֶׁנִּתְּהַוָּה בֵּין הַחֲסִידִים לְבֵין הַלּוֹמְדִים הַנִּקְרָאִים 'פְּרוּשִׁים' תְּלוּיָה בְּעֵקְרֵי וִיסוּדֵי הָאֲמוּנָה, כִּי עֵקֶרֵי וִיסוּדֵי אֲמוּנָתָנוּ הַקְדוּשָׁה אֵינָם שְׁנֵוִיִּים בְּמַחֲלָקַת חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְכָל יִשְׂרָאֵל כְּלָם שׁוֹיִם בְּדַעֲיָה אַחַת בִּיסוּד הָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה; בְּיַחַד הַבוֹרָא יְתַבְּרֶךְ שְׁמוֹ, וְכִּהְשִׁגְחָתוֹ הַפְּרִטִית, וּבַתּוֹרָתוֹ הַקְדוּשָׁה, וּבְעֵבְדוֹ הַנֶּאֱמָרִים שֶׁהֵם הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּבְדְבָרֵיהֶם

א. שער ג' פרק ט'. ואלו הם דבריו: "וי"ל עפ"ז הכתוב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל שלא לכויין ח"ו בשום דבר לאיזה בחי' וכח פרטי, אפי' אם יהיה אותו הכח בחי' פני היינו אפילו לפרט רוח"ק שבאיזה אדם או פרט בחי' הקדושה שבאיזה כח עליון שבעליונים, וכענין מאמרם ז"ל (ר"ה כ"ד ע"ג) על אל תעשון אתי אפי' דמות שמשו המשמשין לפני במרום כגון אופנים ושרפים וחיות הקודש. ועם כי עיקר אזהרת הכתוב על כל העכומ"ז הנ"ל היינו בארבע עבודות דוקא, אמנם עתה שעבודת התפילה בהשתעבודות כוונת הלב הוא במקום עבודת הקרבן, ודאי גם ע"ז שייך האזהרה".
ב. אשר זכה להסכמתם הנלהבת של רבני ירושלים, ובתוכם רבנים מחוגי ה'פרושים', כדוגמת רבי פנחס עפשטיין זצ"ל רבב"ד ירושלים תובב"א, ורבי דוד יונגרייז זצ"ל מגדולי רבני ירושלים, כשהם כותבים בהסכמתם: "והדברים יורדים ונוקבים וצריך לעיין בהם ולקרותם תמיד".
ג. ולמותר לציין שבּוּדָאֵי זכּוֹ הַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים לִידַע מ'אֲמוּנַת חֲכָמִים' אֲמִתִּית, בְּדַרְגָּה וּבִאֲוֶפֶן אֲשֶׁר לֹא זָכוּ אֵלֶיהָ אַחֲיוֹ הַמִּתְנַגְּדִים.

וכבר כתב מוהרנ"ת ביומנו על הוויכוח שהיה בינו לבין המתנגדים בדרך נסיעתו לא"י: "בתוך שעמדנו שם יחד, דיברתי עמהם קצת עד שהתחלנו להיכנס בענין ויכוח קצת שבין חסידים למתנגדים, כי הם מהכת המתנגדים הגדולים על כל החסידים כמפורסם. והתחלתי לדבר עמהם מאמונת חכמים, ואני הייתי סבור שעל כל פנים יש להם איזה אמונה בהגאון מוילנא שנקראים על שמו, אבל הם השיבו לי מיד, ואחד מהם היה עיקר המדבר וכולם הוודו לו, ענה ואמר: וכו' וכו' אמונה יהיה לי באדם וכו' (בלשון תימה). כדברים האלה דיבר עמי, וכולם הוודו לדבריו והתחלתי להתווכח עמו: אם כן מהו אמונת חכמים? אבל הם לא הטו אוזן לדבריי כלל, והשיבו דברי שטות והבל הנוגעים קצת לכפירות. כי באמת, מי שאין לו אמונת חכמים גם אמונתו בהשם יתברך אינה בשלימות, וכמבואר בדברינו הרבה, ובפרט בהתורה 'תקעו תוכחה' בסימן ח' ליקוטי תניינא. ואז ראיתי היטב החילוק שבין חסידים למתנגדים, כי ראיתי שאפילו בהתלמיד חכם שלהם, שהם אומרים עליו שהוא תלמיד חכם וחסיד גדול, גם בו אין להם אמונה, ואחר כך אמרתי להם בפירושי: אני הייתי סבור שאם אין לכם אמונה בגדולי הצדיקים של החסידים, על כל פנים יש לכם אמונה בתלמידי חכמים שלכם, אבל עכשיו אני יודע מדרגתכם שאין לכם אמונה כלל" (ימי מוהרנ"ת ח"ב, עז).

ומסיים שם מוהרנ"ת: "ואם לא היו פועלים כל החסידים בנסיעתם לצדיקים אלא מה שיש להם על כל פנים אמונה בזה הצדיק שהם מקורבים אליו ובכמה צדיקים - דים! כי אמונת חכמים הוא יסוד האמונה הקדושה שהוא יסוד כל התורה הקדושה, מכל שכן מי שזוכה לבלי להסתכל כלל על המחלוקת שבין הצדיקים ומאמין בכולם" (שם, עח).

השוארה לדורות

בעולם הבא
ידברו מזה
הרבה הרבה

את המעשה

סקירה ייחודית על 'מאחורי הקלעים' בהקמת הדפוס בבית של מוהרנ"ת, **הסיבות** שהביאו את ה'מסירות נפש' שעלולה הייתה לגרום לסיכון ממשי לחייו, **ההלכות** אותם אמר בטרם הקים את הדפוס, הדיבורים הלוהטים אותם שינן ברגעים הקשים, ו**ההתחזקויות** שליווהו בזמן שנראה היה שכלו כל הקיצין והדפוס עומד להיסגר |

יודפס ויחזור ויודפס

? ברונר, מערכת שיבולים
תמונות: מערכת שבולים, גנזי ברסלב

המאמצים שהחלו בלמברג דרך מאהלוב, ואפילו באוסטראה הרחוקה, עוד בחייו של רבינו הקדוש. לא משביעים את רצונו של המשמש הנאמן, 'המדפיסים דשם עיוותו הרבה', הוא כותב בהקדמה לליקו"מ.

משך גומלת בליבו של מוהרנ"ת החלטה שהייתה נועזת במיוחד באותם ימים, להקים בביתו שלו דפוס של ממש, ואף לא לגמרי ברשיון. הוא רוכש מכונת דפוס ומתחיל במלאכה בסיועם של כמה מתלמידיו הנאמנים שהפקירו את כל עצמם ונפשם עבור עסק ההדפסה שבער בנפשו של ר' נתן כאבוקה של אש.

אלא שמוהרנ"ת כדרכו בקודש,

תקפ"א, אחרונת, 200 שנים

התלמיד הנצחי שכל כולו אומר ומעש להמשיך את השארתו לדורות של הרועה הגדול, כוסף בכל לבו, ומחפש את הדרך הטובה ביותר, לקיים את צוואתו המהדהדת של רבו 'רצוני להישאר ביניכם'. כשעניין ההשארה מתחלק בדעתו של מוהרנ"ת לשלושה עניינים, הלא הם: עסק ההדפסה, אסיפת הנפשות אליו לרבינו הק', ועניין ה'נר תמיד' שידלק על ציונו הקדוש תדיר.

לאחר תלאות רבות שעבר מוהרנ"ת בעניין ההדפסה, כשהוא עובר מדפוס לדפוס, ועדיין אינו מוצא את המקום שיוכל להפיק תוצר משובח, ובלי טעויות ופגמים.

שער של ספר המידות תקפ"א

מוהר"ן תנינא וכו', וספר האלף בית והקצוה, והבאתים בשלמות לקהלת קדש אומין על ראש השנה הראשון אחר הסתלקותו, רבים ראו וישמחו וישירים יעלו.

עיוותים בהדפסה

כאמור, ספרי רבינו נדפסו כבר בחייו וגם אחר כך, אבל אף על פי כן "המדפיסים עונו מאד. כי נדפס שלא בפנינו. ועל כן רבו כמו רבו הטעויות שנפלו שם בשעת הדפוס. ובכמה מקומות נחסרו שיטות שלמות. גם שנו הסדר בכמה מקומות והחליפו כמה ענינים לגמרי. מלבד שאר קלקולים..." כלשון מוהר"ן בהקדמת הליקו"מ שזכה להוציא לאור עולם, בדפוס שהקים והכין ופעל בכל כוחו בביתו, בשנת תקפ"א, וזו הסיבה שבער לבו בקרבו להקים את הדפוס, כדי לתקן את כל אשר עיוותו.

וכמו שמספר בעצמו בימי מוהר"ן: "אחר כך נתעוררתי להעמיד דפוס בביתי לחזר ולהדפיס כל ספרי רבנו זכרונו לברכה, כרצונו ז"ל ובפרט שצריכין לתקן הרבה מה שעונו המדפיסים בלקוטי מוהר"ן הראשון ושאר תקונים. ומסיים: והנה כל מה שעבר עלי בענין הדפוס צריכין על זה חבור גדול ואי אפשר לבארו בכתב בשום אופן, ובעזרת השם יתברך בעולם הבא ידברו מזה הרבה הרבה..."

ראשי שנים, וכפי שאדמו"ר ז"ל אמר אצלי העקר הוא ראש השנה, חפץ להתחיל ההתחלה מזה החלק ראש השנה, בכדי שיוכל לחזק את אנשי שלומנו שידינו היטב להכין את עצמם בכל השנה על ראש השנה האמתי שהוא בחדש תשרי שעל זה הזהיר רבנו ז"ל בערב ראש השנה האחרון באזהרה עצומה כמו שידינו.

העמדת 'נר תמיד'

ובאותו כ' שבט שחל אז: ביום חמישי, היה התחלת היסוד של ההדלקה, להדליק שמן זית על קברו נר תמיד לא יכבה כאשר אנו נוהגין מאז ועד הנה וגם זה היה על פי מעשה בקהלת קדש טפליק, אנ"ש היו מספרים שנערה אחת אשר השתמדה ויצאה לתרבות רעה רחמנא ליצלן, בא אביה לבכות למוהר"ן על מצבו ומר גורלו, יעץ לו מוהר"ן לגדל הדלקת נר תמיד על ציון רבינו הקדוש כאשר כתוב בספר המידות ש'בזכות נר תמיד הדולקים בשמן זית, נצולין מגזרת שמד'. ואכן איש קיבל על עצמו לקיים את הדברים, ואז הייתה התחלת יסוד הנר תמיד, ואכן בתו חזרה למוטב.

הקמת 'הדפוס' להפצה

העמדת הדפוס אף היא הושלמה ביום חמשה עשר בשבט שנת תקפ"א - אמנם, לבו של התלמיד הגדול בער בקרבו להפיץ את מעינות הנחל נובע מקור חכמה, ומיום הראשון שלאחר הסתלקות ושקיעת האור, לא שקט ולא נח, והתחזק ברצונות וכיסופים עזים להדפיס את הספרים הקדושים, כדי לגלות הסגולה לעם סגולה. ואכן הדפסת ה'תנינא', הוא החלק השני של הספה"ק ליקוטי מוהר"ן, וספרים נוספים, זכה להוציא מן הכח אל הפועל באותה שנה, שנת תקע"א, היא שנת הסתלקות רבינו ז"ל. כשכל זה היה חלק בלתי נפרד מאותה נסיעה ראשונה לאומן, בער"ח שבט. וכאשר הוא מתאר תוך כדי דיבור לסיפור נסיעתו, וראיתי שרחוק ממני מאד לעסק בהדפסה, אף אף על פי כן לא עזבתי את הרצון, והייתי נוסף וחושק בכל פעם לזה, אף על פי שרחוק ממני מאד. והייתי חושב מחשבות הרבה בזה, אולי יעזרני השם יתברך לגמור עסק גדול ונורא כזה, להפיץ מעינותיו חוצה וכו' וכו'. עד שבא סמוך לראש חדש שבט, ואז נתעוררנו לנסע לאומן להיות על ציון קברו הקדוש... ואף גם בדרך חזור: עברנו דרך קהלת טפליק, ועוררתי שם אנשי שלומנו, והתנדבו גם כן איהו סך על ההדפסה ובאנו לבינתו. (ימי מוהר"ן, ת, שם)

ואכן, הדפסת ה'תנינא' ושאר הספרים, נמשכה במשך שנה זו עד סמוך לשנת תקע"ב, כפי שמתאר באריכות ומסיים את דבריו: עד שמגמתי בקיץ הזה כל הדפסת ספר לקוטי

השכיל להעמיק בכל התפוכות חייו והמסעות שעבר, ולהוציא מהם תורה של ממש, כלים ואורות לעבודת ה'. סקירת המאורעות אותה נביא בפניכם, תלווה בקטעים מתוך תורתו ב'ליקוטי הלכות' ועוד, אותה כתב לכל אורך משך ההדפסה, זאת על פי מחקר מקיף שערך מכוון 'שיבולים' בנושא, והובא בכתובים. כשהוא שוזר בדבריו חיזוקים נפלאים על כל עניני מעלת ועוצם חשיבותו של ה'דפוס' עבור תורת הצדיק, ואף דיבורים של התחזקות כשהאיומים תכפו מאד וכמעט שהביאו לסגירת הדפוס בטרם סיים להוציא לאור את תוכניותיו.

השארת אורו של הרבי

התלמיד הגדול הדר באילנו משנה לשנה, אשר אלמלא הוא, לא הייתה נשאר שום השארה, ואף לא 'עלה' אחד לתרופה, מהאי 'אילנא רבא ויקרא שהוא רבו הקדוש' זיע"א, מספר על עצמו, בתחילת הספר 'ימי מוהר"ן': 'בשנת תק"ם נולדתי בקהלת קדש נעמירוב בחמשה עשר בשבט', אשר ביום זה נולד ונכנס שרף בענפי האילן, ולפי דברי הרבי ש'ראוי לו להתלמיד להרגיש בעצמו כל עליות וירידות של הצדיק, אם הוא מקשר באמת פראוי, כמו ענפים באילן', אם כן בוודאי שישנה ביום זה סגולה, הקשורה גם לגילוי אורו של רבינו, ביום הולדתו של מי שהפיץ וגילה את אורו בעולם.

עיקרי ההשארה כולם, נתייסדו על ידי אותו תלמיד, ומבוארים בזה אחר זה בספר כוכבי אור וזה לשונו: 'להודיע לדורות שהשליטה דברים האלה יסודות העקריים בהשארת אדמו"ר זצ"ל כפי המובן בזה מדברי מוהר"ן ז"ל: 'א' אספתנו על ראש השנה, שבזה ממילא כלול גם אמירת העשרה קפיטל תהלים על ציונו הקדוש: 'ב' עסק ההדפסה: ג' והדלקת נר תמיד על ציונו הקדוש'.

ההתקבצות על הציון

התחלת נטיעת שלשת השריגים האלה, הייתה בחודש זה - יסוד האסיפה והקיבוץ על ראש השנה התחילה בשנת הסתלקות רבינו ז"ל - תקע"א בערב ראש חודש שבט כאשר על כך מספר מוהר"ן (ימי מוהר"ן ת"ח א' עב) ונסענו יחד והשם יתברך סבב עמנו סבות נפלאות לטובה, ובאנו לאומין ביום ששי, ערב ראש חדש שבט, שנת תקע"א, והיא הפעם הראשון שנסענו לאומין אחרי הסתלקותו כדי להשתטח על קברו הקדוש, וזה היה התחלה לענין הקיבוץ של ר"ה כפי שמתאר ר' אברהם שטערננארץ (טובות זכרונות ח') כשהגיע סמוך לראש חדש שבט בחרף הזה, והיה חשקו (של מוהר"ן) מאד שיסעו על כל פנים עשרה בני אדם על ערב ראש חדש שבט על ציון הקדוש של אדונינו מורנו ורבנו ז"ל, כי זה חדש הזה הוא אחד מארבעה

ה'הלכות' שמלוות את שלבי הדפסה

בין חידושיו של מוהרנ"ת בהלכות שכתב באותה תקופה, אנו רואים את התחזקותו שמחזק את עצמו, להתקדם בכל שלב ושלב של הקמת והעמדת הדפוס, כמו למשל בהלכות קידושין ג' וזהו בחינת הדפסת ספרים קדושים של התורה הקדושה שנתפשטה עכשו ביותר שהוא דבר גדול והוא התקרבות משיח, כמבאר בהתורה "חדי רבי שמעון" שרבוני הספרים הם טובה גדולה ותקון גדול לישראל, ובסופה הוא מסיים: על פן אנו צריכים להדפיס ספרים קדושים הרבה כדי שתתפשט האמונה בעולם.

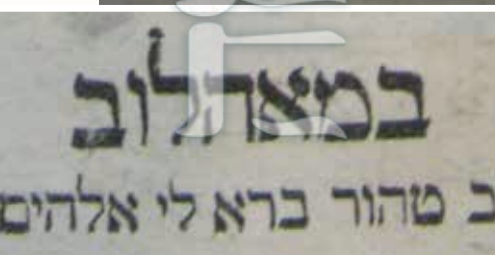
הלכה נוספת - הלכות יין נסך הלכה ג' אשר נכתבה כשהאיזמים הלכו וגברו לסגור הדפוס, וז"ל בתוך דבריו: וכל מה שמתארף הגלות יותר, בעונותנו הרבים, ונתמעטין הלבבות צריכין בכל פעם ספרים הרבה יותר כדי לבאר אממת הפנינה היטב, לשבר מלתעות על, להוציא מלבן של הטועים והכופרים שלא יוכלו להפך ולהטעות מן האמת, חס ושלום, על פן ברבות הימים שראה ה' יתברך שהגלות מתגבר ביותר והלבבות נתמעטין

מגדל הפחדים שהפחידו עלי שהוא ספנה גדולה וכו', בפרט בין שונאים פאלה וכו' וחסרון פיס הקשה מכלם. והשם יתברך חזקני לבלי להסתכל על כל זה, והוליק אותי בדרכים ועצות נפלאות, עד שזכיתי באותה השנה להעמיד הדפוס, ולהדפיס ספרי רבנו זכרוננו לברכה ספר ליקוטי מוהר"ן הראשון והתנינא, וגם ספר האלף בית ושמות הצדיקים, והפל בתקונים נפלאים, ובהוספות חדשות נפלאות ונוראות המחייין את הנפש. והנה גדל הישועה הזאת של העמדת הדפוס, אין כאן מקום לבאר עד היכן מגיע נס נפלא וישועה גדולה הזאת, כי היא זכות הרבים נפלא ונורא מאד שאין דגמתו לדורי דורות:

התאריך המדוייק אף הוא מוזכר בהמשך דבריו: העמדת את הדפוס ביום חמשה עשר בשבט תקפ"א לפרט קטן והיינו בשמחה על גדל ישועת השם אשר עזרני עד כה.

מוהרנ"ת מוסיף הקדמה למהדורת תקפ"א

כאמור לעיל, סיבת הקמת הדפוס הייתה, עקב השיבושים והעיוותים הרבים שהשתרבבו

שער ליקוטי מוהר"ן קמא תקפ"א. במאהלוב

וראייתי שרחוק ממוני מאד לעסק בהדפסה, אף אף על פי כן לא עזבתי את הרצון, והייתי כוסף וחושק בכל פעם לזה, אף על פי שרחוק ממוני מאד. והייתי חושב מחשבות הרבה בזה, אולי יעזרני השם יתברך לגמור עסק גדול ונורא כזה, להפיץ מעינותיו חוצה

- כוונתו לשבחי ושיחות הר"ן, שצורפו לסיפורי מעשיות בדפוס ראשון. וכעת הוספתי ללקט עוד כמה דברים כהנה, ומחמת הוצאות הדפוס ואפיסת הפנאי, פי ימים הנוראים הבאים עלינו לטובה ממשמשוין ובאין..

כן גם לגבי שאר הספרים שהודפסו בבית דפוס זה, הלא המה ספר המידות ואתו עמו שמות הצדיקים שניהם בכרך אחד, כאשר הוא מספר בהקדמה על הצורך הנחוץ להדפיס שוב את ספר המידות: כי ספר האלף בית הראשון נדפס שלא בפני יענות המדפיס, שהדפיס האלף בית השני בפני עצמו וחלקו לגמרי מן הראשון, ולא כן אנכי עמדי, כי האף אמנם חלוקים הם בכמה חלוקים כאשר מבאר למעלה, אך אף על פי כן אין להרחיקם זה מזה כי מאחר ששניהם פאחד טובים ושניהם מדברים ממהות המדות, מעלתם ופחיתותם וכו', בודאי ראוי להציג ביחד כל הדברים המדברים ממדה אחת, כגון אות א' אמת, טוב אשר יפה שיהיו מחברים יחד כל הדברים המדברים ממעלת האמת וגנות השקר, אף על פי שהשגות של האלף בית השני שגבו ועצמו

בדפוסים הקודמים, כאשר הובא לעיל מדבריו בימי מוהרנ"ת ובהקדמת ליקוטי מוהר"ן דפוס תקפ"א, כן רואים אנו בהקדמת התנינא - הוא החלק השני של ליקוטי מוהר"ן, שמוהרנ"ת היה עסוק בהדפסתו באותו חודש שבט, שבעת ההתקבצות הראשונה על הציון ואף לאחריה, והודפס במאהלוב תיכף במשך אותה שנה תקע"א, ולאחר מכן הובא בשמחה רבה לאנ"ש, בר"ה הראשון באומן שנת תקע"ב. בהקדמה לספר הוסיף מוהרנ"ת הוספה מיוחדת, עבור מהדורה זו, שהדפיס בבית הדפוס שהקים בביתו: והנה זה הספר הקדוש נדפס כבר במאהלוב תכף אחר הסתלקותו, ואידי דחביבא אדו להו, וכעת נדפסו שנית בתוספות כמה מעלות טובות, כאשר יראה המעיין בעיניו. גם הוספנו בסוף הספר כמה דברים נפלאים, שלקטתי מתוך שיחותיו הקדושים.. על-כן אמרתי: לא אמנע הטוב להדפיס כמה דברים משיחותיו הקדושים. וכבר נדפסו כמה שיחות קדושות שלו בספרים הנדפסים כבר

מאד מאד וצריכין ספרים הרבה מאד, על פן חמלם ה' על עמו וסבב ברחמיו הנפלאים והמציא בעולם חכמת מלאכת הדפוס כדי שיתרבו ספרים הרבה בעולם. עיין שם את כל דבריו.

הרצונות לצד המניעות לא פסקו כאשר מסופר בארוכה בימי מוהרנ"ת, וזה לשונו בסיכום הדברים: כולל הדבר שבאותן העתים היו לי צער ויסורים גדולים מחמת שטרחתי הרבה לגמור הדפוס ולא עלה בידי וכו' וגם שארי מניעות הרבה מאד מאד שהיו על הדפסה מכל הצדדים מפחד הצענזור וכו'.

אבל: ואף על פי כן לא הנחתי את הרצון וחשבתי מחשבות בכל פעם שאזכה לגמור ההדפסה וכל מה שעבר עלי בענין זה יכלו כמה יריעות לספר.

עד אשר זוכה לבשר, זמן לא רב לאחר מכן: אחר כך כשבאתי לביתי עזר לי השם יתברך והכניס מחשבות בלבי ונתן לי עצות נפלאות וכח לסבל, ולהמתין לישועת השם, ולבלי לפחד משום דבר

מאד מאד מן הראשון פנ"ל, אף על פי כן פנימיות פונתם אחד ושניהם לדבר אחד נתפנו, לגלות גנות השקר ומעלת האמת כדי שנתחזק בכל פחנו לבלי לדבר שקר, רק אמת בשם ה'.

זו הסיבה לכאורה, שבדפוס זה לא הדפיס אז ר' נתן כי אם הליקוטי מוהר"ן על שני חלקיו, וספר המידות עם שמות הצדיקים, כי אלו היו נצרכים ביותר, כדי לתקן ולברר בהם סולת נקיה, על כן נתן להם עדיפות ראשונה, מה שאין כן בשאר הספרים שכבר נדפסו, ולא היה בהם שום טעות או חיסרון.

אפילו בהדפסת דף אחד...

אחר הדברים האלה, כשכבר עמד הדפוס על מכונו, במשך מלאכת ההדפסה שנמשכה על פני שנת תקפ"א מאז הוקם הדפוס בט"ו בשבט ועד סמוך לימי ראש השנה של שנת תקפ"ב היו הרבה קשיים, ביניהם, העניין של מחסור בנייר,

כמסופר בימי מוהרנ"ת: ואחר פסח נתעכבה הדפוס כמה וכמה שבועות עד סמוך לראש חודש מנחם אב שלא היה לי גיר על ההדפסה...

בתחילת הספר 'אמונת אומן' מופיע שיחתו של מוהרנ"ת בחג השבועות, אותה אמר בתוך אותו זמן בו שבת הדפוס: דבר מהדפסת הספרים שעמד הדפוס באמצע הספר ואמר שכל התחלות קשות פיזיע, ואמר בשם רבנו ז"ל בספרו הקדוש בלקוטי מוהר"ן תנינא בד"ה 'צריך להיות עקשן גדול'. שדרך הבעל דבר כשרואה אדם סמוך ממש לשערי הקדושה וכמעט שיקנוס, אז הוא מתפשט עליו בהתגברות גדולה מאד מאד וכו' ואמר, שמוכח מזה שהסוף קשה יותר מהתחלה, ואמר שפמה בני אדם כשלומד איזה מסכת קשה לו מאד בהתחלתו, וכשמתחיל אז הוא לומד כסדר בלי שום מניעה, ולסוף המסכת אינו יכול לגומרה פי הסוף קשה יותר, וצריך לשאר איזה דף פי קשה לגומרה, ואמר דאיתא 'המתחיל במצוה אומרים לו גמור',

ומדאמרו אומרים לו גמור, בנדאי הגמר קשה מאד, שצריכים לומר לו גמור.

ואמר: שאף על פי שהסוף קשה עלי מאד, מכל מקום אני מחיה עצמי בזה, כי אני מאמין באמונה שלמה שאפלו בהדפסת דף אחד נעשה מזה תקוה בכל העולמות, ומכל שכן שהדפסתי חצי הספר בנדאי נעשה מזה תכלית גדול, ובנדאי יעזור לי השם יתברך להדפיסו לגמרי ואז בנדאי יהיה עקר התכלית מזה, אף על פי שלא הדפסתי אלא חצי הספר גם מזה נעשה תכלית גדול, ועל זה סיים: "ד' יגמור בעד".

בהצצה לספרו הגדול 'ליקוטי הלכות' אנו מוצאים מעין שיחה זו, גם בתוך דבריו שחידש אז בליקוטי הלכות, כאשר כותב בהלכות משא ומתן ד' ששם עמד אז בחידושו, ומדבר על חג השבועות וענייניו, ועל מה שניעורים אז, ואומרים ההתחלה והסוף של כל ספר, שזה מרמז על כל העניין של הרצונות, וזה לשונו: וזהו בחינת מה שצריכין להתחזק מאד מאד בעת

גמרת הספרים הגדולים והקטנים על ראש השנה תקפ"ב בעזרת השם יתברך והבאתי הספרים לאומאן וחלקתי אותם לאנשי שלומנו עינם ראו ושמחו, וכלם תמהו על גדל ישועת השם אשר עזרני לגמור עסק ההדפסה אחרי מניעות עצומות כאלה

הגמור של המצוה והעבודה שהתחיל, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, המתחיל במצוה אומרים לו גמור. ואין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה. וכמו שרואין בחוש שהגמור קשה וכבד מאד מאד, פי ההתחלה קשה מאד. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כל התחלות קשות. ואחר ההתחלה הולך ומתנהג קצת פסדר. ואחר כך פשמיגיע לגמור קשה וכבד מאד. עיין שם באריכות דבריו הנעימים.

ר' נתן רצה מאוד לגמור את הדפסת הספרים לקראת ראש השנה של שנת תקפ"ב ולהביאם לאומן, כנראה מתוך דבריו בהקדמה לתנינא' שהובא לעיל: פי ימים הנוצרים הבאים עלינו לטובה ממשמששין ובאים. והרי כך גם היה עשור לפני זה, כשזכה להדפיס את התנינא לראשונה, כאמור לעיל.

ואכן, על אף כל הקשיים והמניעות הוא שמח לבשר, שהוציא רצונותיו מכח אל הפועל, והדפיס את הספרים הגדולים - ליקוטי מוהר"ן קמא ותנינא, והספרים הקטנים - ספר המידות ושמות

שמות הצדיקים

אדם - ככל - סח - ריך - מסיחלח - נח - כס - ועבר: [אבות]: אברהם: יצחק: ויסקב. [אמהות]: טרה - רבקה רחל - לאה: [שבטים]: ראובן - ושמעון - לוי - יהודה: יסכר יוזבילון - דן - ונפחלי-גד - ואדר - יוסף - ובנימין - מנשה ואפרים - [שבועים נפשות בית יעקב]: חנוך - ושלח - אגרון - וברכי - וימין - ואיזר - יכין - ולמר - אשאל - גרשון קח ומררי - בלה ופרץ ורחל - חנן - זמנול - תולע ופוס ויוב ושמרון - סרד ואילון ויהלאל - צשין ומצי סיני ואצין פרי וארורי ורחלי - ימיה וישי - ובריעה - ונרה ארוהם - חבר ומלכואל - ביע וככר - ולשכל גרש ונעמן - אחי וראש - מופיס ומפס וחרד - חוביס ומחל יוני וזר - ולס - דינה בת יעקב: יוככר בת לוי: [משפחת הלוי]: לגני וכמפי - סמרס וליזר וחברון ופוזאל - מחלי ומפי - אהרן הכהן - משה דבינו - מרים - קרם ונפג וזכרי - מחאל ואלנן וסתרי - אליכבס דה כמינדב - נדב אביהוא אלעזר סיהמר - אהיר ואלקנה ואזיכב - פינרס בן אלעזר - אליאב - נמואל - (מבני ראובן) ארד ונעמן מבני בנימין: ונבני מנשה - מכר - גלעד אישור - חלק - אזריאל ככס שמירפ חפיר מלכוד וסס בניח ללפחד - מהלה וניעה חגלה מלכה והרעה - בני אפרים - סוהלה דכר חתן סרן - [י"ב נשיאים] נהשן בן עמינדבי - נתנאל בן נטר - אליאב בן חלון - אל ציר בן סריאירי - בלוגיורל ב' טורי - סדי אליכבס בן דפואל אל סמס בן עמבד במיאל בן פדה גור אכרין בן גדעוני אהרן בן

תפלה

סוהנים כ"כ מסיח לנדקה בפי מוסר האותיות כל סוהנים הסיך לזה הדבר לעל כשחבלל חלו הסיחית סו לי כניס נרוך ליתן לנדקה כמספר אותיות חן לי פנים: י' ע"ו תפילה יכול לזכות זכר הנכרו כמיה: יא הספלה סל דכס נעמח יחד כס: ככנ פ"ס מתה סהס מפורדים: יב לפעמים אינה בלא היסועה אלא סד סו סללנו כמה בני אדם ולא די בחסות יחיד: יג מי שיש לו סולאים קשה לי לכין דפחיה בחפילה: יד צריך אדם להזכר כססס במזכר סת כסס סיהס בקדושה ונפורה סיני סיקדס חוס סו"ב סיהס צנח' רוח נבואה וחו סרות חזס הוקדס סל סיהס כבוטחיס כסוה ונהכל וזהו ס' י"י אלקינו [יכיר סמה כרעו ונפשו: חוק (סיך לטהורים) עצה סל הרבורים לכעוס סל סיהס דבר ורמו רבו ואל החטאו - [כמסחי מרבינו ז"ל כס רוס סהכין' לרבו ו כעוס סל עמנו סה מרומן דכריו ר"ל סהגרו לסילס ירבינו אדם י"ט סל יז"ר סהמר רבו וכו' היינו לרבינו ולכעוס סל עמנו סל סהילס לכעוס סהס כו סוהכסס חמור סהר כידוס] גס סוהלו לנהק ממקומו ולך למקום אחר: גס טוב לקטן ממקומו: לחילי נופל סהזר דקספוז נתן לטהורים: סהלה גקסה לילד סחרחן ביין מלסניה וסלהחיה נכנס יין ינא ס' ד: סהלה לחלה ל-סהל סל סהיח: סין בליקוטי הרססן כס' :

תושלבע

שער ליקוטי מוהר"ן קמא תקפ"א. באוסטרהא

אחים גם יחד. זה בחינת שבח מעלת הישיבות הקדושות שעוסקים בתורה שהם נקראים אחים ורעים באמת, כמו שכתוב, למען אחי ורעי אדברה נא שלום. וזהו: כשמן הטוב על הראש. בחינת שמן משחת קדש הנ"ל.

וכאשר תראה ותעיין בהמשך דבריו על שלושת הבחינות שמרמזים על עיקרי השארתו הנ"ל, נר ציונו, אסיפת הנפשות אליו, והדפסת ספריו הקדושים, עיין שם והבן. וליכא מידי דלא רמיזי באוריתא, כי כשיהיה מבול של אפיקורסות בעולם עד שנראה כמעט אפס תקוה ויכוסו כל ההרים הגבוהים גם אז יהיה תקוה והשארה לנצח ע"י כל הנ"ל שהתחלת יסודתם היתה בחודש האחד עשר, אכן ע"ה אחד מספרי רבנו יהיה תקון על הכל.

מאדמו"ר ז"ל זולת באמצעות מוהר"ן ז"ל, פי בו לבד נשפע מנשמת ודעת רבנו ז"ל להיות ביכלת לקבל מאתו. בן בענין ארץ ישראל, פי בה לבד נשפע ונמן מאור ודעת אדמו"ר ז"ל להיות ביכלת לקבל מאתו (ביאור הליקוטים, השמטות). ואכן אחר כל הרצונות וההתחזקות והרמזים, היתה תחילת דרכו לארץ ישראל בחודש שבט שנת תקפ"ב.

רמז נפלא

לסיום, ראה מה שהביא מוהר"ן בהלכות נזיקין ה' בנוגע להשארת נצחיות רבינו ז"ל ע"י כל הנ"ל: וזה בחינת ותבא אליי היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפייה. ובהמשך דבריו: פי בשם קדוש נשבעת לו שלא יבנה גור לעולם ועד. שיהיו בחינת גר המערכי ששם השכינה שורה שממנו היה מתחיל ובו היה מסים, פי הוא ממשיך השמן הקדוש תמיד וממנו כל ההדלקות של כל האורות הקדושות תמיד, פי אור תורתם הקדושה אי אפשר לכבות בשום אופן, ומסיים: וזהו הגה מה טוב ומה נעים שבת

הצדיקים: וגמרתי הספרים הגדולים והקטנים על ראש השנה תקפ"ב בעזרת השם יתברך והבאתי הספרים לאומאן וחלקתי אותם לאנשי שלומנו עינם ראו ושמחו, וכלם תמהו על גדל ישועת השם אשר עזרני לגמר עסק ההדפסה אחרי מניעות עצומות כאלה והודינו לה' חסדו ונפלאותיו אשר הפליא לעשות עמנו ועם כל ישראל לדורות עולם:

הדפוס וארץ ישראל

בכל שלב ושלב של העמדת הדפוס ומלאכת הדפסת כל ספר וספר, מוהר"ן מתבטא רבות שכל אלה היו בשבילו סימני דרך והתחזקות עצום ורמזים נפלאים לשבור את כל המניעות ולצאת לדרך נסיעתו לארץ ישראל, ואין כאן מקום לצטט אפילו מעט מתוכם, אבל אפס קצהו תראה בקטע שכתב אחר סיום העמדת הדפוס, וז"ל: אחר שזכיתי להעמיד הדפוס אחר מניעות רבות ועצומות כאלה... עתה אני מבין שעל פי דרכי עצות אלו שהעמדתי הדפוס בעזרת השם יתברך, בדרך הסבלנות הזאת ואריכות אפים וזריזות ומתינות אלו שעזר לי השם יתברך איך להתנהג בהם עד שהעמדתי הדפוס בעזרתו וישועתו הגדולה והנוראה, על פי דרכים אלו כפי מה שאני יודע בנפשי, יכול להיות שאזכה לבוא לארץ ישראל גם כן אף על פי שיש לי מניעות וחומות ברזל כאלו וידיעה זו נתחזקה בלבי הרבה. כי הלא ארץ ישראל גם היא חלק בלתי נפרד מנצחיות השארתו של רבינו, שהרי: כמו שאין ביכלת לקבל

תיקון הכללי - דפוס ראשון

צא בקשה

טרחה

בניית רעיונות • השגת חומרים
מבוררים ומעוררים • ראיונות • כתיבה
רעיונית • כתיבה תורנית • כתיבה
יצירתית • כתיבה לילדים • תמלול •
הקלדה • ניקוד • עריכה • הגהה • ושוב
הגהה... • עיצוב • עימוד • ושוב הגהה...
• סגירה והכנה לדפוס • הדפסה • כריכה
• הובלה מבית הדפוס • מיון ופילוח
לאזורי חלוקה • הכנת מערך חלוקה
לוגיסטי • הפצה במשלוחים למוקדי
חלוקה • חלוקה מבית לבית לידידי בית
אבקשה • חלוקה בפריסה רחבה למספר
עצום של בתי כנסת בכל רחבי הארץ •
משלוח בדואר לבתים

גיליון זך מבורר וגם
מאיר ומעורר כל כך...
דברתי עם הבחור שלי
על מעלת ההתבודדות,
וחיפשתי דרך לחבר לו
את זה עם עצות למעשה,
המדור החדש 'עצת
העצות' היה בשבילי ממש
הדבר הנכון במקום הנכון,
הדיבורים והעצות היו
בהירים כל כך.

יישר כוח!
דוד ק. בית שמש

שזיהיו
פירוותיך
כמותך..

לנצח... האור הזך, הנצחיות הברורה, הדעת הנקייה של הרבי. גם אחרי 210 שנה.

רצון

רצונם העז והשתוקקותם העצומה של כלליות אנ"ש המקושרים בלב ונפש לתקות כל הדורות, שעניינו הנשגב של רבינו הקדוש יימשך הלאה לדורות הבאים, בדיוק כפי שניתן לנו מפי קדשו ובדרך שהועברה אלינו על ידי מוהרנ"ת הם הם אלו שהביאו לאור עולם את היוזמה האדירה של שופר תורני רוחני שייצג את הטוהר הזה באופן עקבי.

ממון

העלות של כל המערך העצום הזה מסתכמת בכ-38,000 ש"ח בממוצע לחודש. חלק ניכר נאסף פרוטה לפרוטה מרצונותיהם הזכים של אנ"ש, המאמינים בסגולתו וכוחו האינסופיים של רביז"ל, ומתגייסים למען עניינו אפילו בזמנים הקשים ביותר. גיוס זה מספיק על מנת לכסות את העלויות באופן הבסיסי ביותר, כשהשאר עדיין מבוסס על התנדבות חלקית או מלאה של חברי המערכת היקרים מוסרי הנפש.

להלן פירוט ההוצאות:

הדפסה 15,000 ש"ח
הפצה ארצית ועולמית 5,000 ש"ח
כתיבת תוכן ועריכה וכו' 9,000 ש"ח
עיצוב גרפי 4,000 ש"ח
הוצאות משרד 5,000 ש"ח
סה"כ 38,000 ש"ח לחודש
(11,000\$)

בא להיות חלק
מהדבר העצום הזה!
02-5396363

הסיום ב'שול' בחודש תשרי תשס"ד בהשתתפות זקני אנשי שלומינו, נואם - הנא

מאחר שיצא ספרי בעולם אני חפץ, מאד שיכלמדו אותו

סקירה מצולמת של חלק מה'סיומים'
שנערכו במרוצת השנים, בהם חגגו יחד כלל
אנ"ש בשמחה גדולה לגמרה של תורה

תמונות: אוצרות ברסלב, מורשת הנחל

**ברכת זקני וחשובי אנ"ש שליט"א
לסדר לימוד יעמוד היומי" בספה"ק ליקוטי מוהר"ן**

בס"ד חודש אייר תשנ"ח
הננו לחקק ולעודד רעיון קדוש ונחוצ שיעלה באחרונה, והוא
להתקין סדר לימוד יומי קבוע בליקו"מ לאנשי-שלומינו
הייזו די בכל אתר ואתר.
למותר להאריך כאן בחשיבות תקנה זו אשר בחדאי יראו
ההוגים בה בעתיד תועלת מרובה מאוד בעמיה.
ויה"ר שזכות רבינו הק' זיע"א יעמוד לנו ולכל ישראל
ונוכה לגאולה שלימה במהרה ע"י "שיתקבל ספרו בעולם"
כדבריו ז"ל, אכ"י.

י. מיכל דורפמן יעקב מאיר שכטער
ש. משה קרמר נתן ליברמנט אלעזר מ. קעניג

נשיתקבל ספרי בעולם. ברכת זקני אנ"ש

הסיום בתשרי תשס"ד

ריקוד של מצווה בשול תשרי תשס"ד

הרה"ח ר' חיים בנימין וורטהימר שליט"א, שהיה נוסע אף הוא רבות לעמנואל, לחמיו הלא הוא ר' נתן ליברמנש, ויחד עולה בדעתם להעתיק את הרעיון שהצליח כל כך בעמנואל, לאנ"ש שבירושלים, ואולי אף לכל הארץ.

ר' לייזר שוטח את הכיוון בפני ר' נתן, שמחזק מאד את ידיו בעניין. הוא עולה ירושלימה ושוטח את הרעיון בפני ה'חבורה' של אנ"ש, שהתקיימה בקביעות מדי יום רביעי ב'היכל בית צבי' שבשול בירושלים. החבורה הייתה מגובשת מאד, וכך יצאו ממנה בשורות רבות לטובת עניינו של הרבי בנושאים שונים, בזכות נמרצותם של כמה מהאברכים החשובים שישבו שם.

'בערך בחודש שבט באותה שנה, מספר ר' לייזר, עליתי יחד עם הר"ר נחמן אטינגר שידי רב לו למען ענייני הפצת אורו של הרבי, לזקני אנ"ש; החסיד הישיש ר' מיכל דורפמן והרה"ח ר' נחמן בורשטיין ז"ל, ויבדלחט"א הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א שעסק אז בבניית חברות לאברכים, וראה ברעיון דרך לאחד את האברכים, מלבד היותו טוב כשלעצמו. כך גם הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א, וכולם התלהבו מהרעיון בצורה לא רגילה.

לגבי כמות הלימוד, היו בין זקני אנ"ש דעות שונות, היו שנטו לקבוע את הסדר ל'עמוד יומי', והיו שסברו שאם כבר מכניסים משהו בקביעות שכזו, עדיף להעמיד את הסדר ל'דף יומי'. לאחר דין ודברים שהיה באותה עת, הוחלט לבסוף לקבוע את הסדר ל'עמוד' בלבד, מכיוון שעל ידי

גלגוליו של עמוד

י.הכהן, אלופי הנחל

כשעלה בדעתו של הר"ר משה יהושע (ב"ר נפתלי) בינשטוק הרעיון החזק והפשוט כל כך, הוא מן הסתם לא שיער עד כמה הרעיון שלו יגדל ויצבור תאוצה. וישמש בעתיד כאבן יסוד בחייהם של רבים וטובים מאנשי שלומינו.

עמנואל תשמ"ח, ר' משה המושמש כיום כמשגיח בשיבת ברסלב ב"ב, מעלה בדעתו תכנית חזקה מאד, לקבוע דף יומי בליקוטי מוהר"ן. הוא מביא את העניין לפני הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א שהתגורר אז בעמנואל והיה מעורב בנעשה בקהילה, שמאמץ את הרעיון, ואכן בביהכנ"ס 'אור זורח' של חסידי ברסלב בעמנואל שם שררה אווירת אחדות מיוחדת, מחליטים כולם להצטרף יחד וללמוד בקביעות כל יום דף מליקוטי מוהר"ן.

הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו שהיה אז אברך צעיר, ונוסע תכופות לבית הוריו לשבתות בעמנואל, רואה איך הרעיון נכנס בצורה רצינית מאד בקהילה שם. ומשוחח על כך עם ידידו

הסיום בצפת מוצאי שבת
ויחי י"ד טבת תשס"ב

בעומר, שהתאים במיוחד גם מכיוון שהתורה שמתחילים בה בליקוטי מוהר"ן, היא 'לכו חזו' המדברת מגדולתו של רשב"י, ואף מכיוון שאנ"ש בעמנואל סיימו בדיוק באותו יום את הליקוטי מוהר"ן בסדר של ה'דף היומי'. בהגיע היום הגדול התקבצו להם רבים רבים, בהיכל ה'שול' שבירושלים, ויחד התחילו את התורה כשר' יעקב מאיר לומד בפניהם את התורה 'לכו חזו' בהתרגשות גדולה, כל זאת בעיצומה של הסעודה שנערכה לכבוד הילולת רשב"י.

ר' נחמן אטינגר ור' לייזר קירשבוים, יחד עם עוד כמה עסקנים יקרים הקימו באותה תקופה את מערכת 'אוצרות ברסלב', שהייתה זה נחשבת לחידוש מופלג, ובה ייחדו שלוחה מיוחדת לשיעורים העוסקים בעמוד היומי. בנוסף רכש ר' נחמן מכונה מיוחדת לממכר קלטות עם השיעורים על העמוד, שהוצבה ב'שול' בה ניתן היה לרכוש קלטות בצורה אוטומטית, מה שלא היה אז מובן מאליו.

כך יהיה העניין שווה לכל נפש. ר' יעקב מאיר הטעים במליצה, שניתן לרמז על כך שהעמוד הוא בבחינת 'דף זה מגין עליך', אותו מזכיר רבינו בסיפורי מעשיות.

לעומת זאת, תושבי עמנואל שכבר התחילו במסגרת של 'דף יומי', העדיפו בעצתו של ר' נתן ליברמנט, לשמור על שני הסדרים. כך הודפס בעמנואל לוח שהכיל שני טבלאות, אחת ל'דף יומי', והשנייה ל'עמוד יומי'.

משהתקבל הרעיון על דעת כולם, והוסכמה גם הכמות המדויקת, הוציאו זקני אנ"ש מכתב קריאה לכלל אנ"ש לבוא ולהצטרף לרעיון הגדול, "הננו לחזק ולעודד רעיון קדוש ונחוץ שעלה באחרונה, והוא להתקין סדר לימוד יומי קבוע בליקו"מ לאנשי-שלומינו הי"ו די בכל אתר ואתר, למותר להאריך כאן בחשיבות תקנה זו אשר בודאי יראו ההוגים בה בעתיד תועלת מרובה מאוד בעז"ה", כך נכתב במכתב.

ההתרגשות הייתה גדולה, והתאריך שנקבע למעמד המרומם היה ל"ג

הסיום העשירי מוצאי שבת ב'שול' סיון תשס"ז

ר' משה קרמר ור' אליעזר מרדכי קעניג בריקוד הסיום העשירי מוצאי שבת ב'שול' סיון תשס"ז

הסיום השלושה עשר במירון ז' אדר תש"ע

סיום לכלל בחורי א"ש בהיכל הכולל בני ברק

**הסיום
בבני
ברק**

בהמשך נהג ר' יעקב מאיר לעורר על חשיבות ההצטרפות של כל יחיד לסדר שנהוג ברבים, הן בדרשותיו ובכל עת מצוא. גם ר' נתן ליברמנט, ראה חשיבות להזכיר עניין זה ברבות מדרשותיו באותה תקופה, בכינוסים שונים, ואף בעת שהיה דורש בסעודה שלישית, גם אברכים שהיה משוחח עמם בעבודת ה', היה משתדל לדבר עמם גם מענייני העמוד של אותו יום.

הסיום הראשון התקיים בניסן, והשמחה שם הרקיעה שחקים, ר' מיכל דורפמן סיים את התורה האחרונה בהתרגשות, תוך שהוא מוסיף את המילים הבאות: "אחי ורעי, אחר כל מה שעבר עלי בפרט ועל כלל חסידי ברסלב בכלל בשנות הרעה, בתקופת שלטון הקומוניזם ימ"ש - זוהי הפעם הראשונה בימי חיי שהנני עומד ומכריז מתוך שמחה והתרגשות, כי דרך זו בה בחרו אנ"ש ללכת, ללמוד בכל יום עמוד בליקוטי מוהר"ן, בטוחני כי היא הדרך אשר תזכנו לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו", (ראה מסגרת בעמוד הבא).

בהמשך נשא דברים בגדלות הספר ר' יעקב מאיר, שעורר בין היתר על כך שבשביל הצלחת הלימוד יש להקפיד ללמוד קודם כל את העמוד של אותו יום ורק לאחר מכן להשלים עמודים שחסרים מהעבר. לאחמ"כ דיברו ר' משה קרמר ור' נתן ליברמנט כשכולם סובבים בדבריהם על חובת העיסוק בספר הקדוש בקביעות ומעלת הכנסייה שהתכנסה לשם שמים באחדות גדולה כל כך.

**הסיום
בביתר**

למעונו של הגר"ט וייס שליט"א להזמינו להשתתף בסעודת היארצייט של רבינו ב'שול', טען הגאב"ד שהיות והיה זה מיד עם עלותו לכהן וכולם קוראים לו לבוא בחוה"מ סוכות דאז, לכן בינתיים הוא לא הולך כלל, אך בעז"ה ישלים ביקורו בעת הסיום של העמוד היומי אותה שנה וכפי שאכן היה.

מאז ועד היום התפשט אורו של רבינו הקדוש ונפוץ בצורה מופלאה ביותר, כשבכך מתרבים עוד ועוד מאנ"ש שהולכים יחד עם העמוד, והבשורה מגיעה ממש לכל קצוות תבל.

ייתן ה' ויתקיימו במהרה דבריו של רבינו הקדוש שאמר 'כשיתפשט ספרי בעולם תתכוננו לביאת המשיח'. ונזכה לחזות במהרה בנבואה העתידה 'ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים' ההתגלות אורו של רבינו הקדוש בשלמות.

(ייש"כ עצום לר' אהרן אייזנברג על כל ההשקעה והסיוע הרב בהשגת החומר)

הסיומים הבאים שהיו אירועים מושקעים ומפוארים, הביאו לאחדות נפלאה ול'אוויר הנח והזך', כשכלל אנ"ש מתאגדים יחד לעשות רצון צדיק, ונערכו ברובם הגדול בניצוחו של ר' נחמן אטינגר, ועל ידי ארגון 'מורשת הנחל', כך גם הודפס לוח קבוע היוצא מדי שנה ע"י ארגון 'מורשת הנחל' בו הוכנסו גם שאר השיעורים הקבועים הנהוגים.

בשנת תשס"ד כשעלו חשובי אנ"ש

ליקוטי מוהר"ן זה העיקר

דברים נלהבים שנאמרו מפי הגה"צ ר' מיכל דורפמן זיע"א, לרגל סיום המחזור הראשון של העמוד היומי בספה"ק ליקוטי מוהר"ן - כ"ה ניסן תשנ"ט

ר' מיכל מסיים תשרי ס"ד

לרבינו התגלה כח התפילה וכח ספר התהלים

מן שמיא גילו לרבינו הקדוש את סוד ספר התהלים יותר מכל הצדיקים. רבינו הקדוש גילה את סוד התיקון הכללי, סוד ה'עשרה מיני נגינה', שבכח זה נרפאת ה'בת מלך' מכל החיצים, בכל מיני דפיקין, כמבואר בסיפורי מעשיות.

רבינו הקדוש קשור ואחוד מאוד בספר התהלים. בהרבה תורות עוסק רבינו בפסוקים מספר התהלים, בכח שיש לתהלים על כל נפש ונפש מישראל, בכל מקום ומצב בו הוא נמצא, לפתוח לו את הדרך לתשובה.

סוד התפילה נתגלה על ידי רבינו הקדוש - כפי שידוע שקודם הסתלקותו התבטא רבינו, כי אם

דרך העולם היא, כי בעת שנולד ובא לעולם דבר חדש, אור חדש, יופי חדש - אזי כיון שבמציאות הדבר החדש מפציע בפתע פתאום, משום כך טועים אנשים לחשוב כי הדבר חדש זה נעשה בן-רגע ונוצר בפתע פתאום, אולם באמת יש להתבונן, כי עבר על האדם רבות עד שזכה להגיע לדבר חדש זה.

כעין זה, אף כאן בענין קדוש זה של לימוד העמוד היומי, אני יודע שכבר שנים רבות נכספו אנשי שלומנו בכיסופים ורצונות גדולים, עד אין סוף, שכל אנשי שלומנו ילמדו בכל יום יום, חק ולא יעבור, בספר ליקוטי מוהר"ן - וברוך השם רואים עתה איך בזכות כל הרצונות והכיסופים זכו להוציא את הרצון מן הכח אל הפועל.

אחי ורעי, אחר כל מה שעבר עלי בפרט ועל כלל חסידי ברסלב בכלל בשנות הרעה, בתקופת שלטון הקומוניזם ימ"ש - זוהי הפעם הראשונה בימי חיי שהנני עומד ומכריז מתוך שמחה והתרגשות, כי דרך זו בה בחרו אנ"ש ללכת, ללמוד בכל יום עמוד בליקוטי מוהר"ן, בטוחני כי היא הדרך אשר תזכנו לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

הכל בכח הרצונות והכיסופים

הזהר הקדוש (פרשת תרומה דף קנ"ב) אומר 'לית רעותא טבא דיתאביד', כי הרצון מוכרח בסופו של דבר לצאת מן הכח אל הפועל.

מן שמיא גילו לרבינו הקדוש את סוד ספר התהלים יותר מכל הצדיקים. רבינו הקדוש גילה את סוד התיקון הכללי, סוד העשרה מיני נגינה, שבכח זה נרפאת ה'בת מלך' מכל החיצים, בכל מיני דפיקין, כמבואר בסיפורי מעשיות. רבינו הקדוש קשור ואחוד מאוד בספר התהלים. בהרבה תורות עוסק רבינו בפסוקים ונפש מישאל, בכל מקום ומצב בו הוא נמצא, לפתוח לו את הדרך לתשובה - - -

מה שצריך לעשות, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ז ע"א) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלקויות'.

והצדיק בוודאי יעזור לכ"א, כל מי שמשנתף ולומד עמוד היומי בקביעות, הן מי שנמצא כאן והן מי שלא יכל לבוא, ואפילו מי שאינו זוכה ללמוד בקביעות, אם הוא רק יודע מהצדיק ואינו מתנגד לברסלב, בודאי רבינו נותן לו את העיניים שלו, והוא זוכה לראות באמת היכן הוא עומד ולחזור בתשובה שלימה.

הכל בכח הצדיק

אומרים בשם אנשי שלומינו, על מה שכתוב בסוף הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן 'חזק חזק חזק', שנרמז בזה, ש'חזק' הוא בגימטריא 115, וג' פעמים חזק זה 445, גימטריא 'משה', כנגד משה רבינו.

והביאור בזה, שבתחילת ספר יהושע כתוב שהשם יתברך אמר ליהושע ג' פעמים 'חזק ואמץ', היינו, שאף שאתה הוא המנהיג, ואתה מכניס את עם ישראל לארץ ישראל, ואתה עושה את כל הניסים והנפלאות, עם כל זה, דע לך כי הכל הוא בכוחו של משה רבינו.

וזה מה שמרמזים לנו, כשאנו זוכים לסיים את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, שנזכור כי לאן שרק נגיע, כל דרגה שנזכה, כמה שרק נהיה גדולים, נזכור תמיד שהכל מכוחו של רבינו.

וכפי שמסופר, שמוהר"ן אמר פעם, 'שולחן כמו שלי - לא היה אפילו לרבינו, והגיעה בתו של רבינו ושאלה אותו אם אכן כך אמר, והשיב לה, אכן כך אמרתי, אבל - הכל בכוחו של רבינו הקדוש.

יידע ויזכור כל אחד ואחד, שכל מי שרוצה להיות מקושר לרבינו, כל מי שרוצה לקיים את העצות שלו, ודאי רבינו מוביל אותו בדרך שלו, ועוזר לו להגיע אל תיקונו האמיתי כמו שהוא צריך.

עם סיום דבריו הקריא ר' מיכל זצ"ל את לשון תורה קכ"ה תנינא, המסיימת את הספה"ק ליקוטי מוהר"ן ועוסקת בסוד ספר התהלים, שכל אחד ואחד יכול למצוא בו את עצמו.

המלך ביקש מהשם יתברך שיגלה לו מתי יסתלק מהעולם, והשיב לו השי"ת, שזה אי אפשר, כי אין מגלים לשום אדם מתי עת הסתלקותו. ביקש דוד מהשם שיגלה לו באיזה יום הוא עתיד להסתלק, ואמר לו השם יתברך, שהוא עתיד להסתלק בשבת. ביקש דוד להסתלק מהעולם ביום ראשון, ואמר לו השי"ת שאי אפשר, כי אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא'. ביקש דוד להסתלק בערב שבת, ואמר לו השם יתברך, 'כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתידי שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח'.

רואים מכאן כמה גדול הכח של תפילה, אין לשער ואין להעריך, ואת הכח הזה השיג רבינו, והוא מעביר את הכח הזה לנו.

גדולת הסה"ק ליקוטי מוהר"ן

יש לדעת, שספר ליקוטי מוהר"ן הוא הספר העיקרי מכל ספרי ברסלב. אף שיש עוד ספרים, כדוגמת ספר המידות, סיפורי מעשיות, ספרי מוהר"ן - ובודאי יש לעסוק בכל הספרים, אבל העיקר הוא ליקוטי מוהר"ן. בליקוטי מוהר"ן יש הכל, יש זוהר הקדוש ותיקוני זוהר, יש ש"ס ופוסקים.

הסיבה שהוחלט אצל אנ"ש ללמוד עמוד ליקוטי מוהר"ן ליום, ולא דף ליום, הוא מכיון ש'תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט - תפסת'. והשם יתברך יעזור, שלימוד העמוד היומי יהיה מפורסם אצל כהן אנשי שלומנו לדבר קבוע, ואז יראו בעזר השי"ת להוסיף עוד על לימוד זה.

בודאי אין שייך לסיים הספר ליקוטי מוהר"ן, הלא באמת כלל לא התחלנו. תמיד כשמסיימים יש להתחיל שוב ושוב. וכמה שנלמד יותר ויותר, בודאי יעזור השם יתברך שנזכה להשגות חדשות ולרעיונות חדשים שיאירו את עינינו.

ובודאי השם יתברך יעזרנו שנזכה שיקויים בנו מה שכתוב בתורה צ"ח, שרבינו מבאר הלשון שיש כמה פעמים בגמרא 'נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות', שהצדיק נותן עיניו באדם, ועיני הצדיק הם עיני ה', כמו שכתוב בפסוק (תהלים לד טז) 'עיני ה' אל צדיקים', ואז האדם בעצמו רואה היכן הוא עומד ובאיזה מצב הוא.

וכשאדם רואה היכן הוא עומד, ואינו מרמה את עצמו, אז בוודאי הוא כבר תופס את עצמו ועושה

היה יודע בשנות צעירותו את הכח שיש לתפילה, לא היה מסגף את גופו כל כך בתעניות וסיגופים. כי הגוף הינו דבר יקר אשר יש לשומרו מאוד, ואותו תיקון שנעשה על ידי תעניות וסיגופים, אפשר לו להיעשות על ידי תפילה.

ובודאי יש להשי"ת נחת רוח מהשגה זו אותה גילה רבינו הק' בעולם, כיון שדרך זו של תעניות וסיגופים אינה מתאימה לרבים, ורק מתי מעט, יחידי סגולה, יכולים לילך בה - שכן מי האיש אשר יוכל לעמוד ולסבול את כל התעניות המבוארות בספרים הקדושים, שיש חטאים שיש להתענות עליהם מ' יום, ויש חטאים שיש להתענות עליהם פ' יום - הרי עד שגומרים את התעניות האלו אפשר חס ושלום להיכשל כבר בחטא נוסף, רח"ל, ואין לדבר סוף.

לא כן בדרך שגילה רבינו, הרי 'מרויח' השי"ת כביכול שכל איש ואיש מישאל, אפילו הנשמה החלושה ביותר, בהיותה חלק אלוק ממעל, יכולה לשוב לחיק השכינה, שכן השם יתברך רוצה בה וחפץ בה - ועל ידי דרך זו שגילה רבינו, יכולים כל בית ישראל בלי יוצא מן הכלל להגיע לתשובה שלימה.

רבינו הוא ה'תפארת' של משה רבינו ודוד המלך. משה רבינו הנחיל לנו את התורה, וחז"ל הקדושים על ידי ה"ג מידות ביארו ופירשו לנו את התורה, בתורה שבעל פה, אשר לולא זה לא היה אפשר לנו להבין את התורה. אך כל זה עדיין אינו מספיק, כי יש הרי יצר הרע המפריע לנו לקיים את התורה, ועל זה חיבר דוד המלך חמשה ספרי תהלים כנגד חמשה חומשי תורה, אשר על ידי זה אפשר להחזיק מעמד ולהילחם בכל המקטרגים והמפריעים.

רבינו אמר: המתנגדים אומר שהעיקר הוא התורה, החסידים אומרים שהעיקר הוא תפילה, ואני אומר שיש לחבר שני הדברים יחד, "לעשות מהתורות תפילות".

מי שבקי ב'ליקוטי תפילות' של מוהר"ן, המיוסדים על התורות שגילה רבינו, ואינו מחסיר אפילו יום אחד מתפילות אלו, רואה שתפילות אלו זה פלא פלאות, הפלא ופלא.

לפני הלימוד יש לבקש מהשם יתברך שנזכה להבין מה שאנו לומדים, ולאחר הלימוד יש לבקש מהשם יתברך שנזכה לקיים מה שלמדנו, ובודאי יש להשם יתברך נחת רוח מזה.

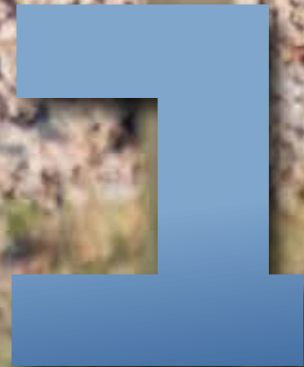
איתא בגמרא במסכת שבת (דף ע"א), שדוד

התחנה למעלה

מסע התקרבות מופלא של
נפש משתוקקת ומתגעגעת
אל משהו נסתר הימנה,
על עקשנות גדולה שנתנה
את הכוח לטעון בכל מצב
"בוודאי ישנו" | סיפור
חייו של הר"ר ר' אליעזר
סאוויצקי שליט"א, בן
למשפחה רבנית חשובה,
המחפש בדרך לא דרך אור
שיחדור לנפשו ההומה |
כולם נקבצו

ר. לאוב

השעה המאוחרת, היו הרציפים הומים כבאמצע היום. הוא שילם בלא אומר את המגיע לנהג, ויחד עם שני הנערים שהתלוו אליו פירקו את מטענם מתא המטען של המכונית.

הוא לא האמין כי הוא נמצא כאן. הוא חש כבתוך חלום. משהו נעלם משך אותו למסע הזה אל הבלתי נודע, הרווי במסירות נפש ואומץ לב. הערגה והצמאון לאור גדול ונעלם שהאמין כי ימצא בסוף האפילו על כל החששות שאפפו אותו.

הוא הביט סביבו על עשרת הרכבות שניבטו מולו ותהה בליבו, איך אמור לדעת להיכן לפנות, הוא לא יודע לאיזה כיוון אמורה הרכבת שלו לנסוע, ואפילו לקרוא את כרטיס הנסיעה שלהם לא ידע, היה זה ברוסית רהוטה.

האיש שצץ בפתע על ידו היה כמלאך מושיע. אוקראיני זקן, מהסוג שיכולים לסחוב משא כגודל עשר מסעות של אדם ממוצע, שהציע את שירותו לסחוב את מיטלטליו. הוא נענה ברצון. הנה, חסדי ה' שהובילו עד הנה, הוא יוכל להוביל אותו לרכבת שלו. הוא הראה לו את הכרטיס והאיש הנהן כאומר 'וודאי, וודאי', ופנה יחד עם נעריו ללכת עם האיש.

אדם חשוד בא לקראתם במבט קר ומצמית. ליבו החסיר פעימה. האיש התקרב וסיגן לעברו מילים ברוסית, ולמרות שלא הבין את שפתו, הוא קלט כי הלה רוצה כסף. הוא ניסה להתעלם, אלא שהסבל עזב לפתע את כל המזודות והחל לברוח "מאפיה...מאפיה..."

למרות אורות הפנסים הלבנים הבחין כי פניהם של הנערים צחות כשלג. מבטם היה מפוחד והם תלו בו עיניים מקוות. 'איך הגעתי לכאן בכלל' צצה מחשבה בראשו. 'מה אני עושה כאן, בתחנת רכבת באוקראינה, באמצע הלילה, בקור העז ועם אחריות על שני בחורים צעירים, בכלל?'

הוא קפץ את ידיו, ורגע לפני שנענה לאתגר המוזר מול האוקראיני הזה, היה חייב לענות למחשבות הקודרניות שעלו בליבו. 'יש לי משימה, ואעמוד בה! אני עושה עכשיו דרך זו למען מטרה נעלה וקדושה, ועם עקשנות דקדושה אצלח אותה!'

זהו מסע העוברת בדרך תחתיתם בו הובילה ההשגחה העליונה נשמה כמהה ולב כוסף אל המעיין הנובע מיים חיים. מסלול מופלא הרצוף סייעתא דשמיא ויד ה' להשיב עוד אבידה לבעליה, נפש התרה ודורשת אחר מעט זוך וטוהר אל הקדושה.

המשימה הנעלית אודותיה דיבר, למרות שטרם ידע את משמעותו והשפעתו העתידית עליו, היתה, לזכות בסופו של המסע לחונן את ציונו של רבינו הק', לאומן!

ישיבת ליקוד

חמה בקומת תורתם, כמו הגאון מווילנא, ר' חיים סולובייצ'יק או ר' חיים וואלוז'ניער, זה ממש לא עלה בדעתינו..."

"פעם", מנסה ר' אליעזר לתת אומדן לחוסר מושגיו לגבי חסידות, "שמעתי חבר חסידי מתאר את גדלותם של תלמידי הבעש"ט הק', כשיכול היה להתפרש מכך איזה שהוא זלזול בגאון מווילנא. לי זה אפילו לא הציק. בעיני זה היה לא יותר ממי שמתלהב על דמות שהוא מעריץ..."

כשהיה בן 17 חרב עליו עולמו הרוחני. סבא נפטר! "מבחינתי העולם נגמר" הוא מספר. לפי תפיסת עולמו, השלמות אליה ניתן היה לשאוף הוא להיות כמו סבא. להשתקע באהלה של עמקות וגאונות בתורה, להתבונן סביב במבטים תורניים, לשלוף תמיד את המקורות בחז"ל. באותה תקופה הוא קיבל על עצמו כי הוא ילמד כל היום וכל הלילה, ימעט ככל הניתן באכילה, בשינה וכו', כך הוא יהיה הדמות של סבא.

וכאן מתחילה תפנית חייו. "בכלל צריך לדעת" מקדים ר' אליעזר, "סיפור התקרבות הוא לא סיפור הבנוי מנדבכים ברורים אחד על השני. בדרך כלל סיפור כזה מכיל המון המון שלבים והתפתחויות, אשר רק בהמשך שמים לב אליהם. גם היום, למעלה מעשוריים וחצי אחרי תחילת ההתקרבות, בהתאם לכל מיני דברים שקורים

להיות כמו סבא

ר' אליעזר סאוויצקי נולד בשנת תשל"ד למשפחה רבנית חשובה. סבו ואביו היו רבנים חשובים בבוסטון, כשלאחר מכן סבו עבר למונסי ואביו לבארא פארק, שם שימשו כרבני קהילה.

הבית בו גדל היה תורני וערכי ביותר. "סבא למד בראדן בישיבה של החפץ חיים. הוא היה דמות מיוחדת. גדול בתורה, בהלכה ובמוסר. הוא היה 'דמות'. הוא נחשב אצלנו ל'ראש המשפחה', לשאיפה שלנו, ממש כמו שאצל החסידים יש 'רבי'. סבא היה הדמות אליו נשאתי את עיני, כל התשוקה שלי היתה לצעוד בעקבות דרכו".

האם הייתה איזו שהיא התנגדות לברסלב? "במקום בו גדלתי היה כה רחוק מברסלב, בדיוק כפי שהיה רחוק משאר חסידויות. לא היה שום הבדל בין חסידות אחת לרעותה. לא הייתה התנגדות, כפי שגם היכרות לא הייתה".

"היינו כל-כך רחוקים מחסידות", מתאר ר' אליעזר, "עד שהבעל-שם-טוב צוק"ל הצטייר בעינינו משהו כמו דמות כזו של 'עורה' (ארגון בארה"ב לקירוב רחוקים)...אדם טוב לב כזה עם רעיונות יפים, שיודע לנגן קצת ולחזק אנשים, לתת להם אוכל וקצת אור. זהו. אבל למנות אותו באותה רשימה של דמויות הודו שהעניקו

לבחור ליטאי לחלוטין" הוא מבהיר, "אך הייתי מסתובב קצת ביניהם. היה להם פינה שם היו מתפללים, והייתי מתפלל איתם, היה לי אפילו חברותא שלמדתי איתו איזה ספר חסידים".

אוירא דארץ ישראל

בשנת תשנ"ג עבר ר' אליעזר כחור בן 19 ללמוד בארץ ישראל, בישיבת מיר המעטירה. כשהגיע לארץ הפך הניצוץ שנדלק בגייטסהד לשלהבת של חיפוש.

"כשבאתי לארץ" מנסה ר' אליעזר להסביר את תחושות נפשו אז, "התקיים בי 'גם הנפש לא תימלא'. תודעתי הבינה כי יש יותר, והייתי חייב את היותר הזה! התחושה הייתה שיש כאן משהו ענק מעבר למה שאני רואה, אך טרם הצלחתי להצביע על מה".

הוא התחיל לשאול את הבחורים החסידים מה זה חסידות. "הייתי בטוח" מחייך ר' אליעזר, "שאם הם מתלבשים כמו חסידים, עם כובע כזה וחליפה כזו, הם לבטח שולטים בקבלה וחסידות... התחלתי לשאול אותם קצת על חסידות, מה זה, איך זה בנוי... עד כה הורגלתי למבנה של עולם התורה והמוסר, בו הכל מחושב ובנוי לפי סדר, וכאן אני רואה משהו לא מוגדר, משהו לא כל-כך מסודר פחות ניתן להכניס באמות מידה... בלי סדר מסויים ועם כמין רועג כזה שהיה קשה לי לקבל".

"זה היה מתסכל", הוא מנסה לשתף בהליך החיפוש שלו. "תבינו, הגעתי מעולם רחוק כרחוק מזרח ממערב מחסידות, ופתאום מגלה את המושג הזה, אבל כל מי שחשבתי ששייך לזה לא מצליח להסביר לי מה הולך כאן. מה, אתה לא מבין מה אתה עושה? אתה לא מבין את עצמך?..."

עימי, מתעוררים אצלי נקודות שונות מהעבר שמוסיפות שלבים חדשים בהתקרבות. זה משהו פלאי!".

"כשראיתי כי אני מנסה ללמוד בהתמדה גדולה ולא מגיע להיכן שרציתי, החל אצלי מסע חיפוש. ראיתי את סבא, ידעתי שיש דבר כזה להיות מקושר ודבוק בתורה וברבש"ע, למסור את הנפש ממש לעיון התורה, אבל לא ידעתי את הדרך, איך מטפסים לפסגות שכאלה. התחושה הייתה כי אני מנסה לעשות, להתקדם, ולהתעלות ואני לא מגיע לשום מקום".

באותם שנים למד ר' אליעזר בישיבת 'בית התלמוד' באמריקה. כעבור תקופה, עבר לישיבה בגייטסהד שבאנגליה, שם נחשף למושג חדש: מחשבה. לתורותיו של הרב דסלר ותלמידיו. הוא החל ללמוד את ספרי הרב דסלר, השתתף בשיעורים של אחד מתלמידיו, "ותורה זו", מגדיר ר' אליעזר, "הוא מעין פסע לפני תורת החסידות. הפעם הראשונה שלמדתי קטע בליקוטי מוהר"ן היה ב'מכתב מאליהו'...".

"עד אז ההרגשה שלי הייתה שהכי חשוב זה להצליח בהבנת התורה, בהעמקה, בהתמדה ובפלפול. לפני שנחשפתי לתורת המחשבה, מבחינתי, לא היה לי צורך מהותי לפתוח ספר מוסר, כי כביכול 'כבר ידעתי' - פחות או יותר - מה כתוב שם, וזה מקסימום טוב בשביל להתחזק קצת. הלימוד החדש שלי היה בעצם צהר להבין כי ישנו עולם שלם מעבר ללימוד התורה במובן הפשוט שלה, שעבודת ה' כוללת הרבה נדבכים, המון גישות וכל מיני תובנות. כך גם התחלתי ללמוד את ספרי הרמח"ל ועוד".

בגייטסהד היה גם קבוצה חסידית, ור' אליעזר החל מעט להתחבר אליה. "החשבתי את עצמי

תבינו, הגעתי

מעולם רחוק

כרחוק מזרח

ממערב

מחסידות,

ופתאום מגלה

את המושג

הזה, אבל כל

מי שחשבתי

ששייך לזה לא

מצליח להסביר

לי מה הולך

כאן. מה, אתה

לא מבין מה

אתה עושה?

באשר ילכו אלך

מיר, למען ישמעו ויראו שיש תיקון הכללי... ועוד כהנה וריבויי אור המאפיינים מקורבים בתחילת ההתקרבות...".

"היה לי חבר, עובד ה' אמיתי, כמדומני שהיה לו גם קשר לברסלב. הוא פעם קרא לי הצידה ואמר לי 'אני רואה שאתה מתקרב לחסידות ולברסלב, אך דע, חכם יכול לעשות כל דבר בעולם, צריך רק לחשוב על צורת העשייה, שלא יהיה בקול רעש ובפרסום נרחב, רק בחכמה ובמתינות'. אך לא הקשבתי לו... הייתי אז בתוקף ההתלהבות...".

נפשו של ר' אליעזר החלה מתלהטת באור החסידות. אוזניו היו כרויות לכל. בשיחתו אלינו הוא מנסה לתחוב בקצרה, סיפור שלם של חיפוש בלתי פוסק, סיפור על ההרגשה שאור גדול נמצא באיזשהו מקום, והוא חייב להניח את ידו עליו. סיפור שהתפרסם על פני עשור שלם!

באותה עת היו כולם שווים בעיניו, ברסלב, חסידות, רבי זה או אחר. "בדרך כלל כשזוכים להתקרב לחסידות" מסביר ר' אליעזר נקודה מעניינת, "קיימת עדיין איזושהי הסתייגות מברסלב. כאילו יש את כל עולם החסידות ויש את ברסלב. אך אני זכיתי, בגלל שהמקום ממנו באתי היה כה ניטרלי, בו הדעה היחידה שלי על ברסלב הייתה גם שותפה לכל חסידות בכלל, שאין לי מה לחפש שם, לכן ברגע שניפצתי את המיתוס הזה, והבנתי שחסידות זה עולם שלם שדווקא יש לי מה לחפש שם, לדידי היה גם ברסלב בכלל. חסידות וברסלב היו מקשה אחת, לא ראיתי שום סיבה למה הכל כן וברסלב לא".

אם היה חסיד מסוים מנסה לומר לר' אליעזר משהו כמו 'אצלנו ברסלב לא מקובל' היה עונה לו כי לדידו, מהמקום ממנו הגיע היו 'גם ברסלב וגם החסידות אליה אתה משתייך לא מקובל... זה כמו' ממשיך ר' אליעזר, "שתכנס לבית-אסורים ואחד האסירים יתחיל להתפלל איתך שהוא גנב

"עד שיום אחד הפנו אותי לאחד מחסידי ברסלב שהתגורר בירושלים. 'הוא כנראה יוכל לעזור לך' אמרו לי. הלכתי אליו, ושטחתי לפניו את מצוקת ליבי, איך שעד כה הורגלתי לדרך מסודר, בנוי ויציב, ואיך שנפשי מחפשת עוד, ואיך שדרך החסידות נראית לא ברורה".

אותו יהודי אכן פקח לו מעט את עיניו. "בפיקחותו הוא שאל אותי שאלה שהובילה את השיחה למסקנה מעניינת. הוא פנה אלי ואמר 'אני רואה שאתה אדם רציני שמחפש כבר הרבה זמן, נו, הבה נשמע מהן המסקנות שלך, להיכן הגעת עם זה'. אמרתי לו שאכן לא הגעתי לאף מקום, ובדיוק לכן אני כאן...".

"הוא הסתכל עלי, 'תראה, היה את הבעל-שם-טוב, את ר' נחמן מברסלב, שהם עברו בדיוק את מה שאתה עובר. הם עברו את אותו חיפשו שאתה חווה, והם מצאו! אז במקום ללכת לבד, ולתעות בדרך לא מוכרת, לך עימם".

ר' אליעזר אהב את התשובה. כעבור זמן מה חזר אליו לקבל הדרכה מה הדרך של הבעש"ט ושל ר' נחמן. "אם יש להם דרך שאני יכול לצעוד בו, אדרבה, בא נשמע מה הדרך, איך הולכים בו. הוא נתן לי אז כמה כיוונים שונים למחשבה".

האש החלה להתעצם. הוא החל ללמוד ספרי חסידות, ולעבוד את ה' בעבודות שונות בדרך החסידות.

אור להביות עד אין סוף

"כמובן" הוא מחייך, "הייתי אז בחור צעיר, וכדרכם של מי שמגלה משהו חדש הייתי מולהב מאוד, עד שלעיתים גם ההתלהבות פרצה החוצה בצורה קצת נרחבת... כך צעקתי בקול גדול את ה'תיקון הכללי בקול רם במרכזו של היכל ישיבת

תבינו, הגעתי

מעולם רחוק

כרחוק מזרח

ממערב

מחסידות,

ופתאום מגלה

את המושג

הזה, אבל כל

מי שחשבתי

ששייך לזה לא

מצליח להסביר

לי מה הולך

כאן. מה, אתה

לא מבין מה

אתה עושה?

הרי הנופש בארצות הברית

רק עשרים מיליון ופלוני גנג חמישים מיליון, בעוד שעבורך כולם גנבים, לא משנה על מה וכמה... כך מבחינתי, בתחילה היו כולם 'לא מקובל', ועכשיו שגיליתי אותם, אז כולם אותו דבר."

"אך מה שמעניין" הוא מצייין, "שלמרות זאת, הייתה אצלי הרגשה כזו, ש'ברסלב' זו תעוזה גדולה יותר מכל השאר. אני זוכר שכשהייתי הולך 'לשול', עשיתי זאת עם מבטים לכל עבר, משל אני נכנס 'לעזה' וחושש מפני אורבים אלמונים... אבל הכל רק דמיון" הוא מוסיף, "אף אחד לא יושב ועושה חשבונות עליך מה אתה עושה ואיפה".

"לאט לאט החלו להתחדד אצלי הסגנונות השונים וחיפוש אחר דרך מסודרת יותר. מאוד משכו אותי הספרים של רבינו, ובעיקר תורתו של מוהרנ"ת שהעמיקו בי את ההיכרות עם תורת רבו".

למרות שר' אליעזר שקע בלימוד תורת ברסלב, לא החשיב עצמו כלל לחסיד ברסלב, זולת כך שהרב והתלמיד היו מאוד מיוחדים בעיניו. כאמור, בעיניו היו עדיין הכל שווים.

אך מעבר ללימוד הספרים קיננה בו תשוקה עזה. "רציתי להיות כמו ר' נתן!" בורקים עיניו.

והיה שמו ושבו הולכים לפניו... אביו, איש מורם מעם ויודע ספר, כבר שמע ממעלליו של בנו, "והוא לא שמח במיוחד ממה ששמע אודותי".

"באותה תקופה קצת חששתי מתגובת אבא, והחלטתי לקיים את מה שר' נתן כותב בהלכות בציעת הפת שמי שקובע בכל יום עיתים לתורה חוק ולא יעבור, אפילו שנמצא היכן שנמצא יוכל לצאת מהכל לשערי הקדושה. וחשבתי לעצמי שאם אעשה כן לא יעמוד אף אחד בדרכי לזכות להיכנס למה שאני החשבתי שערי הקדושה".

"היה זה ביום שהייתי מעט חלש בעקבות פציעתי, והתרשלתי מעט בקביעות שלי. בו ביום החל להתנגדות לתת את אותותיו!".

אביו האמין אז כי רוח זמנית תקפה את בנו כשהיה בארץ ישראל, וכי נכון יהיה שבזמן קיץ הקרוב לא יחזור לארץ כדי שהוא 'יחזור לעצמו'.

"הייתה לי החלטה שאף שאינני נכנע לאף אחד, אני גם לא נלחם באף אחד. ואגב, זו עצה טובה לכל מקורב" משתף ר' אליעזר בסברתו האישית, "להרכין ראש למתנגדים ולהמשיך בעבודה בינך לבין עצמך".

"אבא הגיע אלי בטענות שיש לנו מסורת, יש

לעבוד את ה' כליטאי גמור, היית מסכים אתו?, אמרתי לו שכל עוד זה מביא אותו לקיים את דברי ה' מסילת ישרים" "שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו" לא די שאסכים עימו, אעזור לו ואתמוך בו!", כך עניתי לו, אולם בליבי הרגשתי שפה ישנה איזושהי אמת שאין בשום מקום בעולם.

"הוא הנהג בראשו" מחיך ר' אליעזר, "ואמר שאם כן אין לו מה לומר לי בנושא ושאעשה כהבנתי, רק שאדע שלאבי יש עוגמת נפש מזה".

"לא חלף זמן רב עד שהתחלתי להיכנס חזק יותר לענייני החסידות. התחלתי לקרב ולחזק בחורים, היינו מתחממים בלילי שישי עם ניגונים ודיבורי עבודת ה'. היו אלו ימים נפלאים" הוא מתרפק. "הדבר היחיד שציער אותי היה שלא היה מקווה בכל האיזור, ואצלי מקווה היה כאחד מעשרת הדיברות. אך התחזקתי מאוד, אולם ראיתי זאת כמניעות שנועדו להגביר את החשק". "הייתי אצלו עד סוף זמן קיץ, ואז פנה הראש ישיבה לאבי ואמר לו שיותר מסתבר כי אצליח להפוך אותו לחסיד מאשר שהוא יצליח להפוך אותי לליטאי... היה זה שלב שאבא הבין כי זהו זה, הבן שלו חסיד סופית".

הגעועים לא פוסקים

"אחרי הישיבה הזו, שאמנם שימרתי בה היטב את הרוח החסידית שהחלה מפעמת בי, חשתי כי עדיין אינני מוצא את שאהבה נפשי. הרגשתי שיש משהו נעלם שאינני מצליח לתפוס. תחושה כזו שחסרה לי משהו מאוד בסיסי כדי למצוא מנוח לנפשי".

ר' אליעזר החליט כי זוהי תחושה הנובעת מחמת שאין לו צדיק שהוא מקושר אליו.

"באותה עת נקשרתי מאוד ליהודי אחד באמריקה שהיה בעיני ממש צדיק גמור. עובד ה' נפלא ואיש אמת. אינני יודע היום לומר מה הייתה עמדתו כלפי ברסלב, כי זכורני שהוא מאוד העריך והחשיב את רבינו הק', אך טרם זכה לטעום אז את נועם דרכו של מוהרנ"ת. אפשר אולי להגדיר שנהייתי בערך חסיד שלו" כלשונו שלו.

הגעועים החלו לנקר. ר' אליעזר החל לחוש כי טרם בא אל המקום אליו נושא הוא את נפשו. "אין לי מילים לתאר את אשר חוויתי באותם ימים. למפרע אני יודע שאלו הגעועים של הלב שרביה"ק מספר עליו בסיפורי מעשיות, איך שהלב כוסף למעיין. צפו בי געועים כאלו שאין להם רוויה. הרגשתי כמו ילד שהשתתף בטיול של טיפוס הרים, שבתחילה הא נהנה ומשתובב, ואז הוא מתחיל לתפוס שזה עסק לא קל בכלל, נדרשים יגיעה עצומה לצלוח את הטיפוס. ממש כך".

"דבר חדש נוסף למשאלות ליבי" ממשיך ר' אליעזר לספר, "הרגשתי דחף עצום לזכות להגיע לציון הקדוש באומן. ערגה לא מוסברת".

נהר של דמעות במתנה. הציון כפי שנראה בנסיעתו של ר' אליעזר (באדיבות ר' שאול ברמיץ)

לנו את בריסק ואת ר' אהרן קוטלר, וכי מה יש לי לחפש בשדות זרים. לא התווכחתי אתו ופשוט הרכנתי את ראשי".

"לזמן קיץ רצה אבא שאלך ללמוד בישיבה מסוימת, ליטאית, שהייתה ממוקמת בחוצות, בינות להרים אין-סופיים, מתוך מחשבה שבאוויר הצלול והמרחבים האדירים אמצא את עצמי ואפסיק לחפש דברים שבעבר אחר".

"כשנפגשתי עם הראש-ישיבה" הוא נזכר, "הוא שאל אותי אם אני כאן ברצוני או ברצון אבא, ואמרתי לו שברצון אבא, אך אני מוכן לעשות את רצונו".

הוא היה אדם חכם, והוא שאל אותי כך, לו היה לך בן שיאמר לך כי הוא מבין שעבורו הכי טוב

"רציתי למצוא צדיק אמיתי ולהתבטל אליו לגמרי לגמרי. צדיק שאוכל לדבר עליו כפי שר' נתן מדבר על הרבי שלו!".

"הלכתי אז חזק עם השיחה שרבינו הק' הגיב לאלו שאמרו שרק פעם היו צדיקים, ש'בכל דור יש צדיקי אמת'. הלכתי עם זה חזק, והתחלתי לחפש צדיק. השתתפתי אז בהרבה 'טישים' והתהלכתי בחצרות שונים".

עיקר המניעות להגברת החשק

בחודש אדר של תשנ"ד נאלץ לחזור למקום מגוריו באמריקה אחר שנפצע ונזקק לרפואה ומנוחה.

"זאל תבינו לא נכון" מבהיר מייד, "שאני אגיע לאומן היה בעיני כמו שאצליח לנחות על הירח! הייתי אז בחור הסמוך על שולחן אבי, ולא היה שום סיכוי להוציא ממנו כרטיס נסיעה לאוקראינה".

אך הנפש לא שקטה, הכיסופים געשו וגאו והציפו את כל כולו.

הלב נמשך למעיין

היה זה בקיץ תשנ"ו. "יום אחד הציע לי אבי רעיון קצת מקורי. באותם ימים היו מארגנים בקרלין סטולין קעמפ באוקראינה שנועד לקירוב אחים תועים שם, והיו שולחים לשם בחורים שיעסקו בכל הקירוב המיוחד הזה. הוא הציע לי לנסות ללכת לקעמפ הזה, ואתנה את התנדבותי שם בלבוא לאומן".

"בתחילה פקפקתי, אך הרצון היה חזק ממני, והחלטתי ללכת על זה. זה לא היה קל, כי אף שהורי הסכימו שאסע לשם, הם לא שילמו על הכרטיס, והייתי צריך להתחייב לקעמפ עבודות שונות כדי שסיכמו לשלם עבורי". כך, יצא המסע אל הפועל!

"עבדתי אז עד למעלה מכוחותי" הוא מספר. "הם נתנו לי רשימה ארוכה של עבודות לעשות במקום, מהרגע שפקחתי את עיני עד שעצמתי אותן. אולם דחף אדיר ונעלם בליבי גרם לי להסכים גם לכך, העיקר להגיע לציון הזה שאפילו לא ידעתי מה בדיוק יש שם.

"חלק מההסכם איתם היה שאטוס דרך קייב ואאסוף שם שני נערים שנרשמו לקעמפ. אני, בחור אמריקאי דובר אידיש, לראשונה בחיי באוקראינה, אמור לפגוש שם שני נערים ולהביא אותם לסוף העולם... נו נו" הוא מחייך באירוניה. "כשבאתי לאוקראינה פגשתי את שני הנערים. הייתי אמור גם לפגוש מישהו שייתן לי כרטיסי נסיעה לרכבת, שאגב, לא היה לי מושג איך מגיעים אליה ולאיפה היא נוסעת...".

"עד שמישהו ניגש אלי וניסה לתקשר איתי. הוא שאל אותי שאלות ועשה המון תנועות ידיים, אך מה לעשות, או שהוא לא הסביר טוב או שאני קשה הבנה... בסוף הוא פשוט תחב את כרטיסי הנסיעה בידי ודחף אותנו למונית שהובילה אותנו לתחנת רכבת הומה".

"כשהסתכתי בתחנה עם הגוי הזה שרצה ממני כסף" ממשיך ר' אליעזר את הסיפור בו פתחנו, "לא ידעתי מה לעשות, הלטתי את פני בידי כדי להתבודד, אך הגוי כל-כך התכעס, עד שפשוט הוריד אותן...".

לרגע אורו פניו למראה שוטר שעבר במקום. "קראתי לשוטר, אך הוא הגיע, הביט עלי ועל הגוי חליפות ופרץ בצחוק גדול. לא פחות. הוא אפילו הציע 'עזרה', הוא הראה לי שקית שם אכניס את הכסף, והוא יתן את זה לגוי".

"אני מספר זאת רק כדי שתבינו מה הרגשתי אז. מה כבר ביקשתי, למלאות חסר עמוק בנפש,

להרוות את צמאון רוחי במים זכים מהנחל הנובע!".

למה בכלל רצית להגיע לציון, הרי לא נמנית על חסידי ברסלב?

"נכון. אז קודם כל, היום אני יכול לומר ש'נדבקתי' בתורה ע', בו רביה"ק מדבר על כח המושך... אך אומר לך יותר מזה. כפי שכבר ציינתי, ההתקרבות שלי הייתה בלי הסתייגויות מאף חסידות, הייתי מוכן לשמוע את כולם!, כאשר המבט שלך הוא כזה, ואתה קורא את הדיבורים החדים, הברורים והאיתנים של רבינו, אתה רואה את ההבטחות והתקווה שהוא נותן, איך שהוא יודע בדיוק מה עובר על כל אחד ואחד, והוא מציע לבוא לציונו ולקרוא תיקון הכללי, איך יתכן לא לרצות להגיע?...".

"הרה"ח ר' אלחנן ספקטור ז"ל, כאשר שאלו אותו 'למה דווקא ברסלב', היה עונה שכאשר יש לך סתימה בבית ואתה חפץ לקרוא לאינסטלטור, וניצב אחד בפניך אחד שאולי קצת מבין בתחום, והוא כבר פתח כמה סתימות בחייו, וייתכן שגם יוכל לעזור לך בתקלתך, לעומת אחר שמציג בפניך תעודות ונסיון עשיר, ובביטחון גמור מציג בפניך את התקלה ואת אופן התיקון, את מי תיקח?... וודאי שאת המקצוען!".

ר' אליעזר חוזר לדקות הללו בתחנת רכבת. "בסופו של דבר נתתי לגוי עשר דולר, וראו זה פלא: אך נתתי לו את הכסף והגנה הסבל שברח מרוב בהלה צץ על ידי, מוכן להמשיך לסחוב! רק אז הבנתי באיזה סוג מדינה אני נמצא בכלל. ללא משטר, סדר או חוק. אינני בטוח ששני הרשעים הללו לא עבדו יחד".

"הוא הוביל אותנו לרכבת, בעוד כולי תפילה כי אכן מביא אותנו לרכבת הנכונה. עלינו לרכבת, שם הכניס אותנו פקח לחדר ונעל אותנו בפנים, עד היום אינני יודע למה, אולי חשש מאנטישמיות ולא רצה שנטייל שם. אני זוכר שהשתעשעתי עם מחשבות לקפוץ מהחלון...".

"בשלב זה לא ידעתי איך לחזק את עצמי. הייתי מבולבל ומבוהל כאחד, ממש בקטנות המוחין. שני הנערים שהיו עימי לא ידעו את נפשם מרוב אימה והתעטפו בשתיקה עמוקה. ניסיתי לשכנע את עצמי שהכל כדאי עבור המטרה הטמירה שלי, לזכות להגיע לציון הקדוש!".

בסופו של דבר הגיעו ליעדם 'חמילנצקי', הלא הוא המקום בו התקיים הקעמפ. "כשהגעתי פגשתי מכר שלמד עימי ב'מיר', שבקושי הכרתי אותו, אבל אחרי המסע הזה, הייתי מוכן לברך שהחינו ומחייה המתים למראהו...".

אור בהירות הדרך

אחרי כמה ימים יצאתי לדרך. "הייתי מרוגש מאוד. התלוו אלי עוד כמה בחורים להיות עימי. לא האמנתי כי זה אכן קורה, זה היה דמיוני מידי בשבילי! אחרי תפילות אין סוף, כיסופים וגעגועים, אני מתחיל 'להריח' את התגשמות החלום הזה".

אבל לא כל-כך מהר. גם כאן, הסטרא אחרא ניסה למנוע בכל מחיר את המפגש הזה, של צמא נפש עם אור האורות. "כל כמה זמן היינו צריכים לעצור, פה לתת שוחד לשוטר ושם לצרכים אחרים. אין סוף עיכובים היו לנו".

"אני נזכר" ממשיך ר' אליעזר, 'ה'מנהג' היה לתת לכל שוטר דולר אחד. פעם עצר אותנו שוטר, ובאנו לעשות את המוטל עלינו, אך משום מה הוא סירב לקחת את השטר ומנע אותנו מלהמשיך. הנהג יצא לדבר עם השוטר וחזר אלינו עם הסבר מאוד פשוט: הוא רוצה חמשה דולרים, לא אחד...".

"אני מתקשה לתאר את הרגעים שאנחנו מגיעים לאומן, מתקרבים לציון הקדוש, שעוד היה אז ברשותה של הזקנה הגויה. אחרי מניעות בלתי גיוניות שכאלו, התעסקויות עם הגויים הרוסים, איחורים ועצירות תכופות, ואחרי ערגה ובקשה ממעמקי הנפש, איך אוכל לתאר את תחושותיי אז...".

"אני קצת מתבייש לומר זאת. עד היום, שאני כבר זוכה להמנות עם אנשי הצדיק, טרם זכיתי לחוש את מה שזכיתי אז, אפילו שטרם נקראתי אז חסיד ברסלב!".

"רצתי אל עבר הציון בלב גועש, פרצתי בבכי עז. אמרתי את התיקון הכללי בכזו התרגשות, בכזה חיבור, הרגשתי שאני מתרפק שם באהבה כה גדולה. לא גמרתי להיאנח ולזעוק!".

"התיקון הכללי לקח לי כשלושת רבעי שעה, והייתי שם עוד איזה זמן. אז היה המנהג שמי שמגיע לציון מביא לזקנה כמה קופסאות שימורים וכדומה, לפייסה. חזרתי לרכב ואמרתי לאנשים שם שצריך לתת לגויה את מה שהבאנו לה, הם חייבו ואמרו שכבר מקודם היא שמעה מישהו בחצר ויצאה לראות מי שם, ומרוב צעקות וזעקות שהקמתי ברחה משם במנוסה...".

"באותה נסיעה, זכיתי בחסדי שמיים לבוא פעמיים לציון רביה"ק". "היה זה מתנה מיוחדת שקיבלתי מהרבה", הוא מתרפק. "מעין הזמנה לבוא ולהצטרף לדרכו".

אחרי כן חזר ר' אליעזר לאמריקה והמשיך שם את מסלול חייו. בינתיים זכה להקים את ביתו ונכנס לכולל באזור מגוריו. "הייתה אצלי איזה הפוגה קטנה בחיפוש הבלתי נדלה הזה, ועמדתי כפי שאומרים 'על אש נמוכה'".

שוחד בדרך לרבי. מחסום דרכים באוקראינה

פחד פחדים. תחנת רכבת באוקראינה

לא יכבה בלילה נרה

"היה לי אז איזה בלבול שליווה אותי כל הזמן" מספר ר' אליעזר, "אך לא ייחסתי לו חשיבות מיוחדת. למרות שהסתובבתי בברסלב, הייתי פחות נמצא שם כ'חבר'. בכלל, הוא מסביר, "כל ההתקרבות שלי הייתה יותר בצורה שכלית, ופחות עם 'פארבריינגען' ודיבוק חברים. לפי תפיסתי אז, החברה נתפסה אצלי ככלי עזר ללימוד וליבון, אך לא מעבר. בכל זאת" ממשיך לספר, "אזני קלטו מפה ושם דיבורים כאלו שרבינו הק', הוא עצמו הצדיק האמת שאליו אנו מנסים להתבטל, וזה היה קצת מוזר בעיני. בכל אופן, אני המשכתי עם ההידבקות שלי ביהודי היקר הנזכר לעיל".

בשלב מסוים הפך ר' אליעזר לראש הכולל בו למד. "ואז התחיל משהו מאוד מוזר" הוא אומר, "פתאום שמתי לב למין כזה תחרות סמויה ביני לבין מי שהודרכתי על ידו באותה עת. כאילו הוא התחיל להרגיש שגם לי יש - במובן מסוים - 'חסידיים', ואיני יודע אם זה היה קנאה או משהו אחר, אך מתח קל החל להתרקם בינינו. למרות שניסיתי להתעלם מכך, הרגשתי שאינני מסוגל יותר".

"עבורי היה זה מכה גדולה. משהו בליבי אמר לי שהוא אמנם צדיק, אבל לא הצדיק השלם אליו רוצה רבינו הק' שנתקשר. לא ידעתי מה לעשות. במשך זמן התהלכתי במצוקה ותהייה, איך מוצאים צדיק שלם בכל מיני שלמות? היה זה זמן מאוד מבולבל עבורי, ורק בזכות המעלה העליונה והגדולה מן הכל, התבודדויות ושפיכת לב לפני ה', עמדתי בו".

רגליו מוליכות אותו

"יום אחד" נזכר ר' אליעזר, "ישבתי בכולל, אך מחשבתי היו ממני והלאה. לא הצלחתי להתרכז, הייתי מבולבל מאוד מכל התקרית הזו, והחלטתי לצאת מעט החוצה, לשאוף אוויר ולהירגע. התחלתי לטייל מעט, מבלי לחשוב לאיפה. וממש בפתע מצאתי את עצמי בפתח בית המדרש של ברסלב. נכנסתי פנימה, זכורני שאמרתי לעצמי, מי ייתן ואזכה לשבת בבית ה' כל ימי חי, בלא טרדות של 'כולל' ועניינים שונים, רק לעסוק בדברי תורה ביני לבין בוראי, והוא כבר ישלח פרנסתי מידו הרחבה. לקחתי 'ליקוטי תפילות' וחיפשתי תפילה לפרנסה. אינני זוכר איזו תפילה אמרתי, אך הייתה זו תפילה שיש בה הכל - מלבד פרנסה... כ"כ התחברתי אז למילים, ופשוט ישבתי ובכיתי שם איזה זמן".

"התקרית הזו השאירה עלי רושם עמוק. פתאום חשתי שאני כמו בובה שמשהו מושך בחוטים שלו ומביא אותו למקום מסוים. אולם אז בעצם התחדדה בי התפיסה ש'לפה אני שייך', 'כאן היא הדרך אליה איוותה נפשי כל כך הרבה שנים'.

"בשלב מסוים" הוא חוזר להמשך סיפורו

המופלא, "חלף בי הרהור, אולי שני הבלבולים שלי מתורצים חדא בחברתה. אם אכן נאמר שרביה"ק הוא הצדיק האמיתי, הוא הצדיק האמת אותו אנו מחפשים, ואם הוא הצדיק האמת וצריך להתבטל אליו, מה לי בכך שהוא נפטר?! הרי הוא גם חידש ששייך להתבטל לצדיק שכבר נפטר". בעיניו של ר' אליעזר היה זה חידוש עצום, "ארכו כמה ימים עד שעיכלתי את החידוש הזה" הוא מתאר, "צדיק שחלפו כבר כמעט מאתיים שנה לפטירתו (ז), הוא הצדיק של הדור הזה של ימינו?, זה ממש חידוש ענק".

"סיבבה ההשגחה שבאותה עת למדתי עם בחור חתן בחברותא, ואותו אחד היה לו גם חברותא עם הר"ר ר' נחמיה חשין שליט"א. ב'שבע ברכות' כלשהו הושיבו את שנינו יחד בשולחן. את השיחה שהייתה לי אתו לא אוכל לשחזר, אך היא הייתה ארוכה ועמוקה מאוד. הוא גם הצליח לשכנע אותי לבוא ולהשתתף בשיעור חדש שהחל למסור הרה"ח ר' יצחק פרידמן שליט"א".

"ה'אש' של רבינו" מוסיף ר' לייזר לסיום, "כידוע, 'מרצדת'. כלומר, לפעמים קצת שקטה, ופתע הופכת ללהבה גדולה וגלויה... וכך גם כל העניינים שלו. אנו יכולים לראות שלפעמים האווירה בבית כנסת של אנ"ש הוא שקט כזה, ופתאום רוח של התעוררות יורדת עליה. כך היה אצלנו, היה אז ממש התעוררות עצומה בשטיבל שלנו. שיעורים חדשים החלו, התארגנו חברות שונות, ועוד כהנה. כך כשנתיים, בשנים תשס"ז - תשס"ח, של פעילות ענפה בשטיבל".

בחסד ה' אף זכה ר' לייזר להוציא לאור ספר נפלא, בשם 'קנייני הנחל', בו ליקט מתורתו של רבינו ומוהרנ"ת, אודות מ"ח קנייני התורה. וכל רואהו אומר ברקאי.

"במשך שנים אלו" מסכם ר' אליעזר את סיפורו המופלא, "עשיתי את 'טבילת האש' בברסלב. זכיתי, אחרי מסע ארוך, מתיש ומבלבל, להימנות עם אנשי הצדיק האמיתי, תקוות כל הדורות. שכבר מיום היוולדי סלל עבור דרך מיוחדת לזכות לאור נפלא זה".

תבינו, הגעתי

מעולם רחוק

כרחוק מזרח

ממערב

מחסידות,

ופתאום מגלה

את המושג

הזה, אבל כל

מי שחשבתי

ששייך לזה לא

מצליח להסביר

לי מה הולך

כאן. מה, אתה

לא מבין מה

אתה עושה?

ניצוץ קטן יכול להדליק יער שלם | זרקור לפעילות הפצת אור האורות על פני תבל

מ.כ. מרדכי

עצה לגזירת שמד

מה מביא ברסלב'ר מן השורה לפתח ולשכלל מערכת שלימה של 'נרות תמיד' בציון הקדוש זה קרוב לעשור? | במלאות 210 שנים לנר התמיד הראשון שהדליק מוהרנ"ת בציון הקדוש בתאריך ח"י בשבט תקע"א, שוחחנו עם ר' שמואל שפירא הי"ו המתגורר באומן, ומוסר נפשו בצורה מיוחדת על הדלקת עשרים ושש נרות תמיד בציונו הקדוש - - | 'מיין פייערל וועט טלואין ביז משיח'

בר' נחמן את אשר הוציא מדברי מוהרנ"ת: 'שלושה יסודות יש לנו בהשארת רבינו הק' לדורות': א. ראש השנה ותיקון הכללי. ב. עסק ההדפסה וההפצה. ג. נר תמיד על ציונו הקדוש! ראבר"נ מוסיף ומרחיב שם שאם נר תמיד מציל מגזירת שמד הרי "ממילא מובן מזה באלפי אלפים קל וחומר להנר תמיד שאצל קברו הקדוש", הופתעתי, מאחר ושני הדברים הראשונים היו ידועים לי והכרתי בעוצמתם, אולם נר תמיד על הציון? כל כך חשוב הוא?!

ה'נר תמיד' הראשון בציון

ניגשתי לאחד מידידי בציון הקדוש ותמהתי בפניו מדוע איננו עושים 'עסק' מענין ה'נר תמיד' הלא אמר רביז"ל (ספר המידות אות נר תמיד סימן א') 'בזכות נר תמיד הדולקין בשמן זית ניצולין מגזירת שמד'; שכן מש"ה עומד בין שמ"ד לרצו"ן, דהיינו שהצדיק שהוא בחינת משה יש בכוחו להעלות את האנשים שנפלו כבר בשמד רחמנא ליצלן, אל המדרגה הכי עליונה - לרצון, רעוא דרעוין, וכפי שמובא בימי מוהרנ"ת סימן ע"ד 'ביום חמישי ח"י שבט - ארבעה חודשים לאחר הסתלקותו - היה התחלת היסוד של ההדלקה, להדליק שמן זית על קברו, 'נר תמיד לא יכבה', כאשר נוהגים אנו מאז ועד הנה'.

כשבררתי יותר הבנתי שהיה בזה מעשה שלם - שבא יהודי אל מוהרנ"ת ז"ל ובכה מאד לפניו היות שבתו המירה את דתה רחמנא ליצלן, ונמצאת אצל הכומר, ומר לו מאד. ענה לו מוהרנ"ת ז"ל, הרי רביז"ל אומר (ספה"מ) 'בזכות נר תמיד הדולקין בשמן זית, ניצולין מגזירת שמד'. קבל על עצמך להביא שמן זית עבור נר תמיד לשנה שלימה, ותראה נפלאות. ואכן כך עשה. מאת השם הייתה, והבת התחרטה וברחה מהכומר, ואף חזרה אל אביה כשהיא מתחרטת על מעשיה, וחוזרת בתשובה שלימה.

למעשה, אף בשנים כשמלכות הרשעה סגרה את הגבולות, וכבר לא היו יכולים לנסוע אל ציון רביז"ל. התקינו אנשי שלומינו, שבכל בית הכנסת הנקרא על שם רביז"ל, שם נר תמיד של שמן זית, וכך

את ר' שמואל שפירא הי"ו אנו תופסים בין מנחה למעריב באומן הקפואה כשהוא מטיב את הנרות בידו האחת ומאזין לשיחת הטלפון ברעותה, מזג האוויר הקפוא (17 מינוס) אינו עוצר בעדו מלצאת לראות את שלום נרותיו הדולקים ברציפות מזה כמה שנים, שכן מטרתו אחת היא להשפיע ממקום קדושת גניזתו של רבינו הקדוש המתקת דינים לכל העולם...

כך הכל התחיל

כשאנו שואלים אותו איך הכל התחיל, חוזר ר' שמואל שלושים ואחת שנים אחורנית, עת נפל מסך הברזל, ואנשי שלומינו שבו לפקוד את ציונו הקדוש בריש גלי. באותם ימים היו מגיעים לציון הקדוש בעיקר בזמנים הידועים - ראש השנה, חנוכה ושבועות, ואילו בשאר הימים לא הייתה נוכחות כלל בציון הקדוש. הרה"ח ר' ישראל מאיר גבאי, שהיה אז בימי ראשית פעילותו, התייעץ עם זקני אנ"ש במה נכון להשקיע, ואלו דברים חובה לבסס בציון. ונענה כי ראשית כל יש לחדש את 'נר התמיד', שדלק בציון הקדוש כמעט ללא הפסקה מח"י שבט תקע"א, ועד לפרוץ מלחמת העולם השנייה, אז הפסיק. כמו כן הורו לו להקים מקווה במקום, ולהעמיד מנין קבוע.

ר' ישראל מאיר הנודע כ'אומר ועושה', הקים על אתר מתקן 'נר תמיד', במקום שמוכר כיום כשער צבי אריה מעל הציון בצד החיצוני. ואף שכר יהודי מקומי, שידאג כל העת לנר שלא יכבה. כך הוא דולק מזה 31 שנה ברציפות. כמו כן שילם למניין יהודים מקומיים שיבואו להתפלל במקום מידי יום, ובהמשך הקים את המקווה ממול הציון הקדוש, הפועל עד היום. לימים כשהוקם הוועד העולמי נבנה מתקן מפואר מעל הציון בתוך בית המדרש, ונוסף בו נר תמיד קבוע הדולק גם כן כעשרים שנה עד היום הזה.

'יום אחד' מספר ר' שמואל, 'תקופת מה לאחר שעברתי להתגורר באומן, לפני כתשע שנים, על מנת לסייע לתפעול המקום. הגעתי לקטע בספר הק' כוכבי אור (אנשי מוהר"ן מ"ז) בו קובע ר' אברהם

עכשיו באתי אחי יקירי לעורר אותך שתציל את עצמך, ותתאמץ בכל הכוחות לאסוף כסף עבור פח שמן זית משובח... מכיון שכתבו לנו שלא דולק ה'נר תמיד' על הציון הקדוש, והלא כל העולם תלוי בזה. וכמו שמביא רבינו בספר המידות 'על ידי שמן זית שדולקין בנר תמיד ניצולין משמד', והרי היום כל העולם מלא בשמד רח"ל. וכל צרות הנפש והגוף בכלל ובפרט הם נגרמים רק מזה. וכמו שמביא מוהרנ"ת בעלים לתרופה שהדלקת נר בציון הקדוש אין למעלה ממנה, והיא המתקת כל הדינים הן עבור כלל ישראל והן בפרט עבור אנ"ש, ובפרטי פרטות למי שמשדל בזה... (מכתבי שמואל ב' ל"ז)

ר' שמואל שפירא בהדלקת מתקן הנרות תמיד המפואר בציון החיצוני

נוהגים עד עכשיו בכל בתי הכנסת של אנ"ש, שם מדליקים נר תמיד של שמן זית, לכבוד נשמת רביז"ל.

בעצם, מה חידשת בעניין הנר תמיד, הרי הוא כבר היה קיים בציון?

לאור הדברים הנפלאים שראיתי בספר, עלה בדעתי להקים מתקן נר תמיד כמו זה שקיים אצל רשב"י, ובעוד מקומות קדושים, שבו עשר נרות כנגד עשר ספירות, המתקן מורכב משורה של שלושה נרות כנגד תר חכמה ובינה, לאחמ"כ שורה של שש נרות כנגד חג"ת נה"י, ולמטה עוד שורה של נר אחד כנגד מלכות. היה עמי יהודי נפלא שסייע לי מאוד בעניין הכנת המתקנים.

כעבור תקופה נתקלתי בדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות בהל' ברכת השחר שם הוא מרחיב בעניין הנר תמיד, וכך הוספתי והתחזקתי בעניין, היה אף אחד שאמר לי שמרומז בר"ת של 'משי"ח', המילים: ח"י שבט מדליקין, שהלא נאמר: 'ערכתי נר למשיחי', וכהנה וכהנה נוספו בנפשי חיזוקים בעניין הזה לאורך השנים.

אותו אדם שתרגם את מתקן 'עשרת הנרות', ראה ישועות גדולות, ואז הוסיף וקנה מתקן נוסף של עשר נרות ענק, שמשולבים בו אלמנטים של כסף וזהב עם מנוף מיוחד, בעלות של כ-שבעים אלף ש. התורם סיפר כי לבניו לא היה מספיק חשק ללימוד התורה, והוא היה צריך להשקיע הון רב בחונכים פרטיים. אולם לאחר שרכש את המתקן לציון הקדוש, נפתח לבבם וחזרו לאהבת הלימוד ביתר שאת... שהרי 'הרגיל בנר זוכה לבנים תלמידי חכמים'...

במהלך השנים ניסינו כמה סוגי שמנים מאיטליה וספרד עד שמצאנו שמן כתית מעולה שבו ער הכי יפה. כדי שלא ישחיר את הקירות ולא יעשה ריח לא נעים, אלא יבער באופן הכי יפה.

כמו כן ישנו באומן יהודי בשם אורן בן ישי, שגם הוא סייע בדבר ובנה עוד כמה מתקני נרות אף בחדר הכוהנים ובעוד מקומות, כל מתקן מכיל כמות בת שש ליטר שמן שיכולה לבעור שבועות רבים, עד שהגענו ל'עשרים וששה' נרות תמיד, כמנין הוי"ה, הדולקים ללא הרף בציון הקדוש, ומצילים את העולם בכל רגע מגזירת שמד רוחנית וגשמית.

מי מממן כזו כמות עצומה הנוערת ללא הרף?

'תראה' אומר ר' שמואל, 'אם בזה תלויה השארתו של רבינו בעולם, הרי שאם על עסק ההדפסה, ועל הנסיעה לאומן בראש השנה, אנשים יכולים להוציא הון רב, אזי ראוי שגם על כך יוציאו'. ובאמת את שמן

הזית שדולק תדיר ועלותו גבוהה, מממנים אנשי שלומינו הנאמנים, וברוך ה' מעולם לא חסר בידי ממון לדבר זה, אדרבה מפעם לפעם יש בידי אפילו ממון עודף, מאחר ורבים הם הרוצים לתרום לנר התמיד שסגולתו גדולה לגזירת שמד. למרות שמעולם לא פרסמתי זאת תמיד הגיעו אלי, שכן אין לנו דור של שמד יותר מדורנו זה, בו רבים נופלים ומתרחקים, וכדברי ראב"ן שם "שגם כל התאוות והמידות רעות בפרט האפיקורסות, הכל כלול בעניין שמד הנ"ל.

לא אחת פונים אלי אנשים שמתמודדים עם בעיה חינוכית קשה בביתם, עם אחד מהילדים שנמצא במקומות זרים, ומצוי בסכנה רוחנית, וההורים משתתפים בהדלקת הנר תמיד ורואים ישועות למעלה מדרך הטבע. אני באופן אישי חזיתי בהתרחשויות של לפחות חמישים סיפורים, של ישועות וניסים שאנשים ראו, אנשים נרפאו ממחלות משונות, נעזרו בפרנסה, בשלום בית. זכור לי סיפור מדהים בו פנה אלי אדם שעמד בפני שוקת שבורה, הוא היה בעיצומו של מאבק על עתיד ילדיו ברוחניות, שהגיע לערכאה משפטית גבוהה. היה נראה בלתי סביר שהשופט יורה שהילדים יהיו ברשותו, הדבר היה פשוט שאם ילדיו לא יישארו עמו הרי שגם הם ירדו מהדרך במוקדם או במאוחר, הוא פנה אלי ותרם שתיים עשרה בקבוקי שמן זית בסה"כ, שלושה בקבוקים עבור כל ילד. ואכן למרבה הנס השופט פסק לטובתו, והילדים שנוותרו תחת חסותו נשארו עד היום בדרך ה'. וממש כפי שהיה בזמן מוהרנ"ת, כך הוא הדבר עד היום הזה. וכוחו של 'משי"ח' אינו פוסק לרגע להציל מ'שמ"ד' ל'רצו"ן' אל אבינו שבשמים. כשאנו שואלים את ר' שמואל האם כרגע עדיין יש בידו ממון לממן את 26 הנרות, למרות המצב באומן, והוא מודה שאכן הקופה הידלדלה מעט מחמת מיעוט הבאים, 'לחודש שבט יש לי', הוא אומר, מה שיהיה אחר כך איני יודע...

אז עצה קטנה, שמרו לעצמכם זכות זו...

כחול

אומר שירה

זהרורי אור משירת חייו המופלאה של החסיד הצנוע
הרה"ח ר' יצחק וינברג זצ"ל מבית שמש, אשר למרות
היותו גאון עצום השכיל בדרכו המיוחדת ללכת בדרכי
התמימות וזכה לדבוק בעוז ותעצומות במידת השמחה
והאמונה, גם לנוכח ייסורים קשים | **שיחה מיוחדת**
עם בנו היקר ר' נחמן נתן הי"ו ומכרים במלאות עשור
להסתלקותו - י' שבט תשע"א

י. הכהן

תמונות: משפחת וינברג

ר' נחמן נתן
בשיחתו
לאבקשה

אבן

הידור בכבוד הורים. ר' יצחק יחד עם אביו באחת מחתונות בניו

במעגל חיי

הלכה כנחמן;

ולחכמת אמת

אני נאמן;

ונחל מתחדש

עם נצח הזמן;

נובע חיים

יכלכלני כמו מן.

מילים אלו שניתזו מקולמוסו המפכה חיים של הרה"ח ר' יצחק וינברג ז"ל, מיטיבים לשרטט את דבקותו העצומה באישו הנצחית של רבינו הקדוש.

יושבים אנו בביתו של בנו היקר, מביטים בערימה גבוהה של מחברות וספרים המכילים אוצרות שונים: חידושי תורה מופלאים, סיכומים מתומצתים של הלכות ב'ליקוטי הלכות', חיזוקים ושיחות שונות ו... גם שירים! המוני המונים חרוזים ופתגמים, המהווים ביטוי לשירת חייו של ר' יצחק, אותה היטיב לחרוז בכינור נעלם שהיה טמון בתוך עטו, אם על פנקס צ'קים ישן, או על גבי דפים של מחברת מאובקת - ואין צורך אלא להעיף בהם מבט-חטוף בכדי לגלות שאורם של הצלילים לא דהה.

מדת האמת היוקדת שלו, שלא וויתרה על חוט השערה, יחד עם חריפותו העצומה, שמחתו, שפלותו, וכוח הסבל שהיו לו - הוקדשו כולם למען מטרה אחת: 'חיפוש אור האמת'. כל כולו היה שם, בתורות בתפילות ובהלכות המאירות, ויחד אתו סחף עוד במעגלים שהתפשטו סביבו, כאדוות גלים סוערים.

בעודנו יושבים ומביטים בערמות המחברות והספרים הישנים - מורשתו של ר' יצחק - מתרגש בנו ר' נחמן נתן הי"ו: הביטו בספרים וראו איך בער בלבו העניין של הצדיק, האמונה

תכונה זו אשר ליוותה אותו במהלך חייו - חתירה לאמת מוחלטת שאינה יודעת פשרות - נותנת בו את אותותיה. הוא אינו מתחשב בכך שמעשיו עלולים להידמות ולהיחשב בעיני אחרים כ'פחות מקובלים' או אפילו כתמוהים. מחפש הוא בכל קצוות הארץ אחר נקודתו שלו.

יושב הוא בהיכלות התורה ועיניו פקוחות, סולדת נפשו ממנהגים אשר אינם תואמים את הלכי רוחו ונדמים בעיניו כחורגים מן האמת הצרופה. משכך, מפריעה לו שיטת הלימוד בדרך של הבאת 'סברות עצמיות' לרוב. למרות כישוריו הגאונים אשר מן הסתם יכולים היו לסייע בידו להתעלות בסברותיו על רבים מחבריו, מעדיף הוא לבכר את דרך הלימוד הנצמדת למקורותיהם של מאורי הדורות. מחפש הוא אמת, דרך חיים שתביא לידי ביטוי את כל רצונותיו בשלמות.

דבר נוסף השפיע בצורה חזקה מאד על ר' יצחק. היו אלו סיפורי החסידים על הבעש"ט ותלמידיו, אותם קרא בשקיקה בבית הוריו. אלו משכו את ליבו בקסמיהם. הוא הרגיש שהאור של הצדיקים עליהם הוא קורא הינו אור של אמת ושל חיות מסוג אחר. משכך, לא היה מוכן להשקיע את חייו במחוזות שאינם מטפחים ומשקיעים בחלק זה של היהדות.

משכך, מתחיל הוא להתעניין בדרך החסידות. נוהג להסתובב בלילות שבת ב'טישים' של אדמור"ם שונים, בכדי להרוות את נפשו הצמאה. בהמשך גורמת לו התעניינות זו לחוש שהוא אינו שייך עוד לשיבה הליטאית, והוא עובר לשיבת 'צאנז' שבגתניה.

על תקופה זו הוא מספר במתק לשונו:

בהיותי בשנות העשרה בלומדי בשיבת חברון, אשר בשכונת גאולה בירושלים. ניגש אלי ציניקו, שהיה מבוגר ממני במקצת, ופנה אלי בשאלה: 'מה חידשת בתורת המהפכה?'. 'מהפכה מתחדשת מצאתי' - כך הייתה התשובה. מהפיכה שאיננה הופכת לממסד ומצריכה הפיכת נגד, או הפיכה תרבותית. הדברים אמורים כלפי פנימיותה של החסידות, המלמדת את האדם - לך לך אל עצמותך."

והביטול לצדיקים, עניין הרב והתלמיד... זו הייתה ממש מלחמת חייו... היכן שאתה רק פותח בספריו, אתה רואה את אותה שלהבת... השאיפה המתמדת לדבוק בצדיק והחתירה המתמדת לנקודת האמת ללא פשרות, טבועים היו בדם לבו ובתמצית הווייתו...

בשורות הבאות ננסה להדהד שוב בחללו של עולם את אותה מנגינה מופלאה, אותה נעימה שעדיין מתנגנת ופורטת על נימי נפשם של בניו ורבים ממכריו, לשרטט את מעגלי חייו ופועלו של יחיד ומיוחד שבחבורה, שהקדיש את כל כולו למען הפצת אורו של ה'נחל נובע' על פני תבל, עדי זכה להתעלות ולהיכלל בהיכל הגוונים המשתנים, מתוך ייסורים של אהבה אותם קיבל בשמחה ובאהבה.

איזוהי דרך ישראל שיבור לו האדם

ר' יצחק נולד בחודש חשוון שנת תשט"ז להוריו, שהיו אודים מוצלים מאש, מפליטי מלחמת העולם השנייה. למרות שורשיהם החסידיים של אביו שבא מאפטא החסידית ואמו מלודז' שבפולין, נשלח ר' יצחק ללמוד בשיבה ליטאית מסוימת, שנחשבה באותם ימים לשיבה פתוחה המאפשרת לחניכיה לפנות חלק מסדר יומם ללימודי חול. כהורים רבים בעידן ההוא, ביקשו הוריו לתת בידיו כלי-פרנסה שיעמדו לו בעתיד.

ברם, דומה כי נפשו של הנער יצחק, סולדת מן החולין ותרה אחר הקודש. נשמתו השוקקה, העתידה לימים להיכרך בדבקות אינסופית ברבינו הקדוש ולדבוק בכתובת חידושי תורה לרוב, דורשת ומחפשת, מבקשת וחוקרת אחר חסידות ויהדות מלאת חיות.

בחיפושיו מתהלך הוא בין הבארות וטועם מן המימות, מחפש להרוות את רוחו במי דעת זכים. עוקר מהישיבה בה למד ופונה לשיבת 'תפרח', ומשם ממשיך ל'חברון' אשר בירושלים.

ר' יצחק בשמחת חתן

הניצוץ נדלק

והנה, בהגיע העת אותה ייעדה ההשגחה העליונה, מצא כמה דפים של הספר 'סיפורי מעשיות'. ייתכן שבחור אחר היה משליך את הדפים אחרי גוו בחוסר עניין, אולם ר' יצחק חש כי מתחת למילים המאירות הללו מסתתר סיפור גדול בהרבה. הוא מתחיל להתעניין ולברר - ונחשף עד מהרה לעולם מופלא של אור מסוג שאיננו מוכר לו, ולבו נכרך אחריו בעבותות של אהבה, כחבית אבק שריפה שנאחז בה הניצוץ.

באחד משיירי החרותים עלי ספרו הנושא את השם החרוזי 'חצי תיקון חצות', מתאר ר' יצחק במילים ספורות את התקרבותו: "היה זה לאחר שנהייתי בן שמונה עשרה שנים; כשרבי נחמן מברסלב שכנע אותי באמצעות הגיליונות הרועשים; לחתום אתו קבע לעד ולנצח נצחים".

הפצה בתמימות אמיתית

בשלב מסוים הוא מופיע בפעם הראשונה ב'שול' שבמאה שערים, ומתעניין אודות רכישת ספרי ברסלב. מתפללי ה'שול' הרגילים לקונים מזדמנים, מפנים אותו להרה"ח ר' אריה וינשטוק שליט"א, מנהל 'חדר ההפצה'. לא חלים ולא מרגישים כי ר' יצחק הגיע למטרה אחרת לגמרי. לאחר שהתוודע קמעא לתורתו של הרבי וגילה את גודל העניין של הפצת הספרים, לא נותרו לו שאלות, מרגיש הוא ברורות צורך עז ליטול חלק בדבר נשגב זה - לגלות ולהודיע את אורו של רבינו לכל דרי עולם. מציע הוא אפוא לר' אריה, עזרה ככל שתידרש בהדפסת והפצת הספרים.

ר' אריה שעסק אז בהדפסת הספר 'ליקוטי הלכות' בהשקעה מרובה, מתן מטרה להוציאו לאור ברמה הגבוהה ביותר השייכת באותם ימים - מפקיד את ר' יצחק, שהיה אז בחור כבן שמונה עשרה, על צביעת שולי הספרים בדיוקנות ובזהירות. והוא, למרות היותו ידען עצום ובעל מוח ענק, אינו מתבלבל מן התפקיד הפשוט. להיפך, שש הוא כמוצא שלל רב על ההזדמנות לסייע בעניין ומשקיע בכך את כל כוחו ומרצו.

בהמשך פוצח ר' יצחק אף בפעילות נמרצת למען קרן ההדפסה של ר' אריה. מסתובב אצל הבחורים והאברכים ומעוררם בדבר גודל הזכות והחובה להושיט עזר וסיוע. לצד זאת אף דואג להוציא מכתב מזקני אנ"ש הקורא לכל אנ"ש לסייע בכך.

עם התקרבותו עוקר הוא לשיבת 'ברסלב' בבני ברק, בכדי להסתופף בצילם של אנשי שלומינו 'במלוא מובן במילה'. כדרכו בכל דבר שעשה, מחויב הוא להתמסר לרעיון 'עד הסוף'. להסתובב עם אנשי הצדיק. לטעום עוד ועוד. גם בישיבה נוטל הוא על עצמו את תפקיד ניהול

בהמשך משתלב ר' יצחק בנוף הטבעי של ה'שול', והופך לחלק בלתי נפרד מן הנסיעות הקבועות לשדות ולקברי הצדיקים, יחד עם החסיד ר' שמואל שפירא זצ"ל, לקיים את עצותיו של רבינו הקדוש בתמימות ופשיטות. בשלב מאוחר יותר בחייו מקים יחד עם חבריו ארגון למען 'קברי הצדיקים' ופועל לגיוס תרומות למען החזקתם, כאשר מוחו התפוס בלימוד התורה בעיון עמוק, אינו מונע מרגליו להיוותר נטועות עמוק-עמוק בעולם העשייה, בתמימות ופשיטות.

אפוי בלב

הוא היה ברסלב'ר חסיד אמיתי - מתאר לנו ר' משה קעניג - כל דיבור שהרבי אמר היה אצלו דבר פשוט וברור. למרות גאונותו ולמדנותו, מעולם לא ניסה לעשות פלפולים בדברי רבינו. גם 'זכרון עלמא דאתי' היה אצלו חד וברור. העולם הזה לא תפס אצלו מקום ועניין אותו כקליפת השום. גם בתקופות בהן זכה לפרנסה ברחבות יחסית, לא עשה מכך ענין והתהלך עם מחשבות והרגשות של קדושה ותורה.

בשנות נישואיו הראשונות כשהיה אברך בן עשרים בלבד, התחיל להעלות על הכתב את חידושי בתורת רבינו, והוציא לאור קונטרס בשם 'עלה לנחמה', המכיל תמצות של עניינים רבים בהתחזקות מתורתו של רבינו הק'. שם ניתן לראות את בקיאותו העצומה בספרי רבינו בבהירות נפלאה, וכל זאת שלוש שנים בלבד לאחר התקרבותו. קונטרס זה נמצא כעת בעריכה מחודשת ע"י בנו, וצפוי לצאת בעז"ה בקרוב במהדורה מחודשת לרגל עשור להסתלקותו.

החיבור של ר' יצחק למוהרנ"ת ולתורתו היה מופלא. תמיד טרח להדגיש שאף שכל עניינו של מוהרנ"ת הוא הביטול לרבי, עוצמת החידוש היא דווקא כשמספרים על גדלותו של מוהרנ"ת מצד עצמו, איך שלמרות כך זרק הכול והגיע לרבי. עניין זה היה חשוב לו מאד, והתדיין על כך רבות עם רבים מאנ"ש עד שדבריו לחלו בס"ד.

מתוך חיבתו העזה לצדיקים ובמיוחד לעניין של הרב והתלמיד, קרא לכמה מבניו בשמותיהם של הרב והתלמיד מיחידי הדורות: ישראל יוסף, ישראל ע"ש הבעש"ט ויוסף ע"ש תלמידו בעל התולדות. נחמן ונתן, ו- שמעון אבא ע"ש רשב"י ותלמידו ר' אבא - כאשר לדבריו, התלמיד העיקרי זה התלמיד שכותב את תורת רבו ובכך מנחילה לדורות הבאים, לאשר ישנו פה ואשר איננו פה.

גם באחרית ימיו, בזמנים בהם היה לו מאד קשה להתנייד ולהיטלטל מביתו ועד לביהמ"ד של ברסלב בבית שמש, אסף מניין משכניו כדי שיוכל להתפלל בחיות ובנעימות כדרכו, תוך שביני לבניו מטעימים מהאור הזך על ידי החמימות שהייתה מצויה אצלו בשפע רב. אולם, אפילו

הוא מפקיד את ר' יצחק, שהיה אז בחור כבן שמונה עשרה, על צביעת שולי הספרים בדיוקנות ובזהירות. והוא, למרות היותו ידען עצום ובעל מוח ענק, אינו מתבלבל מן התפקיד הפשוט. להיפך, שש הוא כמוצא שלל רב על ההזדמנות לסייע בעניין ומשקיע בכך את כל כוחו ומרצו

ארון ההפצה, כאשר כל הבא לרכוש ספרים זוכה לקבל 'מנות חמות' של חיזוק קירוב ועידוד. בנוסף, מדפיס ומוציא לאור בעצמו גם כמה מספרי רבינו.

בוער באש המופלאה, אינו מצניע את התלהבותו ושומרה לעצמו. בכל פינה ובכל הזדמנות, משמיע דברים נלהבים על עניינו של הרבי. מה שגורם לרבים להתקרב אף הם אל האור - ביניהם גם: הר"ר ר' ישראל גריזולט ז"ל ויבדלחט"א הר"ר ר' שמעון רייכמן והר"ר אליעזר שלמה זוננשין שליט"א. כל זאת, כדרכם של חסידי ברסלב אמיתיים, ללא שמץ של התנשאות או התפארות, או חלילה רצון לבנות לעצמו מעמד של חשיבות.

אט אט תופס את מקומו יותר ויותר. מתיידד עמוקות עם הר"ר נתן אנשין שליט"א ואף מציע לו להעלות על הכתב את שיעוריו של החסיד ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל. את הדברים עורך בקונטרס מיוחד המודפס בעותקים רבים ומפיץ אותם בתיבות דואר ברחבי העיר נתניה, עיר מגורי הוריו. הייתה זו הפעם הראשונה בה הודפסו שיעוריהם של רלו"צ והחסיד ר' אליהו חיים רוזין ז"ל, בקונטרס שנשא את השם 'מים מקדם'. בהמשך משקיע את כל כוחותיו לעסק הדפסה משלו, בו עסק עד לשנותיו האחרונות ממש.

ומסביר איך בעצם חלוקים המה במחלוקת אחת בלבד. רצונו היה עז לבאר את כל ברי הפלוגות שבש"ס באופן זה, אולם לא אסתייעא מילתא. בנוסף, הוציא לאור ספרים נוספים, כמו הספר 'שערי ציון - שבחי האר"י', בו ליקט לצד תפילת יו"כ קטן ושבחי האר"י גם תפילות מספרים קדמונים. ספר נוסף שהדפיס נקרא בשם 'אליהו מלאך הברית', ובו לקט מספרים ללימוד ללילה שלפני הברית.

בדחא דמלכא

שמחתו והארת פניו של ר' יצחק במצבים קשים, מתוארות בפי כל מכריו ככוח שלא מעלמא הדין. מתוך ייסורים נוראים לא הרפה מן השמחה והחיות. אמרות שנונות היו שגורות על לשונות בשליפה מהירה. פעם, שח אחד ממכריו, שאלתיו על דבר מסוים איך צריך לנקדו ולקוראו, והוא נענה על אתר: כן, זה תלוי בבוקר או אחרי הצהריים...

הייתה לו גם כמין חברותא עם יבלחט"א ר' יונה פינטר, בה עסקו בצוותא בעניין 'מילתא דשטותא', כפשוטו. במשך פרק זמן נכבד היו מבדחים זה את זה, עד שהיה הסומק עולה בלחייהם מרוב צחוק. ר' יצחק אף אמר פעם כי חלק מהסיפורים שהם מספרים זה לזה, אינם אלא סיפורים דמיוניים בעליל.

פעם שהה בביהכ"ס והייתה לו שקית כבדה עם ענבים, מספר ר' משה, אך הסחיבה הייתה קשה עליו, אך הוא מיד מצא דרך לעשות מזה בדיחה: אטעם אפוא מן הענבים, אמר, כך לא אצטרך לסחוב כל כך הרבה.

ענין השמחה נחשב בעיניו כבעל חשיבות מכרעת. בכל פעם שאחד מבני ליטא נכנס אליו, היה מעודדו להתפלל בביהכ"ס חסיד, כיוון ששם שרים בהתלהבות ויש שאף רוקדים בתפילת 'קבלת שבת'. אפילו מי שלא רצה לשמוע על ברסלב, היה מנסה לשכנעו ללכת להתפלל בבית כנסת חסידי ולהתחזק בדרך השמחה, וכל שכן שלא לחלוק על הצדיקים ולהאמין בהם באמת.

הרה"ח ר' צבי חשין שליט"א מספר: בכל דבר הייתה לו לר' יצחק חשיבה מקורית ועצמאית. מוחו ממש קדח כל העת בחידושי תורה נפלאים והשגות בצדיק, היה ממש תענוג לפגוש אותו ולדבר אתו. אחד הדברים ששיעשעו אותי אצלו היה, שבמשך שנים כשנשאל ר' יצחק בן כמה הוא, תמיד נקב באותו מספר שנים. פעם אחת כששאלנו אותו על זה, מדוע עונה כך, השיב: "גיל זה מצא חן בעיני".

במחברותיו ישנו תיאור של מפגש דמיוני שלו עם אחד מהוזי המדינה, כביכול הוא מתדיין אתו ומוכיחו על פניו, שם הוא משתמש בליצנותא דע"ז עסיסית, ומוכיח בהירות רבה מה יצא מכל השיגעונות שלהם, ולעומת זאת מהו איש כשר.

כשר' יצחק היה יושב ולומד ליקוטי מוהר"ן עם ידו הרה"ח ר' עמרם הורביץ ז"ל, הם היו מתווכחים ומתפלפלים ב'ריתחא דאורייתא', התחושה הייתה שזיקוקין די-נור נפקין מפומייהו ומתעופפים בחלל השול. ואין המדובר על פעם או פעמיים בלבד אלא פעמים רבות מאד היה שהמחזה חזר על עצמו

יצים של אש בלימוד. ר' עמרם הורביץ

כתוב זאת זכרון בספר

הספר הראשון שיצא מתחת ידיו של ר' יצחק, הוא פירושו 'ניב עולם' על מדרש 'סדר עולם' - כשבכך ניכרת גדולתו העצומה, שהלא מי שהוציאו פירושים לפניו על ספר זה היו אך שלושה, הלא הם הגאון ר' יעקב עמדין, הגאון מוילנא, והמאיר עין שהיה בנו של הרה"ק מאיזביצא. וכל זאת בשפלות ובענווה אופייניים. בהמשך, הוציא ספר עב כרס, בו הביא עשר שיטות שמצא בכתובים על הפסוק 'בעצם היום הזה'. בספר זה מבאר ומאחד את כל מחלוקותיהם של ר' אליעזר ור' יהושע בגמרא,

כאשר היה צריך להתפלל בבתי הכנסת של גור ולעלות בסמיכות לביתו, לא חשש לדבר שם בגלוי על עניינו של הרבי. טען כי 'פולנים' מתרשמים ומעריכים דווקא את מי שמדבר איתם בחדות ובהירות. ואכן גם שם זכה להערכה וקשב רב.

אור שאינו סובל חושך

למרות מזגו הרגוע והשמח - מספר בנו - סלד בצורה איומה מכל גילוי של התנגדות לדרכם של יחיד הדורות. מול כל גילוי של מחלוקת על הצדיקים לא היה מוותר והשיב מלחמה שיערה. בחכמתו הגדולה הצליח ברוב הפעמים ליישב את ההדורים, ולעיתים למלא את פיהם של החולקים מים. כך ההסתרה שיש על הרבי הפריעה לו עד דכדוכה של נפש, לחם על כך והיה מנסה לקרב ולהסביר את סודם של הדברים לכל מי שרק היה מוכן לשמוע.

ר' נתן אנשין מספר כי אחד הדברים שדיבר מהם בצורה חזקה מאוד, כבר מתחילת התקרבותו, בפשטות גמורה ובאופן חד-משמעי, היה העניין של "נאר דער רבי". כלומר, שרבינו הוא הצדיק העיקרי שמעל כל הצדיקים. 'באותה תקופה', הוא אומר, היה בכך מן החידוש גם בשבילי - למרות שאני כבר דור שלישי בברסלב. לא הורגלתי לשמוע שיחות מן הסוג הזה. השיחות הללו היו בגדר סוד ולא דברו בהם ברבים, מעטים הורגלו בכגון דא. הדבר נחשב אז בעיני חלק מהאנשים אפילו בתוך ברסלב, לחידוש גדול. ומרוב שדיבר איתי רבות מעניין זה, בצורה כה חזקה, התחלתי גם אני לדבר חזק מעניין הצדיק, ואחד הקרובים אלי פנה אלי בתמיחה: "נתן, מה קרה לך שהתחלת לדבר כך. מאיפה אתה מביא את הדיבורים הללו?".

פגשתי לראשונה בסעודת חול-המועד סוכות ב'שול'. החלפתי עמו כמה מילים, ותיכף ומיד לאחר שהחלנו לשוחח, ראיתי שמדובר בעילוי מופלא ונדיר, בעל מח מהיר במיוחד. מאז נוצר ביננו קשר עמוק שהוביל לשיחות ודיונים רבים. אולם, בגלל המוח המהיר והמבריק שלו, לא היה קל לעקוב אחרי מהלך השיחות עמו, שהיו ברמת עמקות גבוהה מאוד ויכלו להימשך זמן רב.

היו לו מהלכים ייחודיים בתורת רבינו. דיבר רבות על שיחה ע"ו, על כך שצריך ללמוד גמרא ופוסקים בהספק, ולא להתעכב יותר מדי על דף אחד. העניין של התורה והצדיק היה אצלו מאוד נקי וזך. מאוד הפריע לו כאלו שמגשמים את התורה, כמו שרבינו אומר "לא ימושו מפין", שלא לעשות ממשות מהתורה, כלומר לא לגשם אותה ח"ו.

מאידך, אחד הדברים שבלטו לי אצלו מאוד, הייתה העובדה שלמרות ידענותו וחריפותו החזיק את עצמו בפשטות ל'שטיק בלאטא' (=חתיכת בוצ'). תמיד דיבר איתי באופן כזה שהוא כלום, והחזיק מעצמו כאחרון ההדיוטות.

ב'ריתחא דאורייתא', הוא היה בונה 'מערכה' שלמה של חידושים, וכל זאת מתוך שמחה מופלאה בלי כל קשר למצבו העגום.

הרגיל את לשונו לשחוק ליום אחרון. פשוט עשה צחוק מיום המיתה, מספר ר' משה קניג, בכך גם עסק בזיכרון דעלמא דאתי. כך למשל שבאנו לבקרו בפורים האחרון לחיי, כמעט שנה לפני שנפטר, תיאר בפנינו את הלווייתו, מאיפה תצא, והיכן בדיוק תעבור, בצורה מבדחת ומשעשעת מאוד.

למרות שגופו כבר כמעט לא תיפקד, כשיבקשו ממנו שילך לבית חולים, היה שואל בתגובה: אתה ברסלב'ר או לא? כה עזה הייתה אמונתו בדבריו של הרבי.

ביתו היה תמיד פתוח לרווחה לכל אחד. גם בתור אלמן וחולני בצורה איומה, לא סר החיוך מפניו. עד כדי כך שהייתי יכול לחשוב שהוא כלל לא סבל מפטירתה של אמי - אומר בנו - אלמלא שמעתי ממנו באקראי פעם משפט אחד, אז הבנתי כמה הוא מסתיר מאיתנו את שברו ובשקט בפנים. הוא פשוט היה הופך את כל היגון ואנחה לשמחה.

הידור הלכה בשמחה

לעצבות ו'קפידות' לא נתן ר' יצחק מקום אצלו כלל. חזק היה בדעתו של רבינו ללא פשרות, והיה מתרחק מ'חומרות יתירות' בצורה מוחלטת, וממש לא מסוגל היה לסבלם. לעומת זאת, היה מדקדק בהלכה בצורה מיוחדת, קלה כבחמורה.

בנו מציין שלושה דברים בהם היה משתדל להזדרז אף יותר מכפי יכולתו, הלא המה: ענייני 'שבת קודש' אליה היה מקושר בכל נפשו, עניין כיבוד אב, שהיה מטריח את עצמו בכל נסיעה למירון, להיכנס במיוחד לתוך העיר נתניה כדי לבקר בבית הוריו, ואף 'זמן קרי'ש' שהיה מעיר את בניו לקריאת שמע באופן שהחדיר בהם את העניין בצורה לא רגילה. אולם בכל אלו ניתן היה לראות שהוא מהדר בהם מתוך אהבה ויראה עצומות לקיום המצווה, ולא מתוך קפידות חלילה.

היה ירא שמים וירא חטא באמת. לא הסתכל על אף אחד, מה ההוא חושב ומה ההוא אומר, אלא עסק באמת שלו ונתן לה ביטוי גם כשלא הייתה מקובלת על רוב הציבור, או במקום שאחרים נמנעו מלאמרה מתוך חשש לכבודם. שיקולים אלו לא היו קיימים אצלו. השיקול היחיד שהנחה את צעדיו ומהלכיו היה כבוד שמים.

בשנותיו האחרונות היה רגיל לנסוע במוניות עקב מצבו המיוחד, וכמעט לא הייתה נסיעה שלא היה מתחיל לדבר עם הנהג בענייני אמונה ועבודת ה'. גם סתם כך, כשהיה רואה שהיהודי שמולו שבור היה מחזקו במילים חמות ובחזיוקים מאוצרותיו של הרבי. הנהגים יודעו שתמיד יוצאים מנסיעה עמו מחוזקים ומעודדים מדבריו. פעמים רבות רק הקשיב להם והעניק

הללו ספרייה של ספרי מדרש חסידות וקבלה, בשם מדרש הפרד"ס, והיה אוהב לתת לאנשים לעיין בהם ואף להשאילם, לאחר שלמד בהם וידע אותם על בורים. עד היום, אומר לנו בנו, אני עדיין מקבל פניות על ספרים הללו שמתגלגלים בכל מיני מקומות. בצעירותו אף הקים כולל לאנ"ש בשם מדרש הפרד"ס במסגרתו ישבו שעתים כל ערב ללימוד הספרים הללו. בנו מציג בפנינו, ספר הליקוטים של ר' חיים ויטאל שנותר מאביו, בו רואים שסימן את כל הקטעים השייכים לנגלה בלבד, די מובן שהוא עבר על כל הספר מילה במילה ביסודיות.

פעם בחזור ממירון, מספר בנו, נקרא אבא לקדמת האוטובוס בכדי להשיב מנה אחת אפיים לנהג שהתחיל לדבר באוטובוס דברי סרה בכל הקדוש והיקר, אחרי שהיו במשך זמן ארוך מאוד וויכוחים במקום. משהגיע ר' יצחק השיב לנהג במענה שלאחריו העדיף הנהג לבלום את פיו עד סוף הנסיעה.

במחברותיו הרבות, ניכר כי הוא היה מלא וגדוש ועסק לעמול בתורה ולחדש בה, לצד רעיונות שונים ותוכניות שרצה להוציא אל הפועל. הכין שלל מראי מקומות שבהם רבינו ומוהרנ"ת כותבים דברי חיזוק. דוגמה נוספת שנראית במחברותיו הוא קונטרס בשם 'קו האמונה' אותו כתב בשלוש גרסאות שונות, שם ניכרת גודל עצמת דבקות אמונתו והשגותיו ברבינו ובשאר צדיקים יחיד הדורות והאבות הקדושים.

פעם בבין הזמנים, מספר ר' נחמן, ביקשתי מאבא ללמוד איתי בגמרא ברכות בפרק 'כיצד מברכין'. תוך כדי הלימוד הקשיתי בפניו שאלה כלשהיא, ותשובתו הייתה כדרכו תמיד מתובלת בטוב טעם וכללה שני מהלכים להסברת העניין, וכמשיח לפי תומו, הפטיר שככל הנראה שתי שיטות אלו הם שיטותיהם של הר"ף והרא"ש. מיד פתחתי את הר"ף והרא"ש במקום, ולפליאתי הרבה אכן כך היה. השיטות שהוא הסביר קודם תאמו להפליא לשיטותיהם של הראשונים, הוא בגאונותו ולמדנותו ידע להכיר את מהלך הפסיקה של שניהם וכך אכן כיוון לאמיתתה של תורה.

ייסורים

למרות שהיה בעל ייסורים גדול מאוד, לא עשה שימוש בתרופות, ואפילו באקמול. זאת מתוך אמונתו העזה ברבינו. בנוסף סבל בקביעות במעיו, דבר ששיבש את סדר יומו. היה אלמן, בעל חוב גדול, ובשנים האחרונות גם נקרעו רשתיות עיניו וסבל מעיוורון, כל זאת בנוסף למחלת ה'סוכר' שפשטה ברגליו.

מספר אחד ממכריו בבית שמש: הוא היה בעל ייסורים גדול מאוד, היית מבחין בכך מייד כשהיית נכנס, אולם זה היה רק בחיצוניות, כשאך היה רואה אותי, היה פותח מיד לספר לי את חידושי

קטע זה מובא במחברותיו של ר' יצחק, בו הוא משורר את בדיחות הדעת שהייתה לו בשפע, היישר אל מול פניו של הסט"א בעצמו:

"היה זה בשנת העשור לחיי הפרטיים, בכיתה ה' בבית הספר 'יסודי התורה' של החינוך העצמאי בנתניה. כשניצבתי בהפסקה מול פרסומי האקדמיה ללשון העברית שהיו מודבקים על לוח במסדרון. עוצמת החוויה השכלית של ילד העומד נדהם ומסתכל מלמעלה למטה על מעשי טוֹת-ילדותיים של אנשים מבוגרים, תרמה הרבה להתפתחות הרוחנית, לאורך כל הדרך שהלכתי בחיים. דרך שבה חוויתי חיות דומות, פעמים רבות בצורות שונות. אבל העצמה והראשונות ההיא, שבה נוכחתי לדעת מה יש בתוך הראש המכוסה בכובע טמבל, הוא המגולה בקרחתו..."

גאונות ופשטות

ר' אליעזר משה הלפרין מספר: כשר' יצחק וינברג היה יושב ולומד ליקוטי מוהר"ן עם ידידו הרה"ח ר' עמרם הורביץ ז"ל, הם היו מתווכחים ומתפלפלים ב'ריתחא דאורייתא', התחושה הייתה שזיקוקין די-נור נפקין מפומייהו ומתעופפים בחלל השול. ואין המדובר על פעם או פעמיים בלבד אלא פעמים רבות מאד היה שהמחזה חזר על עצמו.

היה 'גאון הגאונים', כמה שאדבר ממנו, לא אוכל לתאר אפס קצה גאונותו. הוא אמר פעם שהוא מכיר שלושה גאונים בברסלב: הרה"ח ר' עמרם הורביץ ור' ברוך זילבר ז"ל ויבלחט"א הרה"ח ר' צבי חשין. ואכן איתם היה לו קשר יותר חזק, כאשר כל היתר, התקשו לתפוס ולהבין את תוכן דבריו, לרוב עמקותם.

ר' יצחק עסק במשך השנים במכירת ספרי קודש בעיקר כאלו שנחשבו לנדידים, הוא התקשה במכירתם לרוב חביבותם בעיניו, וכך הפך לבעליו של אוצר אדיר של ספרי קודש, ככולם הוא למד וקרא עם בואם לרשותו. וכך לאחר שסגר את החנות, הוא הקים עם הספרים

להם את ההרגשה כי יש להם אצל מי לפרוק את אשר ליבם, וכך גם זכו פעמים רבות למילות נחמה ו/או עצה טובה ומועילה. ואכן תמיד הם אהבו לקחתו ליעדים שהיה צריך.

ר' יצחק היה בקיא אף בעניינים שונים שהיו נצרכים לפרנסתו. היה מראשוני מתכנתי המחשבים החרדים והחל לעסוק בכך ללא כל ידע ורקע מוקדמים, אלא רק על בסיס הדרכות כתובות בלבד. עבודה זו פרנסה אותו במשך תקופה מסוימת, אולם ברגע שראה שרוב המחשבים משמשים גם לדברים לא ראויים, בו ברגע העניין מבחינתו הסתיים. לא יכול היה להרשות לעצמו לתקן מחשב שמשמשים בו בצורה לא ראוי.

ולעבדו בכל לבבכם

בשנות האבל על הוריו, מספר ר' משה קעניג, ניגש לעמוד והתפלל בכוח, בקול רם ונעימות ומתיקות נפלאה, ממש מילה במילה. כאשר גם תפילה 'יום חולית' פשוטה, מהווה אצלו עבודה שלמה. בתוך נעימת התפילה היה מדגיש מילים שהיו מעוררות אותו במיוחד, גם בקדיש היה לו כמין ניגון מיוחד משלו. את כל לבו הכניס בתפילתו שארכה זמן ממושך, עד לאחר שסיים את התפילה היה צריך להתיישב ולנוח וניכר עליו שהתאמץ מאוד.

כל פעם שהייתי מגיע לשטיבלאך, היו הגבאים אומרים לי שאצל ר' יצחק אפשר לראות איך נראית תפילתו של ברסלב'ר אמיתי, עם כל הלב. כל כך חבל שלא נשארה איזו הקלטה מכך, מסיים ר' משה בערגה.

נפשי חולת אהבתך

'שבת'... כל השבוע דיבר משבת - מתאר בנו. דאג לכך שכל הדברים שצריך לשבת ייעשו מקודם, כך שיוכל להיכנס לשבת מתוך רוגע ושמחה, כשהכול כבר מוכן מראש. דרכו הייתה לומר תמיד: אנו מבחינתנו קונים מבשלים לצורך השבת, ומה שנשאר הולך ממילא לימי החול שלאחר השבת.

בכל שבת מחדש כשהיה מגיע לביהמ"ד, הייתה נהרה שפוכה על פניו - זאת ללא כל קשר למה שעבר עליו באותו שבוע, איזה ייסורים וקשיים סבל. יש והגיע לביהמ"ס היישר מהבית, שם היה צריך לטפל בילדים לבדו בתקופת היותו אלמן, אולם האור קרן מפניו. משהגיע הקהל ללא תבושי והניגון הפך לשמח, לא הצליח להתאפק והיה פוצח במין ריקוד שקט על מקום עמדו.

תמימותו המופלאה יחד עם אהבתו העצומה לשבת קודש, היו גורמים לו לר' יצחק כל שבת לגמור את כל הזמירות מהחל עד כלה, כולל בר יוחאי וכו'. ואף היה שלא הצליח להתאפק

פעם בשעת ערב מאוחרת הגיע ל'שול' בחור מקורב שהיה שבור משום מה. ה'שול' היה די ריק בשעה זו ור' יצחק איכשהו הבחין בו ומשכו לריקוד של כארבעים סיבובים מסביב לבימה, לאחר מכן סיפר הבחור שריקוד זה חיזקו והעניק לו כוחות לכמה שבועות קדימה

הייתה לשם דבר, אומר ר' משה, ומציין שכולם ידעו שלר' יצחק ניתן לחתום ערבות ללא כל חשש. הכסף תמיד ישולם במועד. אפילו היו כמה ערבויות שחתמתי לו בתקופה האחרונה שלפני הסתלקותו, ולאחר מכן נאלצתי לשלם אותם, אולם זמן לא ארוך לאחר מכן ניגש אליי אחד מקרוביו, ושאל אותי אם יש לי איזשהו חוב ישן שהמנוח לא הספיק לשלם לי, ואכן הכול נפרע עד לשקל האחרון. ראיתי בכך את ההשגחה העליונה, כיוון שר' יצחק הקפיד כל כך להחזיר הכול, ומשמים עזרו לו שלא יישאר חייב גם כשכבר לא היה בידו לדאוג לכך.

דבקותו בעצותיו של רבינו הייתה מלווה בתמימות גדולה ביותר. ממש השליך את שכלו לגמרי, ובחר תמיד לקיים את עצת הצדיק על פני כל אפשרות אחרת. בעת שחיפש עבור בנו ישיבה גדולה, העדיף מבין כמה אפשרויות שעמדו על הפרק לשלחו לישיבת 'צאנז', בכדי שבנו יוכל ללמוד תורה על פי דרכו של רבינו הקדוש בשיחה ע"ו, אשר לפיה יש ללמוד במהירות גדולה ולהספיק כמה שיותר. היות ששם אכן לומדים הרבה דפי גמרא ומספיקים הרבה.

והמשיך לשיר חלק מהזמירות של יום השבת, עליהם חזר למחרת שוב פעם בהתחדשות.

גם בהלכות שבת היה מהדר מאוד. פעם נודע לו מפי עובר אורח בער"ש בעת לכתו אל התפילה כי נקרע העירוב, ומאז הפסיק לטלטל בשבת ולסמוך על העירוב, תוך שהוא מסביר זאת בנמקו: וכי מי יודיעני בפעם הבאה שהעירוב ייקרע. הדבר לא נבע מתוך חומרה בהלכות שבת, אלא מתוך אהבתו העצומה לשבת קודש וחששו פן הדבר ישנה בעתיד.

תורת הגלגולים

ר' יצחק חווה במהלך חייו תקופות קשות ביותר. אולם, גם כשחי בגפו עם הילדים ללא כל מקור פרנסה, לא הניח לעצמו ליפול לעצבות או לדאגה. תמיד שרה על פניו חיוך נצחי ובלבו שר רוגע עמוק. עזה הייתה אמונתו בהש"ת הנמצא עמו בכל רגע שיתן לו את כל מה שצריך ברגע הנכון, ואכן, חננו הש"ת בבחינה יתירה והיה ממציא פתרונות בתבונתו עד שתבוא הישועה. אף שהשתדל ככל יכולתו שלא לבקש טובה ממאן דהו, אנשים התעוררו מעצמם לעזור לו. ובסוף הצליח להסתדר לתקופה נוספת, וכך קרה שוב ושוב.

היושר שלו וזהירותו המופלגת בענייני ממון

קבלה על תרומה לועד למטן השמירה על קברי צדיקים

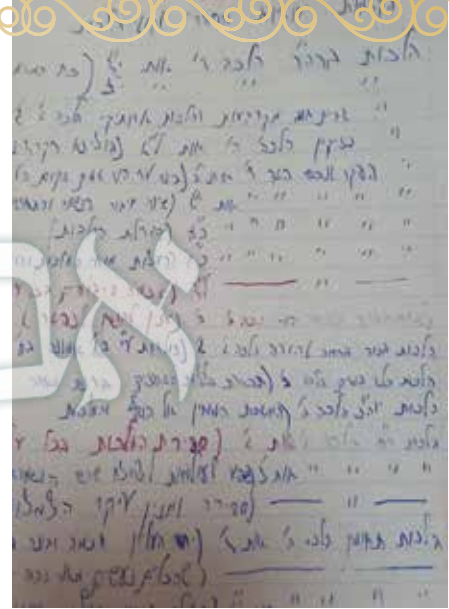

אהלך באמתך

מידת האמת שהייתה טבועה בו בר' יצחק, לא היה בה מתום. מוחלטת הייתה בתכלית. בראותו אנשים המשנים מן האמת בעניינים הנוגעים לתורתו של רבינו הקדוש, לא ויתר ודרש לתקן את הטעון תיקון. גם בעניינים של 'אידישקייט' חתום ר' יצחק על פעילויות רבות, שאף שבזמנו נדמה היה כאילו הוא קיצוני ומגזים, כיום הכול מודים בצדקת דרכו.

גם בלימודו התנהג כך, מספר בנו שהיה אותה עת בכתה ו' בלבד, כשהיה מתיישב בשבת ללמוד איתו, לא נתן לי להמשיך הלאה אם לא הבנתי את מה שאני קורא. לא היה מוכן שארמה את עצמי בשום אופן. זה ממש היה בנשמתו. וזה עומד לי עד היום בלימודי.

כשהיה ר' יצחק רואה שיחות שהיתה שאלה

סיכומים של הלכות שלמות בליקוטי הלכות

או ספק לגבי מקורם ואמתותם, לא אבה לקבלם, רק אמת ברורה וצרופה נכנסה אל אוצרות דעתו.

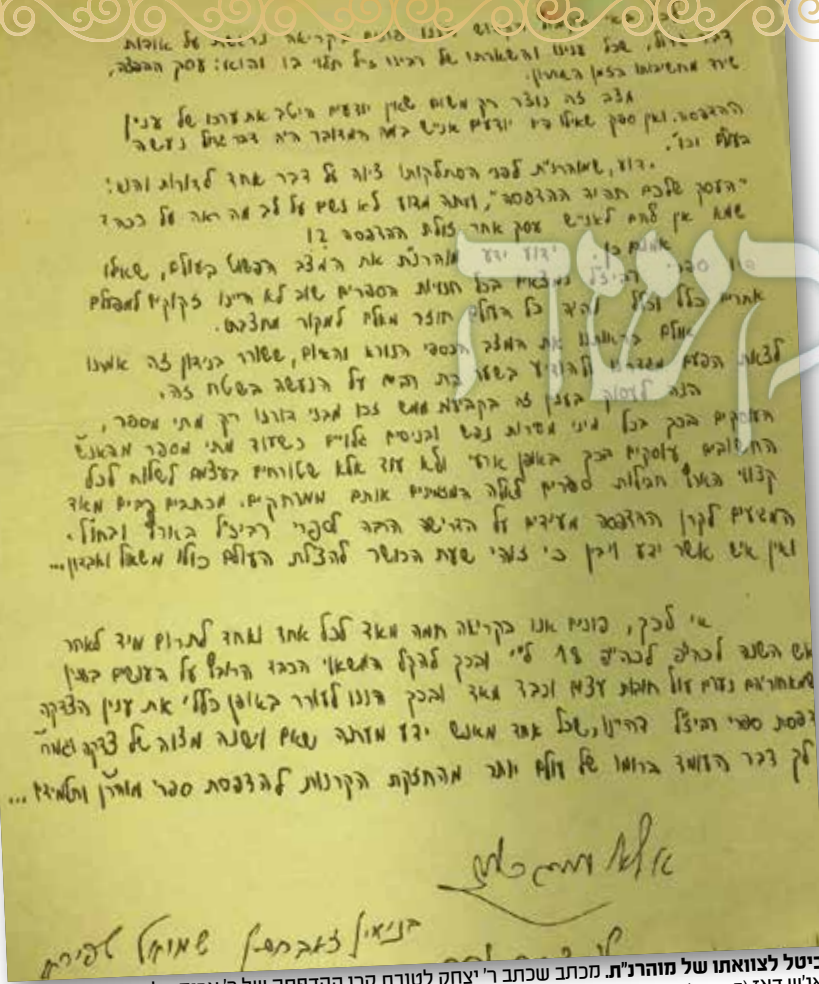
ואהבת... כמוך

ר' אליעזר משה הלפרין מספר: הייתה לו לר' יצחק הבנה מיוחדת לליבו של האחר ולעומק משבריו. תמיד כשזיהה שמישהו נמצא בסוג מסוים של משבר, עט עליו לחלצו מהמשבר בו היה שרוי. הוא פשוט היה מומחה לדבר. פעם בשעת ערב מאוחרת הגיע ל'שול' בחור מקורב שהיה שבור משום מה. ה'שול' היה די ריק בשעה זו ור' יצחק איכשהו הבחין בו ובמצבו, ומשכו לריקוד של כארבעים סיבובים מסביב לבימה, לאחר מכן סיפר הבחור שריקוד זה חיזקו והעניק לו כוחות לכמה שבועות קדימה.

אהבתו המופלאה של ר' יצחק לכל יהודי ויהודי הייתה מיוחדת ומופלאה. היה מתמסר לכל אחד בתכלית ויושב עם אנשים שעות ארוכות לנחמם ולעודד את רוחם. כששוחח אתו הרגשת שהוא לגמרי אתך, מספר לנו אחד ממכריו, אנשים שבורים שנכנסו לביתו יצאו בבחינת 'כלבא שבוע', מלאי סיפוק וחיות, טעונים במאגרי חיזוק שיעמדו להם לזמן רב.

הארת פניו הייתה מופלאה והיה נותן עצות לכל מי שרק ביקש. לעיתים רבות כשהיה מישהו פותח חנות היה נכנס אליו לחזקו ולעודדו שיצליח. היה מקשיב בקשב רב לתכניתו של ההוא ומיעץ לו בחביבות מניסיונו האישי ומחוכמת חייו. כמובן שבסוף השיחה היה ר' יצחק יוצא משם כשידיו מלאות כל טוב, זאת בעוד שלו בעצמו לא היה כל מה שהיה צריך.

לעיתים ישב עם יהודי הצריך חיזוק במשך כשעתיים, וכשהיה נדרש אף הרבה יותר מכך, כמי שאין לו בעולמו אלא את אותו אחד עם כל פקלאותיו - ולא עזבו עד שננסך חיוך על פניו המיוסרות. פעם הגיע אליו יהודי מסכן, ולקראת צאתו הניח לפניו, כמעט שלושה קילו של פיסטוק! ידע ר' יצחק כי האיש מחבב מאוד פיסטוק והכין

ביטל לצוואתו של מוהרנ"ת. מכתב שכתב ר' יצחק לטובת קרן ההדפסה של ר' אריה עליו חתמו כל זקני אנ"ש דאז (קודמ"ר אהרן ברג)

זאת במיוחד עבורו כדי לשמחו ולעודדו.

היה הכתובת לכל מי שצריך עזרה, והיה מתמסר למבקשי עזרתו. פעם קרתה תקלה בארגון 'ד אליעזר' והיה צורך דחוף בטיפול מידי במחשב, לצורך המשך הפעלת המערכת. פנו אפוא לר' יצחק שלא חס על כוחותיו וישב במסירות רבה כל הלילה לטפל בתקלה, עד שהכול בא על מקומו בשלום.

אחד מחשובי אנ"ש קיבל פעם זימון מהמשטרה לצורך בדיקת המחשב שהיה ברשותו, עקב כך שנודע על כך שהכין דרכון מזויף. ר' יצחק ישב שעות ארוכות למחוק את המידע המפליל מהמערכת, ולמלאותו בחומר חלופי רב, החוקרים נאלצו לשבת ולעבור על כל החומר במשך כשבועיים, מה שגרם להם להתעייף ולהרפות - כך העבודה שעשה ר' יצחק בתבונתו מילטה אותו מאישום.

כשהבחין במאן דהו שהסתובב ללא קורת גג, פנה אליו ללא היסוס ונתן לו את המחסן שבביתו לדור בו ללא הגבלה. כמובן שהלה היה סמוך באותה תקופה על שולחנו, אכל ושתה, לבש את בגדיו ושמע הימנו דברי חיזוק רבים. כל זאת נעשה בשמחה ובמאור פנים, וזאת תקופה קצרה לאחר שהתאלמן, תוך שהוא סובל מייסורים קשים ונושא בעול חובות עצומים.

במילים אלו ביטא אחד מידידיו את התרשמותו מהדמות הכה מיוחדת, תוך שהוא

משלב בדבריו קטעים מתוך שירי של ר' יצחק בעצמו, המבטאים את גדלותו:

נאמן לאותה מצוה גדולה "להיות בשמחה תמיד", היה ר' יצחק כאותו חסיד שאבלו בלבו וצהלתו בפניו - ואף הוא חיזק את המתרפים, הרעיק טללי נוחם ואימץ לבבות גשברים את:

"עצמת התפילה; עצת התשובה; יש עניין שהכול מתהפך לטובה; תקוות הרצון תאיץ מחשבה; עד ששלהבת הלב תצית להבה; כי הלכה כנחמן בכל אות ותיבה".

אל הקורא יקרא בקול ענות חזקה:

חזק ואמץ רק חזק חזק; הנחשול מזיק; הנחשל ניזק; ומיד כל פצע, בתרופה מבוזק; אל נגד הזמן, מלחמת בזק. יש תקווה ותקווה, יש אחרית ואחרית; ומכל אבדה, תמצא שארית; והכל יתבהר אמנה הברית; כשיבקע האור, תכלית שחרית.

"כי השמחה עצה, הנשמה רוצה; הנפש חפצה; שמחה עם העצה; כי בשמחה תצאו, תצאו מהצרות; תמיד רק בשמחה עד דורי דורות; כי בשמחה תצאו, תצאו ממצרים; תחלצו מהמקרים; תדלגו על ההרים. כי השמחה חובה; כי השמחה מצווה; ומראה ומחווה; תמיד רק על תקווה.

את שירת חייו חתם בסוף ספרו 'חצי תיקון חצות', ב'שיר מכתם', המסכם את תמצית פנימיות חייו בהאי עלמא והליכתו מחיל אל חיל, אל היכלא קדישא של רבינו הק' במרומים: **"עד היום האחרון; עד תכריך ועד ארון; נמתיק את הארון; תמיד רק בשמחה; רבי נחמן מברסלב כך לנו ציווה".** - - -

המטבע שהכריעה את הכף

"מה נעשה באם חלילה תלקח אשה צדקנית זו לבית עולמה? מי ירחם עלינו?" - אמר פישל את מה ששקלם חשבו בינם לבין עצמם.

"אל תפתח פה לשטן" - הסו אותו כלם בבהלה.

"נו! רבותי! כמה קאפיטלאך תהלים לרפואת מרזם ביילא בת גיטל" דפק מאן דהוא על הבימה.

באחת התמלא בית המדרש במזמורי תהלים משתפכים מלבם הכואב והדואב של הפנדקאים המדאגים.

הכפר פלו היה אפוף ענן של עצב ודאגה, כל הפנדקאים חשו כי חרב עליהם עולמם עם מחלתה של אשתו של קלמן. כל אחד השתדל כפי יכולתו להחיש את רפואתה. זה המליץ על רופא פלוני, וזה טרח להביא ממרחקים את רופא אלמוני. זה הצביע על סגלה בדוקה ומגוסה וזה רקח מרקחת עשבים שלדבריו מחוללת פלאים.

אך כלם העלו חרס בידם. שום דבר לא הביא את הישועה המיחלת. דומה היה פי אין בדרך הטבע כל סכוי לרפואתה. שפופים התהלכו יהודי הכפר כשננפשים מרה עליהם מאד.

בעינים פלות הביט קלמן באשתו הדועכת לנגד עיניו, כשדמעות רותחות זולגות מעיניו, "מה לא עשיתי למענה?" - הרהר בעגמה. האם יש דבר שאותו לא נסיתי עדן?"

עודו שקוע ביוגו ואל הבית פרץ הערש של פרוח סערה, "שמע לי קלמן!" - התחיל לדבר בלהט "יש לי בשורה טובה עבורך! עדן לא אפסה תקנה!"

זיק נצת בעיניו הפבויות של קלמן כששאל: "נו! מה בפיך, הערש? אל תאריך בדברים!"

"האם שמעת על הצדיק הדר לא רחוק מכפרנו בעיר זלאטיפלע? ובכן ידע תדע כי צדיק זה רבי נחמן שמו ידוע ומפרסם בין כל אנשי העיר פאיש קדוש מרם

"אוי! זמן משלום השכירות עבור הפנדק מגיע!" פכר זונדל את נדיו בנאוש והשיח את מר לבו בפני חברו הערש: "הלא ידע אתה שממעט לא היו לי הכנסות השנה, הנה חרף קשה ומעט מאד אנשים נכנסו אלי אל הפנדק ואיך אשלם את דמי השכירות?"

"אה! זונדל! רואים שנה לה השנה הראשונה בה הגך שוכר את הפנדק משלמן היהודי הממנה לכה מאדון הכפר."

"נו ועל כן?" תמה זונדל.

"לכן, אינך יודע שאין כל סבה לדאגה. גם אם אין לה את כל הסכום של דמי השכירות או שאין לה בכלל לשלם הגך יכול להיות רגוע."

"מה פרוש? אין צורך לשלם? אני לא מבין!"

"ברור שעליך לשלם לקלמן עד הפרוטה האחרונה, על זה אין חולק. אבל מה שאינך יודע זה שלקלמן יש אשה צדקנית עם לב רחום מאד וכל מי שאין בידו לשלם היא נותנת לו מכספה."

"מה אתה שח?" התרגש זונדל "איזה הצלה נפלאה! איזה חסד עצום! ירבו כמותה בישראל!"

בלב מתרוגן ובהקלה גדולה נפרד זונדל מידידו, תוף שפיו אינו פוסק מלהלל ולשבח לרבון העולמים על ששפר עליו גורלו והיטיב עמו כל כך.

"מדוע רעות פניך? נראה כי משא כל העולם מנח על כתפיה השחוחות!" פונה ירחם בין מנחה למעריב לידידו הערש.

"כיצד לא אדאג? וכי לא שמעת שאשתו של קלמן חולה אנושות?" השיב הערש באנחה עמקה.

"ככה?" - נתקף ירחם אף הוא בתרדה - "ואין מזור למחלתה?"

"אל תשאל!" נאנח שוב הערש - "את מיטב הרופאים הביא קלמן למטת חליה של אשתו ואין לאל ידם להושיע."

"זוהי ממש צרה צרורה!" התערב לפתע יענקל שנהל גם הוא פנדק פסח חסותו של קלמן.

"זוהי צרה אימה לכלנו!" הסכימו פה אחד כל בעלי הפנדקים.

מעם, צדיק גדול ופועל ישועות. סור נא אליו עם פדיון נפש ורפואה קרובה לבוא!"

קלמן לא התמהמה הרבה, תכף ומיד צרר סכום נכבד באמתחתו ושם פעמיו אל העיר זלאטיפאלע הסמוכה.

לבו הטלטל בין תקנה ליאוש, מצבקה של אשתו ה'ה כ'י רע. בעת שיצא מן הבית נדמה ה'ה כי זה רק ענין של שעות ספורות עד שהמנות יקריעה. "רק נס יכול להצילה" - אמר לעצמו - "והלואי שהאדמו"ר אליו אני נוסע פעת יהנה זה שיביא את הגס המזחל".

כשאף נכנס לקדש פנימה פרץ בועקות שבר: "רבי קדוש! הושיעני! אשתי מטלת על ערש דני כבר שבועות ארפים וכעת הקמיר מצבקה מאד! אוי! מי יודע אם יש עוד את מי להציל..."

קלמן הניח לפני רבנו מעות לפדיון נפש. נענה רבנו ובקש ממנו שיביא לו 'רענדל' (סוג מטבע) אחד. תכף מהר קלמן להביא לרבנו 'רענדל'. אף כשאחזו רבנו את ה'רענדל' בידו אמר לו 'רענדל' זה אין לו את המשקל המדויק שצריך לשקל. מ'יז לקח קלמן 'רענדל' אחר והביאו לפני רבנו, אף גם 'רענדל' זה לא השביע את רצון קדשו. כ'ה נשנה הדבר כמה וכמה פעמים. קלמן מגיש 'רענדל' לרבנו, רבנו שוקלו ולא הוטב בעיניו.

קלמן גלה תושיה. הוא הלך לחלפן כספים שברשותו מבחר גדול של מטבעות, והביא חפן גדוש ב'רענדלאד'. אז בחר רבנו מפל ה'רענדלאד' 'רענדל' אחד שהיה במשקל הרצוי, ופנה ואמר לקלמן:

"סע לביתה לחיים ושלום. כי אשתך כבר שבה לאיתנה!"

קלמן לא האמין למשמע אוניו. "כזו הבטחה מפרשת! לזאת לא פלל!" הוא הביט על השעון שהיה תלוי בתדר וחקק את

השעה היטב בזכרונו. בצעדים מאששים ומלאי תקנה עשה את הדרך חזרה לביתו.

כשאף הגיע לביתו קדמו אותו בני ביתו בהתרגשות מרבה והתחילו לגולל לפניו את שהתרחש בהעדרו:

"תכף אחר שפנית מעמנו והועדת פניך לעבר העיר זלאטיפאלע התחילה האשה להראות סימני גסיסה, לא תלף זמן רב והאשה החלה לגוע. פלם געו בבכייה ונסו שוב ושוב להחיותה ולהקיצה. כמעט אמרו נואש, אלא שאט אט חזר הצבע לפנייה ובקול חלוש בקשה מעט מים.

כאשר התחזקה קצת, ספרה לתדהמת כלם את שארע עמה לפני שעה קלה:

"כשעלתה נשיתי למרומים והתצבקה בפני בית דין של מעלה, החלו לשקל את עונותי וזכיותי על פה המאזנים. לגדל השבר הכריעו עונותי את הפי. וגזרו לאלתר את דיני למיתה. דהינו שפבר לא אחר יומר לזה העולם. אף לפתע הגיע אברך אחד, השליך אל הפי של הזכיות 'רענדל' אחד ובבת אחת נטה פה הזכיות כלפי מטה ופסקו את דיני לחיים. וברגעים אלו חזרתי לכאן לארצות החיים".

נפעם פלו הקשיב קלמן לספור הפלא, והתקשה לכלא את התפעלותו. "פיצד ה'ה נראה אותו אברך?" שאל קלמן את אשתו.

מה מאד השתומם קלמן למשמע התאור שדמה להפליא לצורת קדשו של רבנו הקדוש.

"רק עוד שאלה ברשותכם!" - בקש קלמן בדריכות. באינה שעה התרחש פל המעשה הזה?"

קלמן שוב לא הפתע לשמע פי השעה המדויקת שבה חזרה אשתו ממנות לחיים ה'ה בדיוק באותו הזמן שבה שקל רבנו את ה'רענדלאד' עד שמצא 'רענדל' שהטב בעיניו והבטיח ב'ה קדשו כי אשתו שבה לבריאותה.

פעת ה'ה תורו לספר ולגולל את השתלשלות הדברים במחצת קדשו של רבנו הקדוש, לתדהמת כל הנאספים שהאזינו מרתקים לספור המופת.

"אשרינו שדר בינותינו איש אלקים קדוש כ'ה - סחו זה לזה בהתפעלות.

וקלמן רק המהם ספק לעצמו ספק לסובביו: "עתה הבינותי את כל הענין סביב ה'רענדלאד' שהיה תמוה מאד בעיני. מדוע 'רענדל' זה לא 'רענדל' זה פן. איי! איי! אמונת צדיקים, אמונת צדיקים..."

שימו לב אל הנשמה

היודעים אתם למי?
לתפוח!

כן! כן! לתפוח! אך לא לתפוח האדם, המתוק והגשמי אלא לניצוצי הנשמות שטמונים היו ומגלגלים הם בתוך התפוח כדי להתמקן. וכבר זמן רב שהנשמות הללו ממתינים ומצפים לתקונם על ידי שיבוא יהודי ויקח את התפוח ויברך עליו ברכה ראויה בכונה ובכבוד יעלו אלו הנשמות ויתמקנו ויבאו על מקומם בשלום. ואם חס ושלום מגיע התפוח לידי גוי או למי שאינו שומר תורה ומצוות רחמנא לצלן ואינו מברך ברכות הנהגיו, הלא התפוח לא יבא על תקונו. ועתה שפבר בא התפוח לידי יהודי שומר תורה ומצוות אשר מברך ברוך ה' ברכות הנהגיו אם חס ושלום לא יברך הברכה פהלקה ובמתינות, כמה צער ועגמת נפש יגלם לאלו הנשמות שמגלגליו וטמוניו בתפוח הזה הלא כל תקונתם וצפיתם התנפצה לרסיסים...

והא לכם לשונו של מוהרנ"ת בקצור לקוטי מוהר"ן (תניא פ"ח ב') "כשפברך הברכה על הפרי בכונה גדולה וברצת שמים פראוי על ידי זה זוכה להנצל שלא לאבד נפשו... ומאד צריכים לזהר בברכת הנהגיו בפרט בברכת הפרות פי יש בהם אבדות הרבה שצריכים לבררם ולהעלותם".

מספר על הקסיד מאנ"ש רבי אפרים'ל מפשעודקארז בעל המחבר ספר 'ענג שבת', שפשהגיעה בתו לגיל השדוכים שאלו אותו "איזה חתן אתה מחפש עבור בתך שתהיה?" וענה: "אני מחפש בחור המברך את הברכות בקול ובכונה!"

ועתה ברוסלבער חסידים!

לקראת ט"ו בשבט נשתדל גם אנו מעתה, בניתר שאת וניתר עז, לברך את הברכות בקול במתינות ובכונה. ובזה נצליח בעזרת ה' תפברך לתמן אותנו ואת נפשותינו ואת כל הבראה פלה אמן.

חיים עמל במשך כמה ימים על יצירה מרפכת בה השקיע את מיטב כחותיו וכשרונותיו. בעבודה מאמצת הרפיב ענרה שלמה על פתייה, רחובותיה ותגייותיה. מקפסאות נעלים ריקות בנה בתים. מקפסאות שמורים הציב פחים וכפרות. את כל אסף המכוניות שלו השחיל בין הרחובות, את כל האנשי-משחק שבבית רתם להפיח חיים בענרה המקמת, גם בית כנסת מפאר הקים במו ידיו עם סטענדער'ס וספסלים, בימה וארון קדש. ממש הכל בכל מפל כל.

כל יום בשבוע מבית תלמודו אחרי אמירת שלום רץ מיד לעבר הפנה! שלו. הפנה שהיתה תמצית של שעות על גבי שעות של תכנון ובניה. כל יום השתעשע שם שעה ארפה, שפץ והרחיב שנה ותקו, פנה זו הפכה להיות הפנה הכי אהובה הכי חשובה בבית. עד לאותו יום חמישי...

הוא מגיע הביתה ורץ פדרכו לעבר פנת שעשועיו אך בראותו את מה שמתחולל שם חשכו עיניו: 'מהפכת סדום' לא פחות! בתים הרוסים, דוכנים הפוכים, מכוניות מעוכות. חרפן! פשוט חרפן! דמעות סמאו את עיניו. "מי הוא זה ואיזהו אשר מלאו לבו לעשות כן?" שאל בככי.

"שלמה'לע בן השלש נכנס לחדר, לא שמנו לב למעשיו, כשפבר בן הבחננו בעסוקיו המפסקים כבר היה מאחר מדי" הסבירה לו אחותו קשהיא משתתפת בצערו.

"אוי! שלמה'לע! שלמה'לע! אם היית קצת יותר מבין, יותר חושב, לבטח לא היית גורם לי זאת..."

ובכן ילדים יקרים!

נקל לשער איזה צער ועגמת נפש גרם שלמה'לע לאחיו בהריסתו את כל עמלו ויגיע פפיו. ובמעט מחשבה ושימת לב היה יכול למנע ממנו הרבה צער וכאב לב.

והנה ברוסלבר קינדער!

היודעים אתם שלפעמים גם אנו מתנהגים כמו שלמה'לע...?

כשאחד לוקח למשל תפוח בידו ומברך עליו ברכה חפונה, מהירה, שבורה ומקטעת אזי גורם בכך צער גדול ועגמת נפש.

שעשועון

תגלון פתגמיו

- בתפזרת שלפניכם עליכם למצא שלושה מאמרים של רבנו ז"ל.
 - שתי המלים הראשונות בכל שלשת המאמרים זהות.
 - האות מ' המדגשת במרכז היא האות הפותחת את כל שלשת המאמרים. ממנה יש להמשיך בכל כוון אפשרי (חוץ מאלכסון) עד להשלמת המאמר (כל מאמר כתוב ברצף אחד).
 - לאחר שמצאתם את שלשת המאמרים עליכם להרכיב משלשת האותיות האחרונות של כל מאמר מלה שהיא בעצם אות לדגמא: אם שלשת האותיות הן: ש', ל', נ' הרי שקבלתם את האות ש'
 - קעת פתחו ספר המדות באות המסימת שקבלתם וחפשו בה שלושה מאמרים שקשורים לשבעת המינים!

בהצלחה!
 דד:

- האות האחרונה מפל מאמר: _____ = _____
 המאמרים שמצאתם בספר המדות:
1. _____
 2. _____
 3. _____

ה	ד	ד	ח	ל	ה	ל	ו	ד	ש	י	ש	י	ח
ש	מ	ו	י	ה	ל	ו	ד	ג	נ	ד	י	ח	ת
כ	ט	ת	נ	מ	י	י	ח	ה	ה	נ	ו	ח	א
ל	ו	נ	ל	א	ו	מ	ש	ו	ה	ב	ו	ש	ת
א	ב	ש	י	מ	ל	כ	צ	צ	ה	ל	ו	ד	ד
ה	ל	ו	ד	ג	ה	ו	צ	ח	צ	ו	ה	ג	י
ל	ב	ק	ה	כ	ר	ב	צ	צ	צ	מ	ד	א	ח
ה	ל	ת	ו	ע	ו	ב	ש	ו	ר	ו	י	ח	ת
ר	פ	ת	מ	י	ר	מ	ת	ה	י	ו	ש	ל	ה
ב	ס	א	מ	י	ת	י	ז	ג	כ	פ	ו	ס	ח
ו	ח	נ	ת	ה	ג	א	ד	ד	ח	פ	ס	כ	ח
ת	ה	י	ק	ש	ו	א	י	ו	צ	ב	ל	א	ש
ב	נ	מ	ו	ו	נ	י	א	ל	ה	ר	י	נ	ב
א	כ	י	ל	ת	ש	ב	ת	ה	ל	ה	י	ו	ת

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ראש חודש אדר בלבד, לפקס המערכת: 077-318-0237 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגורל זכוי של 100 ש"ח ברשת חנויות ספרי "אור החיים"!

הפתרון לחדש טבת הוא: רצון ממון טרחה | הזוכה הוא הילד שמעון טיטלבוים ירושלים

צאני לך בעקבי הצאן

המאמרים שמעבירים את המסורת של ברסלב בטהרתה

לאחר ציפייה ארוכה הופיע בס"ד הספר החדש "בעקבי הצאן"

ובו המאמרים מאירי העיניים אשר הופיעו בגיליון "אבקשה" ונקראו בשקיקה, בתוספת מרובה

הספר מכיל למעלה מ- 600 עמודים

של בירורים יסודיים ביותר

במשנתה של ברסלב

בין השאלות היסודיות בהם דן הספר:

מיהו "צדיק הדור" בדורנו אנו?

כיצד ממלאים ה"ספרים" את מקומו של צדיק חי?

כיצד מכריע חסיד ברסלב ספיקות בחייו?

כיצד מתייחסים חסידי ברסלב לצדיקי הדור?

מהי גדולתו הייחודית של רבינו ביחס לשאר הצדיקים?

האם חסיד ברסלב אמור ללמוד 'קבלה', ובאיזה צורה?

מה היחס לשאר ספרי החסידות?

וכן הלאה...

ספר חובה

לכל חסיד ברסלב
אשר המסורת
המבוררת והמדויקת
יקרה לו!

להשיג בחנויות ספרי ברסלב

לכמויות, ומחירים מיוחדים למפיצים: 02-5400-672